

abeytero, de titulo Fasciola, ^a sedit annos octo, menses undecim, dies ¹ octodecim. Hic ^b fuit temporibus Odoacris regis, usque ad tempora Theodorici regis. Hic fecit basilicam sancti Agapeti juxta basilicam sancti Laurentii martyris. Sub hujus episcopatu iterum venit relatio de Græcia [*lege a parte Græciarum*], Petrum Alexandrinum revocatum [*supple ad communionem*] ab Acacio Constantinopolitano. Tunc venerabilis Felix archiepiscopus sedis apostolicæ urbis Romæ, mittens defensorem cum concilio sedis suæ [*lege ex constituto synodi sedis suæ*], facto concilio, damnavit Acacium cum Petro. ^c Post annos tres iterum venit relatio ab imperatore Zenone, ut pœnitens rediret Acacius. Tunc papa Felix [*supple fecit concilium et ex consensu*] misit duos episcopos, Misenum et Vitalem, ut si invenirent complicem Petri Acacium, iterum damnarent eos; si non, offerrent libellum pœnitentiæ. Qui dum introissent in civitatem

^a Annis nimirum novem, minus 12 diebus. Obiit enim v ca'end. Martii, anno Redemptoris nostri 492. Quare si ad initium et hunc finem pontificatus advertatur, prædictus annorum numerus reperietur. Sev. Binius.

^b Odoacer rex Herulorum a Neptianis in odium Orestis, qui Augustulum filium suum imperatorem appellaverat, in Italiam vocatus, occisis Oreste et fratre ejus Paulo, relegato in Campaniam Augustulo, sublatoque Occidentali imperio, factus est rex Italiae anno Domini 476, sicut illi sanctus Severinus Noricorum apostolus, sanctitate et miraculis clarissimus, futurum prædixerat, dum ab Odoacre vilissimis pelibus induto visitaretur. Regnavit in Italia juxta eisdem sancti Severini vaticinium annis tredecim integris et absolutis, atque a purpura, regalibus indumentis, et a nomine imperatoris abstinuit: ita ut Romanum imperium in Augusto inchoatum, in Augusto, qui per contemptum Augustulus dicebatur, in Occidente defecerit. Hic Odoacer, quantumlibet Arianus esset, nullum quod dignum est memoria rebus sacris negotium fecit: conanti vero illi postea Arianismum in Urben inferre, Gelasius papa magno animo restitit, ut infra dicemus. *Cæterum iste, inquit Evagrius in Vita sancti Severini, potius jam Italia, sancto*

^a Heracleam [*lege Constantinopolim*], corrupti sunt pecunia data suprascripti episcopi, et non fecerunt secundum præceptum apostolicæ sedis. Venientes vero Romam ad sedem apostolicam, ^c venerabilis Felix papa fecit synodum: et facta discussione [*lege concilium, et examinatione facta in concilio*] invenit ambos episcopos (id est, Misenum et Vitalem) reos, et ejecit eos a communionem. Tunc Misenus episcopus non se tacuit corruptum pecunia; cui concilium concessit tempus pœnitentiæ. Illoc factum est tempore Odoacris regis. Hic fecit ordinationes duas in urbe Roma per mensem Decembrem, presbyteros viginti octo, diaconos quinque, episcopos per diversa loca triginta unum. Hic sepultus est in basilica beati Pauli apostoli. Et cessavit episcopatus dies quinque. Et ^b post transitum ejus factum est a presbyteris et diaconibus constitutum de omni Ecclesia.

Severino familiares litteras direxit, rogans ut quicquid ab eo vellet, peteret: memor illius præ sagii quo eum quondam prædixerat regnaturum. Quibus sanctis alloquiis invitatus, Ambrosium quemdam exsilio damnatum (illum qui Britanniam a barbaris oppressam liberavit) jussit absolvi. Testatur Ennodius diaconus Ticinensis in Vita sancti Epiphanii episcopi Ticinensis eisdem Epiphanium petiisse pro suis civibus quinquennium indulgentiæ tributurum, quæ Orestes tyrannica potestate imposuerat, ipsumque quæ ab eodem Odoacre petierat impetrasse. A Theodorico Ostrogothorum rege anno regni sui Italici 14 fugatus et Veronæ victus est. Tertio certamine superatus Ravennæ, proditorie ibidem occisus est, anno Domini 493. Post hæc tempora Italia Ostrogothorum regibus paruit ut infra dicemus. Sev. Binius.

De Zenonis obitu infra dicemus in notis ad vitam Gelasii. Sev. Binius.

^c Constat infra ex epistola 6 Felicis, qua continetur sententia in Acacium lata, et ex notis concilii Romani primi et secundi sub Felice infra, hos ante damnationem Acacii deputatos et ablegatos esse. Falsum est igitur, quod scribitur hic, eos triennio post damnatum Acacium Constantinopolim missos fuisse. Sev. Binius.

¹ Cod. Lucensis 490, XV. I.

² Idem cod., Constantinopolim.

³ Idem cod., *Fecit papa Felix concilium, et facta examinatione invenit.*

FELICIS PAPÆ III EPISTOLÆ ET DECRETA.

^a EPISTOLA PRIMA.

^b FELICIS PAPÆ III AD ACACIUM CONSTANTINOPOLITANUM.
Opus sancta synodus Romana ut Zenonem imperatorem inducat ad emendandum sedulo studio ea quæ

^a Hæc epistola est illa synodica quam Patres concilii Romani a Felice pontifice ad Acacium transmittendam esse censuerunt. Qua de re infra in notis ejusdem concilii. Hactenus nusquam edita, nunc primum e penetrabilibus bibliothecæ Baronianæ ejusque Annalibus in lucem emittitur. Exstat in pervetusto codice Cresconianæ collectionis. Hujus et sequentium epistolarum a Felice scriptarum meminit Evagrius

^d *adversus catholicam fidem hactenus perperam egisset.*

Felicis ad Acacium episcopum ^c per Vitalem et Misenum episcopos.

Postquam sanctæ memoriæ decessore meo papa

lib. III, cap. 18, 19 et 25. Item Liberatus in brevuario cap. 18. Sev. Binius.

^b In allegato codice hæc inscriptio his litteris præfigitur. Sev. Binius.

^c Quarum civitatum episcopi hi legati fuerint, nusquam apud aliquem historicum expressum invenitur. *De Miseno tantum, inquit Baronius, in constituto Vigilii Romani pontificis de tribus capitulis repe-*

Simplicio de vitæ curso superna præceptione migrante, ministerii quod regebat ad mezæ humilitatis officium gubernacula pervenerunt; in diversas generalis Ecclesiæ curas, quas ubique terrarum cunctis populis Christianis, summi pastoris voce delegante, beatissimus Petrus apostolus pervigili moderatione dispensat, continuo me sollicitudo maxima, quæ et prædecessorem meum incessanter urgebat, tam Alexandrinæ urbis, quam status fidei totius Orientalis regionis excepit. Hæc nos diebus noctibusque perstringens, ad dominum filium nostrum Christianissimum principem per Vitalem at Misenum fratres et coepiscopos nostros legationem compulsi destinare: quæ vice mea pietati ejus et debita præsentaret officia (et pro fide catholica) majorumque nostrorum servandis constitutionibus supplicaret.

¹ Hæc igitur, illo pergente, par fuit dilectionem tuam dilectis pariter salutare colloquiis, et consequenter hortari ut aliquando tandem patrocinium causæ Domini communis impendas, nec dispiciendum putes, Christi confessione veridica, et universalis ejus Ecclesiæ definitione... vel de pace concorditer... si illius et honore cupis esse clarus et nomine. Fatemur enim secundum apostolicam vocem, *magnam nobis inesse tristitiam et dolorem cordis nostri continuum* (Rom. ix), cogitationibus quas in die procedentibus [*propellentibus*] negotiis sustinemus. Impiis illud, quod dudum ante oculos fere omnium vertebatur, occurrit: cujusnam rei causa videlicet interessit, indica nobis, quod dilectio tua non modo tantis opportunitatibus indesinenter exortis, verum etiam sæpe numero a decessoribus meis litteris invitata [*incitata*], velut obstinato silentio, nunquam super hanc partem aut consulere quidquam voluerit, aut referre. Cumque nos aliquid temere sinistrum (quod absit) de tua mente conveniat opinari, tamen quia venerabilium virorum qui Ecclesiam cui præsidet ante rexerunt, morem formamque destituit, ullo modo possis non esse suspectus.

Certe si (quod non credimus) dedignari. B. apostoli victoriis reverentiam tuis deferre fastuosus affectibus, memor saltem officii pro fidei integritate catholice, pro patrum custodia sanctionum, pro synodi Chalcedonensis constitutione servanda, quæ Nicæni conventus penitus probat articulos; atque pro eis ubique hostibus comprimendis, sicut orthodoxorum urbis illius imitator antistitem, constanter exurgere debuisses: quoniam te aliter inter membra

rimus eum nominatum esse e Cumanum episcopum; sed in scripto perantiquo codice nostræ bibliothecæ, cui est titulus: Concordantiæ canonum, inter alia inest breve compendium historię, complectens tempora ab oriu Nestorii heresis usque ad concilium Romanum sub Felice papa, in quo damnatus est Acacius: quod licet sine auctoris nomine editum reperiat, alicujus qui hoc sacculo vixit, et veritatis studiosus fuit, esse videntur: in hoc, inquam, opere, inter alia habentur hæc de his legatis missis Constantinopolim: Postquam ergo Felix papa litteras prædecessoris sui nihil proficere

¹ Id est, hac legatione. HARDUIN.

A corporis Christi monstrare non possis, nisi nullatenus providere desisteres illis quæ per totum mundum dicuntur obrepisse contagiis.

Proinde adire debes sapius Christianæ mentis Augustum, et causas eidem salutis suæ atque etiam imperii redditurus, et conservandi ejus auxilium frequenter ingerere, unde inimici illius corruerint, et qua via idem surrexerit, nihilominus intimare ei; scripta illa sensibus pietatis ejus offerre, quibus decessorem meum eximia laude extulit, et quod hæreticam catholicæ tyrannidem veritatis assertionem confoderit. Item illa quoque quibus Petrum Alexandrinum ab Alexandrinæ cervicibus excussit Ecclesiæ, et sanctæ memoriæ Timotheum revocavit orthodoxum. Nec illa præterire quibus episcopis et clericis, laicisque per omnem Ægyptum constitutis, quod a divina Christiana professione deviassent, sicut catholicus imperator obstans, nisi intra duos menses ad communionem Timothei redirent, honoribus, ecclesiis, omnibusque in illa regione denunciavit esse privandos. Simul etiam quibus Petri, quem illicite ab Alexandrinæ Ecclesiæ injecisse perhibuit, ac Timothei hæretici jam defuncti ordinationes, vel ea quæ secreto per modos dicebant, ita recassavit. Nec non etiam illud adnectere, quod cum Timotheus sanctæ memoriæ catholicusungeretur extremis, divinæ inspirationis instinctu, tam ad ejus pontificis consulta rescribens, quam ad urbis Alexandrinæ clerum, omni providentia mandavit præcavendum, ut si prælatum dominus sacerdotem transire jusserit, non nisi de catholicorum corpore clericorum, et qui orthodoxæ fidei probaretur esse discipulus, omnibusque communicaret Ecclesiis, atque a catholicis ordinatus succederet defuncto pontifici: nimirum sapienter intendens, Petrum, qui aut a nullis, aut ab hæreticis falsi nominis hujus honore jactaretur, super petram [*unde Petrum*] catholicæ Ecclesiæ, e qua ejus temeraria fuerat præsumptione depulsus, nunquam posse penitus præsidere.

Hæc hujusmodi quæ gesta sunt, et dilectionis tuæ conscientiam non latent, convenerat sapius imperitari: præcipue cum in his Christianissimo principi promulgandis, quando ad regiam potestatem Deo comitante remeavit, operam tuam missis huc litteris non tacneris vehementer impensam esse, dignam catholico pontifice; gloriareris omnes qui contra sedem vestram [*nostram*], contraque Chalcedonensem synodum, et contra prædicationem sedis apostolicæ

cognovit, et ludibria quædam in eversionem fidei ab Acacio fieri: tunc Vitalem episcopum Droentium ex regione Ilicena, et Misenum Cumanæ Ecclesiæ episcopum ex regione Campaniæ direxit, etc. Sed pro Droentium legendum est Truentium. Erat enim tunc ea civitas apud fluvium eo nomine nuncupatum Truentum, hodie vulgo Tronto dictum: meminerunt ejusdem civitatis Plinius, Ptolomæus, et alii. Hæc de legatis Constantinopolim missis Bar. anno 483, num. 19. Sev. BINIUS.

¹ Forte affatibus. HARDUIN.

venire tentaverint, fuisse prostratos: quo magis te A pro tua salute et professione ferventius apud clementiæ ejus aures oportuerat talia incessabiliter allegare, ac magnopere deprecari, quo nec suam, quam catholica mente deprompserat, violari ullatenus pateretur cujuslibet subreptione sententiam; nec adversus universalis Ecclesiæ sanctionem per hæreticorum furias, quas, Deo inspirante, pietas ejus eliserat, sineret denuo pullulare, quam manifestissime pervideres; ac tua modis omnibus prædicatione rursum in ea quæ exstiterant ei adversa con-surgeres, atque eadem sine dubitatione firmares: quando huic reluctantia, sicut dudum fuerant sub-versa, jacuissent; ne vel tuæ (quod absit) fidei destitutor, vel perfidiæ dicereris fautor alienæ. Error enim cui non resistitur approbatur, et veritas quæ B minime defensatur opprimitur. Deinde cum tibi, Domino præstante, apud dominum filium nostrum religiosum principem familiaritatem esse noverimus, nullus unquam potuit suaderi dilectionem tuam nequissime gerere, quin potius noluisse. Et ideo quia non impossibilitatis esset, quod taceretur: ipse quoque non ambigis, quid hinc universalis judicare possit Ecclesia.

Ubi est, frater Acaci, labor tuus, quo tyrannidis hæreticæ tempore desudasti? Pateris hoc damno conscientiæ tuæ ejusmodi perire mercedem? Respice Apostoli verba, quæ testantur: *Currebatis bene; quis vos confascinavit (Galat. v)?* Cur eorum, frater, quæ-rere semitas veteres nunc relinquis? Cur irruentibus in ovile dominicum lupis, nulla vigilantia ministerii C pastoralis obsistis, sed æquanimiter atque securus commissum gregem aut laniari perspicis, aut necari? Non dicentem recolis Dominum, et animam suam quidem pro ovibus ponere pios pro devotione pastores; mercenarium autem de his curam penitus non habentem, mox ut bestiam forte conspexerit, sine ulla diffugere consideratione testantem? Verum cum tibi fugiendi nulla sit causa (nam nulla formido est), metuo ne septa dominica non tam pavore deserere, quam (quod est detestabilis) sponte videaris sævis dentibus objecisse [*dejecisse*].

Ausculata vocem ejusdem Domini præmonentis: *Qui mecum non est, contra me est; et qui mecum non colligit, dispergit (Luc. xi)*. Et diligenter attende nihil aliud esse non procurare quæ Christi sunt, nisi se palam profiteri ejus inimicum. Non desperemus facere, frater, veram Salvatoris nostri sententiam, qua se usque ad finem sæculi Ecclesiæ suæ non de-futurum esse pollicitus est (*Matth. xviii*), nec ab inferi portis eam dixit esse superandam (*Matth. xvi*), et quæ omnia per apostolicæ scita doctrinæ I garentur in terris, nec in cælestibus memoravit absolvi (*Matth. xvi, 18*). Neque putemus, quod quibuslibet sit vallata periculis, unquam pondus vigoris sui,

vel censura beatissimi Petri, vel auctoritas univer-salis amittat Ecclesiæ: quæ quanto magis cavet ne mundi prosperitatibus intepescat, tanto non frangitur, sed potius erudita divinitus, crescit ¹ adversus.

Unde [*ubi*] perspiciendum est ne eam, quæ nullis potest obrui motibus [*molibus*] procellarum, quicun-que eam submergere nititur in ipso sæculi pelago fluctuantis, ipse potius a gubernatione salutari in profunda dejectus, illa prævalente, mergatur.

Atque ideo, cum ita sit, moneo, hortor et suadeo, ut quæ commissa sunt corrigas, et sequentibus studiis de te facias meliora sentiri: ² *Negligere quippe, cum possis deturbare perversos, nihil est aliud quam fovere. Non [Nec] caret scrupulo societatis occultæ, qui evidenter [evidenti] facinori desinit obviare.* Unde si contra synodi instituta Chalcedonensis tendere hostilia corda perspicis, quiescis: mihi crede, necie quemadmodum te Ecclesiæ totius asseris esse partici-pem. Ad te oculos præterea non reducis, quia non solum in hac causa adversus omnem catholici dogmatis tendatur unitatem, sed etiam cunctis hæresibus, quæ vel se nobis melius sentire prætendunt, resumendi vires, atque inter usus pristinos resurgendi, latus campus aperitur, si semel quod a nostris majoribus est depositum, qualibet occasione pulsetur.

Unde iterum atque iterum protestamur, ne in abruptum totius Ecclesiæ statuta per audaciam contra synodum catholicam insurgere molientium sinatur abduci. In quo quidem certamine firmum fundamen-tum Deus statuet, sicut de eo nobis licet sperare; et novit Dominus qui sunt ejus (*II Tim. ii, 19*). Verumtamen, salvo eo, quod in die judicii talem a nobis Ecclesiam, certum est, qualem a patribus accipimus, exigendam; etiam in hac vita se ad eam non pertinere cognoscat, qui non solum plenitudini ejus noxia conatur inferre, sed etiam qui ea quæ eidem congruentia sunt dissimulat providere. Absit ut de tua dilectione taliter nos credamus, quem et dudum pro catholicæ fide viriliter stetisse reminiscimur, et a totius Ecclesiæ corpore nolumus discrepare. Quapropter instantius (qui te sincero diligimus caritatis intuitu) crebro repetitis hortationibus incitamus, ut ipse vicissim ea post hæc devites quæ te ab omni domo Christi ostendant esse disjunctum; nec magis illa secteris quæ ab eadem te faciant esse divisum. Multa vero (quia non opus fuit litteris universa congrere) quæque utilitas negotii præsentis efflagitat, fratribus et coepiscopis apostolicæ sedis legatione fungentibus, vel cum domino filio nostro clementissimo principe, vel cum tua dilectione colloquenda mandavimus: quod æquum est et pro catholice fidei observatione prompta mente suscipere, et pro tuæ æstimationis intuitu necessariam apud augustæ mentis benevolentiam suggestionibus adjuvari.

¹ Forte adversus. HARDUIN.

² Hic locus citatur in epist. Victoris Carthaginensis in concil. Lateran. sub Martino papa in secr. 2. A

Gratiano XIII, q. 1, tribuitur Anastasio II papæ. HARDUIN.

EPISTOLA II.

* AD ZENONEM IMPERATOREM.

Pro Ecclesia Alexandrina supplicat: quidquid antehac pro defensione ejusdem Ecclesie dixit aut fecit, commemorat, ut posteriorem Joannis Alexandrini episcopi ejactionem, et Petri Moggi restitutionem reprehendat.

Incipit epistolæ exemplum beatissimi papæ Felicis urbis Romæ ad Zenonem Augustum per Vitalem et Misenum episcopos.

Decebat profecto, venerabilis imperator, post sanctæ memoriæ decessoris mei transitum, meque in ejus locum divina gratia subrogatum, clementiæ tuæ litterarum munus offerre: quod vel ea, sicut rerum poscebat ratio, nuntiarem, vel officiositatis meæ primitias exhiberem: quibus tamen rite deponsis, etiam illa pariter neceberentur quæ ad vestri munimen imperii, prosperitatisque ejus suffragia pertinerent; quantoque essent studio majore curanda, tanto dignioribus internuntiis explerentur. Itaque conveniens fuit ut Vitalis et Miseni fratrum et coepiscoporum meorum, et famuli vestri Felicis Ecclesiæ defensoris ad vos necessariam legationem mitterem, qui non tam bajuli specie ista deferrent, quam meam vicem peragentes, me quodammodo vobis facerent esse præsentem. Per hanc igitur, velut cominus honorificentia tuæ junctus colloquii, precor ut supplicationem meam benignis auribus, sicut princeps Christianus, accipias. Nec existimet pietas tua, quod quisquam magis sincera mente te diligat, quam qui te pacem in Deo vult habere perpetuam: quando fidei mente non ambigas, et temporalis culminis potestatem et æternæ vitæ commercia de superna propitiatione pendere.

Ecce jamdiu est quod beati apostoli sedes, datis per beatæ memoriæ decessorem meum ad serenitatem tuam litteris, expectans, et nullum recepit pro catholica fide, pro ¹ Occidentalium [*Orientalium*] tranquillitate responsum; præsertim cum tuam conscientiam, gloriose princeps, metuendis obstrinxerit illa sacramentis, ne sedes beati evangelistæ Marci a doctrina magistri sui vel communionem permitteres separari. Sed quoniam præfati decessoris mei studium, longa incommoditate faciente, hæc eadem crebrius iterare non potuit; per meæ nunc humilitatis officium sollicitius repetere non quiescit. Rursus ergo apostoli Petri veneranda confessio materna iustat vocibus, et suorum præcipue filiorum compellere non desinens confidentiam tuæ pietatis, exclamat: Christiane princeps, cur me a curriculo caritatis, quo Ecclesia universalis astringitur, permittis incidi? Cur in me rumpis totius orbis assensum?

* Hæc est illa synodica Felicis papæ epistola quam consilio synodi Romanæ dedit ad Zenonem imperatorem: qua occasione, in notis illius synodi dicemus

¹ Vel *Occidentalium*, qui solliciti sunt de Orientalium salute. HARDUIN.

² *I.e.g. serenitatis*, ut infra in hac epistola. HARDUIN.

A Quæro te, fili piissime, ne tunica Domini desuper contexta per totum, qua in unum corpus sancto Spiritu ubique regente, individuam fore Christi figuravit Ecclesiam, ulla potiaris sorte violari; neve cujus inter ipsos qui crucifixerunt Salvatorem, mansit integritas, tuis videatur temporibus esse divisa. Nonne mea fides est, quam solam esse unam, et nulla adversitate superandam Dominus ipse monstravit, qui Ecclesiæ suæ in mea confessione fundatæ portas inferi nunquam prævalituras esse promisit? Hæc te renatum ad regiam sustulit dignitatem, atque ab ejus impugnationibus potestate extrusa, prævalendi tibi denuo viam in ipsius defensione patefecit.

Verum, quæso, propone etiam exempla gestorum, et hanc vicem meis repende beneficiis, ut quæ per rerum examina comprobasti, et periculosa præcaueas, et subsidia recuperatæ a te dignitatis affectes. Hæc rogo, quæ dicta Deus esse voluit per dictæ sedis antistitem, vel per mei ordinis parvitatem, qui tuæ ³ securitatis intuitu, hujuscemodi ideo promenda judicavit, ut non tam per ejus qualemcumque vicarium, sed præsentis apostoli velut auctoritate communitus, altius vias et divinæ reverentiæ et humanæ conditionis aspiciens (quod absit) non ingratus existere videaris collatæ felicitatis auctori. Redeat, obsecro, in animi tui integra deliberatione conspectum, quæ inimicos tuos facta dejecerunt, quæ te ad imperiale fastigium Deo comitante revexerunt; qualiter illi cum nefanda dogmatis receptione conciderunt; et quemadmodum gloria tua in hæreticorum fuerit depulsionem reparata: ut illi contra Chalcedonensis synodi venerabilia constituta, et beatissimi papæ Leonis scripta venientes, ipsa sui molitione collapsi sunt; et quibus modis eorum reformationes, ad pristinum ⁴ remearunt ⁵ tuarum reverentiam principatum.

Liceat, oro, apud te fidenter exponere [*excerere*] quem convenit non tacere. Unicum in te superest prisce nomen imperatoris. Ne, quæso, nobis salutem tuam, pie imperator, videas, ne fiducia pro te minuas supplicandi. Causæ quibus Dominus sit propitius inquirendæ sunt, non quibus ejus indignatio provocetur. Convenio, contestor, obtestor; quoniam metuo, horresco, formido, ne mutatione causarum (quod absit) mutetur eventus. Respice propitius ad decessores tuos augustæ memoriæ Marcianum scilicet et Leonem, et tantorum principum fidem, legitimus eorum successor: amplecti debes illorum in religione consensum, quorum debes memoriæ reverentiam. Absit a tua devotione, absit a tua potestate, ut talium credaris respuisse judicium.

Postremo professionem tuam, conscientiamque recolendam sensibus tuæ pietatis insinuo. Palatii tui

infra. Ex codice Cresconianæ collectionis supradicto in hanc editionem Conciliorum nunc recens translata est. SEV. BINIUS.

³ *Reparant*. COD. LUC. Forte *revexerunt*. HARDUIN.

⁴ *Forte tua cum reverentia*. In Reg. ms., *tuam*. HARTUIN.

facito scrinia recenseri, et scripta illa diligenter investigari, quæ ad apicem summæ regrediens potestatis ad decessorem meum pietas tua pro communi gratulatione direxit: his cum semper magna laude prosequeris, quod hæreticam tyrannidem prædicationis catholicæ vigore contriveris, qua utique istius veritati prædicatione nihil aliud quam de Eutychiano labores errore prorsus abolendo, ejusque sequacibus excludendis. Hæc pro synodi Chalcedonensis definitione servanda, reducendoque sanctæ memoriæ Timotheo rectæ fidei sacerdote, tota sua textus serie pie locuta est. Hæc certe tua mansuetudo cognovit: nec res incognitas tua clementia proferre potuisset, et palam aperteque professa, quod laudum tuarum testificatione firmasti.

Requirantur illa quoque, quæ ad sanctæ memoriæ Timotheum orthodoxum Alexandrinum episcopum serenitatis tuæ paginæ sunt locutæ, atque ex ipsis actibus intueri, nisi Petro ex ea memorata urbe secluso, qui ei Ecclesiæ tunc temporis incubabat, prædictum Timotheum non fuisse revocatum. Vis ad eundem venerandæ recordationis pontificem jam reductum sacras venerabiles mox dedistis, quibus fideli pectore gloriabamini, quod sanctæ Ecclesiæ magnæ civitatis Alexandrinæ providens orthodoxæ fidei, Dominus noster ac Salvator verum restituerit sacerdotem. Ubi manifestum est, quia cum verum dicitis, illum fuisse falsum qui pulsus est, ostenditis; et cum in venerando Timotheo orthodoxo fidem dominum testamini reduxisse, perversam in omnibus in Petro perhibetis refutasse doctrinam, non ob aliud, nisi quia et ille qui orthodoxus pronuntiatur et verus, Chalcedonensi synodo (sicut ejus tunc missa tenet professio) consentiebat; et iste qui falsus et perversus ejicitur, ab ejusdem synodi tramite discrepabat.

Denique cunctos episcopos Ægypti, universosque clericos [forte clericos] increpastis, vestris generaliter apicibus sancientes, ut nisi intra duos menses ab his quæ a principio contra canones, contra Ecclesias Dei, contra orthodoxam fidem cogitaverunt, abstinerent, atque beati Timothei communionem, quam impie reliquerunt, dignæ pœnitentiæ satisfactione remearent; non solum despoliandos honoribus, verum etiam et Alexandrina urbe et omni Ægyptiaca regione carituros: injustum enim videri, sicut Christianus imperator affirmans, ut qui se ad Ecclesiam, quæ ubique terrarum est, segregarent, haberent sacerdotes, aut ullo sacro ministerii nomine censerentur. Vos indigne ferentes ab Alexandrinis seditiones concitatas, eos qui propter ordinem clericalem simili deceptione tenebantur, nisi salutaribus monitis obedirent, tali pœna dignos arbitrabamini.

Vos Petrum speciali notantes elogio, quod illicite se Alexandrinæ injecisset Ecclesiæ, omnes qui tam ab eo quam hæretico Timotheo jam defuncto fuerant ordinati, si infra finita tempore respicerent, ad

A communionem catholici Timothei mandatis recipi (non etiam ad male præsumpti gradus privilegia decreveratis admitti), consequenter addentes cæteros deteriora subituros, si eligere meliora noluisset. Vos cujuslibet post has varias satisfactionis causas cunctis penitus abstulistis, quibus ipsos ab unitatis consortio discedentes, recensuistis tulisse iudicium. Vos de ipsius persona Petri quidquam denuo defricandi, sapienti consideratione tacuistis: quippe quem Ecclesiæ arce dejectum, simul pervasi pontificii videretis honore nudatum; nec ullo modo fieri posse, ut unquam vel orthodoxis præsideret, vel aut a nullis, aut ab hæreticis fuerat institutus, qui recidiva toties temeritate violentus ovile dominicum subdolos et invidiosus intraret.

B Atque ideo quod corrigendis ejus præteadebatur sectatoribus Irrogandum, huic jam quasi magistro sceleris rationabiliter deputabatur inflicium: ut quibus fratres merserat ad ruinam, fieret ipse metuendæ damnationis exemplum: quodque adeo verum est, ut superstare venerando Timotheo legionem sollicitè jusseritis, si eidem humanitas aliquid evenisset. Vos non nisi de catholicorum collegio clericorum et a catholicis consecratum subistis videre pastorem: quia ubique nullo ritu sub vestra serenitate obtutibus hæresis ipse præcipuus Eutychianæ dementia potuit esse vel dici orthodoxi successor antistitis. Quo igitur animo bestiam quam a gregibus Christi duxistis abigendam in eorum denuo patimini sævire perniciem? Certe legibus quas universis imponitis, magis vultis vinci quam promulgare contraria; quanto satius fuerit, intemerata persistere quæ heri pro integritate retinenda totius Ecclesiæ provulstis, quo et tui catholici imperii auctoritas inconversa permaneat, et nihil accedat quod actibus apud Dominum vestræ felicitati obsistat.

Cernis enim, venerabilis imperator, quia ut Chalcedonensis synodi indubitata defensio, inimicorum ejus elisio est, sic vicissim manifesta illius impugnatione comprobatur hostium venerandæ ipsius cognitionis [protectionis] evectio. Meministis quemadmodum verba divina nos instruant, *Neque in dextrum neque in sinistrum litem rectæ dispositionis excedere, sed via (ut scriptum est) regia mediaque gradiendo (Deut. xxv)*, hinc atque inde Nestorii Eutychetis sacrilegia condemnata detestans, ita magnæ pietatis prædicans sacramentum, ut omnipotentis Dei Patris consubstantiale sempiternumque Verbum, quod incommutabili deitate et incarnatum est, et ab ipso ineffabilis conceptionis exordio, quam sibi in utero Virginis matris potenter instruxit, unum eundemque Jesum Christum Dominum nostrum, unum eundemque et Dei et hominis Filium, unum eundemque inconfuse, indivise Deum hominemque veraciter permanentem intemerata Patris lege prolatum, in hoc mundo fuisse conspicuum [perspicuum], divina simul humanaque gessisse; mortuum, atque ex mortuis

• Forte ab Ecclesia vel adversus Ecclesiam. HARDUIN.

exurgentem, in Patris dextera residere; itemque inde venturum, ut est visus ire in caelos, eatenus proficerentur, quatenus Librorum memorat traditio divinorum, et Nicæni concilii forma, sicuti cuncti retro prædicavere pontifices: sic eorum tam Ephesino primo competenter inserta conventui, quo beati papæ Cælestini temporibus Nestoriana pestis extincta est, quam datis augustæ memoriæ Leonis sanctæ memoriæ Leonis papæ epistolis capitula subjecta testantur: quibus vir ille consulens etiam totius Orientis¹ episcopis, eorumque responsa, subscriptionesque super synodi Chalcedonensis approbatione suscipiens, ea nullatenus passus est mutari; quo magis Christiana mente perpendit, et hoc esse verum, quod cum divinis assertionibus catholicorum de toto orbe doctorum longe antequam hujusmodi quæstio nasceretur, consonantia ubique dicta concinuerant; et ideo nulla iteratione refodienda, quæ constant jure damnata: ne non solum causa præsens in omni catholici nominis extendat exitium, sed etiam cunctis residuis publica bella resumendi pandatur occasio, si quolibet modo, quod semel a veteribus universaliter decisum est, retractetur: uti esse jam perviditis Alexandrinæ Ecclesiæ perversorem, funesta diu impunitate grassantem, vestris præceptionibus, quibus merito dudum probatur ejectus, esse nihilominus abigendum.

An non ipse est per triginta annos catholicæ descriptor Ecclesiæ, inimicorumque ejus sectator et doctor, et ad fundendum sanguinem semper velox fuit et promptus? Nunquid ad hanc istam dissimulationem sumus quadam ex conviventia [conviventia] præceptoris? In quo revera non est opus discussione subtili; quia ejus aperta sunt crimina. Dolet certe pietas tua, quod per diuturnis partis alternæ gravesque conflictus multi ex hoc sæculo videantur ablati aut baptismatis aut communionis expertes. Sub hoc ergo præsule ne sint baptizati, et efficiantur hæretici, et sine communionem transeant, ne in perditorum pravitate deficiant: ut quemadmodum scriptum est:

Æ EPISTOLA III.

AD PETRUM FULLONEM, EX SYNODO ROMANA.

Ostendit Petrum Fullonem, alias Cnaphem, non solum in Valentini, Manichæi, Arii, Sabellii, Apollinaris et Eutychetis hæreses, verum etiam in errores gentilitatis plures deos asserentis incidisse. Deinde monet ut resipiscat, et quod in Trisagio, Crucifixus propter nos, addere non oporteat, Ὅτι οὐ δεῖ προσθῆναι ἐν τῷ τρισάγιω Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς.

¹ Felix episcopus Petro episcopo Antiochiæ.

Quis dabit capti meo aquam, et oculis meis fontem lacrymarum (Jer. ix)? Qualem autem et dignum fletum adducam animæ meæ, condolens Domini Salvatoris nostri Christi sanctæ catholicæ et apostolicæ Ecclesiæ? Ipsa enim plorans ploravit super filios et

A Cæcus cæco ducatum præbens cum eodem mergatur in foveam (Math. xv).

Non est hoc, oro te, acerrimum decrevisse periculum, quando nec sauciis adhibetur firma curatio, et sanis ingeritur miseranda contagio? Nam quomodo aiunt sedari posse, si in futuro furores suos patientur? Quid est illud dicere jam causam nullam superesse certaminis, nisi hæreticis victoria tribuatur? Proinde quibus inferri castigationis aliquid etiam corporalis, ut pater benignus, horrescis; multo clementius eorum animas non patiaris intercipi, sed pia depositione compressos tandem subdi facias catholico sacerdoti, ut veræ generationis effectum et securum sibi met profuturæ communionis auxilium consequantur. Subjecit vobis divina providentia facultatem qua itidem effringatis opera perfidorum. Depulit ille nostræ religionis vastatorem; vos ab ejus Ecclesiæ cervicibus irruptionem deturbate prædonum. Pacavit ille rempublicam (sicut vester quoque sermo testatur) a tyrannide hæretica; libertatem vos ab ipsis hæreseos præceptoribus populos eruentes Christianis restituit. Ille vos aulæ legitimæ restituit imperatoris jure suffulcos; reddite vos magistro discipulum; sedem beati Marci evangelistæ ad communionem beatissimi Petri, de vitæ eorum meritis devotione reduce: ut ipso in vobis opus bonum perficiente, qui cæperit, secure audire mereamini: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Math. x, 24); et ad tuæ gloriæ cunulum, ita vice Dei præsideas, verendus veraciter existens Divinitatis imitator, atque adhuc in rebus temporalibus constitutus, jam experiaris et munus in æternam tibi beatitudinem præparatum.

Quod vero cuncta litteris non potuerunt comprehendere quæ negotii qualitas non sinit præteriri, quædam venerabilibus nostris fratribus et coepiscopis meis, quibus cura legationis injuncta est, proprio apud vos agenda sermone commissa sunt. Precor ut ea quæque et audire benignus, et indifficulter annuere, tum pro catholicæ observantia veritatis, tum etiam pro regni vestri incolumitate, dignemini.

Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς βλεφάροις μου πηγὴν δακρύων (1 Περ. ix); Ποῖον δὲ καὶ ἄξιον ὀδυρμῶν προσοίσω τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ, συναλωθὼν τῇ τοῦ δεσπότου καὶ σωτῆρος Χριστοῦ ἀγίᾳ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ; Κλαίουσα ἔκλυσεν αὐτὴ ἐπὶ υἱοῖς, καὶ θυγα-

¹ Hæc est illa synodica epistola quæ missa est a concilio Romano ad Petrum Fullonem, qua post refutatos ejus errores blasphemos prima actione ad

² Forte episcopus. HARDUIN.

³ Hæc et sequens epistola non Felicis, sed Simplicii sunt. Eas supposititias putat Valesius lib. 1 Observ. sacr. ad Evagrium, sed ut genuinos tuetur Pa-

resipiscendum admonitus fuit. Vide quæ diximus ibidem in notis ejusdem concilii.

gius ad an. Chr. 478, n. 9 et seqq., et an. 485, n. 25. Vid. Cl. Maffei prælationem ad Suppl. Acac. infra exhibendam.

filias suas, et non est qui consoletur eam, ex omnibus qui diligunt eam (Thren. 1). Universi tyrauni et hæresiarchæ persequentes ipsam, apprehenderunt eam per te, frater honoratissime, et affligentes ipsam, facti sunt in caput ejus. Omnis decor ipsius, quantum in te est, factus est ad nihilum. Videntes inimici ejus, gavisii sunt super perditione filiorum ejus. Quos enim fovemat, quos enutrierat, quos ad mensuram ætatis produxerat, lacteque paverat, prophetici et apostolici doctrinis, hos tu uno temporis momento veneno necasti. Quemadmodum enim qui piscationem sectantur, hæmum escam contegunt, et ex improvise capiunt pisces: sic et tu angelicæ laudationi additionem induxisti, et trisigie deprecationi, quasi pictatis obtentu, diram impietatem excogitasti. Ex pluribus enim Orientalibus provinciis litteras suscepimus, significantes nobis quomodo veneratio tua dudum sopitum Valentini dogma resumpsit, et irritatur a vobis Salvatoris incarnatio; quodque in Manichæorum dogma et Arii, et Apollinaris, Paulique Samosatensis incidit. Dicere enim unigenitum Filium et Dominum nostrum Christum Jesum perfectum non esse in deitate, atque in humanitate perfectum, nec ipsum subisse passionem crucis, sed unam Verbi Dei naturam incarnatam, corpusque Domini sine anima et mente, Apollinaris hæresim roborat. Ille enim ignoravit, quod ab ipsis mundi nascentis exordiis primum anima primi parentis nostri mortua est, vel in mortem præcipitata est, atque ita demum corpus. Dictum quippe illi est a Deo: *In quacunque die comederitis de ligno scientiæ boni et mali, morte moriemini (Gen. 2).* Itaque juxta latam in illum a Deo sententiam, in ipsa secundum animam mortuus est. Nam ipsius corporis mors post nonagentos et triginta annos contigit. Itaque donum non dimidiatum fecit, sed totum simul Adam ex utero Virginis sumpsit, ut etiam perditum, totum salvum faceret. Idcirco et Dominus ipse dicebat: *Ego animam meam pro ovibus pono (Joan. 1).* Valentini item et Marcionis, Manichæorumque ac gentilium innovare vis dogmata. Si enim Deus est, qui divisibiliter atque substantialiter est mortuus, similiter sanctus Spiritus Deus, et ipse divisibiliter ac substantialiter invenietur; sicque juxta tuam et illorum rationem, tres dii erunt, ac per hoc plurimum deorum invalescet error: quantumque in te est, evacuabitur illud: *Audi, Israel, Dominus Deus tuus, Dominus unus est (Deut. 4).* Item quod ait Jeremias: *Hic Deus noster, non reputabitur alius ad eum (Baruch. 3).* Similiter et Dominus: *Ut cognoscant te solum verum Deum (Joan. xvii).* Cumque Scriptura unum Deum, sanctam et indivisam Trinitatem prædicet, tu et hi qui ante te fuerunt hæresiarchæ, tres Deos dogmatizare ausi estis, alium quidem dicentes Deum Patrem præter Filium, et alium Deum Filium præter Patrem; rursusque alium Deum Spiritum sanctum præter Patrem et Filium.

A τράσιν αὐτῆς, καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτήν, ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαπῶντων αὐτήν (Θρήν. 1) Ἄπαντες οἱ καταδιώκοντες αὐτήν τύραννοί τε, καὶ αἰριστάρχαι, κατέλαβον αὐτήν διὰ σοῦ, ἀδελφεὶ τιμειτάτε· καὶ οἱ βλίδοντες αὐτήν ἐγένοντο εἰς κεφαλὴν αὐτῆς. Πᾶσα ἡ ἐνπρίπεια αὐτῆς, τὸ ὅσον ἐπὶ σοί. ἐγένετο εἰς οὐδὲν. Ἰδόντες οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν τέκνων αὐτῆς· οὗς γὰρ ἐξέθμεψεν, ἐτίθηνήσατο. οὗς εἰς μέτρον ἡλικίας ἀνάγαγε. γαλακτοτροφήσασα προφητικῶς καὶ ἀποστολικῶς δόγμασι, τοὺς ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπή διὰ θαλαττηρίου ἐφώσενσας. καθ' ὃν γὰρ τρόπον οἱ τῶν ἀλιευτικῆν μετερχόμενοι, βρώμασι τὸ ἄγριον κύνων ἀπρόσποτοι τοὺς ἐχθῆρας ἀγρεύουσιν· οὕτως καὶ σὺ τῇ τῶν ἀγγέλων ὑμνολογίᾳ προσθήκην ἐπέγαγες, καὶ τρισαγία λιτή, ὡς ἐκ προσώπου εὐσεβείας, ἀσέβειαν ἐπεισόσας δεινὴν. Ἐκ πολλῶν γὰρ ἐπαρχιῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν γράμματα ἐδεξάμεθα, τὰ σημαίνοντα ἡμῖν, ὡς ὅτι ἡ σὴ θεολογία τὸ πάλαι σιωπηθὲν Οὐαλεντινοῦ δόγμα κατέλαβε, καὶ ἀθετεῖται παρ' ὑμῶν ἢ σωτήριος ἐναυθρόνησις, καὶ ὅτι εἰς τὸ Μανιχαϊκὸν δόγμα Ἀρείου τε, καὶ Ἀπολλιναρίου, καὶ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως περιεσχέθητε. Τὸ γὰρ μὴ λέγετε μονογενῆ τὸν Υἱόν, καὶ Κύριον ἡμῶν ἠησοῦν Χριστὸν εἶναι τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀβρωπότῳ, αὐτὸν τε τὸ πάθος τὸ τοῦ σταυροῦ ὑπομεμενηκέναι, ἀλλὰ μιᾶν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, ἄψυχόν τε καὶ ἄνουν τὸ τοῦ Κυρίου σῶμα, τὴν Ἀπολλιναρίου αἰρεσιν κρατύνει· ἐκείνος γὰρ μὴ ἐγνωκώς ὅτι κατ' αὐτήν τὴν ἑναρξιν τῆς κοσμοποιΐας πρῶτον ἢ ψυχὴ τοῦ πρωτοπλάστου καὶ προπάτορος ἐθανάτωθη, καὶ εἶθ' οὕτως τὸ σῶμα ἐλίχθη γὰρ πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἢ δ' ἂν ἡμέρα φήγητε ἀπὸ τοῦ ξύλου, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε (Γενεσί. 11). Κατὰ οὖν τὴν ἀπόφασιν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ κατ' αὐτὸ ἐπεινεχθεῖσαν, ἐν ἡμέρᾳ ἔφαγεν ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκοντος καλὸν καὶ πονηρὸν, ἐν αὐτῇ ἐθανάτωθη ψυχικῶς· ὁ γὰρ τοῦ σώματος αὐτοῦ θάνατος γέγονε μετὰ ἐνεακίσια καὶ τριάκοντα ἔτη. Ὁ τοίνυν Θεὸς οὐχ ἡμετέρες τὸ δῶρον αὐτοῦ ἐποίησεν, ἀλλ' ὄλον ἡμῶν τὸν Ἀδάμ ἐκ μητρός παρθενικῆς ἀνέλαθεν, ἵνα καὶ ὄλον τὴν ἀπολωλότα διασώσῃ· διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ Κύριος, Ἐγὼ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων (Ἰωάν. 10)· κρατύνει δὲ βούλει καὶ Οὐαλεντινοῦ, καὶ Μαρκίωνος, Μανιχαίων τε, καὶ Βασιλειανῶν, εἶτι μὴν καὶ Ἑλλήνων τὰ θρησκευόμενα. Εἰ γὰρ Θεὸς ὁ ἀποθανῶν διαίρετῶς, καὶ οὐσιωδῶς, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα Θεὸς, καὶ αὐτὸ διαίρετῶς, καὶ οὐσιωδῶς· εὐρεθήσονται, ὡς κατὰ τὸν σὸν καὶ τῶν ἐκείνων λόγον, τρεῖς Θεοὶ, καὶ διὰ τοῦτο κρατηνθίσεται τῆς πολυθεΐας ἡ πλάνη, καὶ ὅσον ἐπὶ σοί, διεσπένδαται τὸ, Ἄκουε, Ἰσραὴλ. Κύριος ὁ Θεὸς σου, Κύριος εἷς ἐστι (Δευτερ. 14)· καὶ ὅπερ ἔλεγεν ὁ Ἰερεμίας· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτὸν (Βαρούχ. 3)· ὁμοίως δὲ ὁ Κύριος, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινόν Θεόν (Ἰωάν. xvii)· καὶ τῆς θεΐας Γραφῆς, ἕνα Θεὸν τὸν ἅγιον Τριάδα καὶ ἀδιαιρέτον, κληρυτούσας, σὺ καὶ οἱ πρὶ σοῦ αἰριστάρχαι· τρεῖς Θεοὺς ἐδογματίσατε· ἄλλον μὲν λέγοντες Θεὸν τὸν Πατέρα παρὰ τῶν Υἱόν, καὶ ἕτερον Θεὸν τὸν Υἱὸν παρὰ τὸν πατέρα· καὶ πάλιν ἄλλον Θεὸν, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, παρὰ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν· καὶ τὸν μὲν θνητὸν, καὶ

¹ Græca versio addit *Basilidianos*.

Atque alium quidem mortalem et noviter genitum, alium vero æternum atque immortalem. In his autem noxiis verbis tuis, contraria sentire vis Patribus qui in Nicæa, et qui in Constantinopoli atque Chalcedone convenerunt, qui et consubstantialiam roborant, et unam deitatem Patris et Filii sanctique Spiritus prædicarunt, atque Ariti amentiam confuderunt. At vero tu in ecclesia ausus es dicere, quod unus increatæ atque individue Trinitatis passionem subiiit: et per hoc consubstantialiam quoque solvere niteris, ac Deum subjicere numero. Si enim unus sanctæ Trinitatis et coæternus, qui crucifixus est Deus, hoc [*hic*] est Filius: sunt autem duo S. Trinitatis, Pater et Spiritus sanctus: dicuntur autem dii, et non (ut habet vera ratio) Deus, sicut tradiderunt nobis, *qui ipsi inspexerunt, et ministri fuerunt verbi* (Actor. 1), invenimus quoque consubstantialiam colere. Quippe mortale et immortale consubstantialia jam esse non possunt: roborabitur autem sic pluralitas deorum, dum tres dii Christianis acribus ingeruntur. Cum itaque scriptum sit, *Verbum caro factum est, et Deus erat Verbum* (Joan. 1); non alius Deus Verbum præter Patrem invenietur: Verbum non simpliciter, sed Verbum substantiale; et Deus Filius invenietur, ut ex vilitate nostra, identitatem substantiæ Patris et Verbi et sancti Spiritus agnoscamus. Non enim nos alii præter verbum nostrum inveniemur. Quoniam igitur unigenitus Dei Filius, qua ratione Verbum est, in propria substantia non poterit pati, ne ad omnipotentis Dei Patris substantiam passio referatur (est enim una Patris et Filii et sancti Spiritus deitas); patitur autem proprium animatum corpus, quod ipsi substantiæ Dei Verbum ex ipsa sanctæ et intemeratæ Virginis vulva sibi conjungens, ex mulere processit, de qua sancto Spiritu afflato prophetæ cecinerunt: *Deus virtutum convertere, respice de caelo, et vide, et visita vitem istam; et perfice eam, quum plantaverit dextera tua; et super filium hominis, quem confirmasti tibi* (Psal. LXXIX): vitem et filium hominis, quem confirmavit Verbum, ut inferni claustra contereret, et vivificaret eos qui a sæculo mortui sunt, salutarem Verbi incarnationem vocans. Idcirco et Dominus dicebat discipulis suis: *Ego sum vitis, vos autem palmites, et Pater meus agricola est* (Joan. xv); et, *Tradetur Filius hominis in manibus peccatorum* (Math. xxvi). D

νεογενῆ. τὸν δὲ ἀναρχον, καὶ ἀθάνατον. Ἐπὶ τοῦτους δὲ τοῖς βλαβεροῖς σου φρονεῖν, τῶν τε ἐν Νικαίᾳ ἀθροισθέντων, καὶ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐν Χαλκηδόνι, ἁγίων πατέρων, τῶν καὶ ὁμοούσιον κρατυνάντων, καὶ μίαν τῶν θεότητων τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κεκαργότων· κατὰ τῶν Ἀρειοῦ φημιβλάβειαν, καὶ σὺ ἐτόλμασας εἰπεῖν ἐπ' ἐκκλησίᾳ, ὅτι ὁ εἰς τῆς ἀκτίστου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος τὸ πάθος ὑπέμειν· καὶ διὰ τοῦτο ἰδοκίμασας λέγειν καὶ τὸ ὁμοούσιον, καὶ ἀρεμῶ ὑποβάλλειν τὸ θεῖον. Εἰ γὰρ εἰς τῆς ἁγίας Τριάδος τῆς ἀκτίστου, καὶ συναΐδιος, ὁ σταυρωθεὶς Θεός, λόγος, τοῦτ' ἐστὶν ὁ Υἱός· δύο δὲ τῆς Τριάδος, ὁ Πατὴρ, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· λέγονται δὲ Θεοὶ, καὶ οὐχὶ κατὰ τὸν εὐθεῖ λόγον Θεός, καθὼς παραδεδώκασιν ἡμῖν οἱ αὐτόπται, καὶ ὑπερέται γενόμενοι τοῦ λόγου (Πράξ. 1), εὐρεθήσεται καὶ οὕτως λυόμενον μὲν τὸ ὁμοούσιον (θητὸν γὰρ καὶ ἀθάνατον ὁμοούσια εἶναι ἐπι δύνανται), κρατυνήσεται δὲ ὁ τῶς πολυθείας λόγος, ἐν τῷ τρεῖς Θεοὺς χριστικισμῶ καταγγέλλειν. Ὅποτε οὖν γέγραπται, ὅτι ὁ λόγος σὰρξ γέγονε, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος (Ἰωάν. 1), οὐχ ἕτερος Θεός ὁ Λόγος παρὰ τὸν Πατέρα εὐρεθήσεται· Λόγος οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ Λόγος ἐνυπόστατος· καὶ ὁ υἱὸς εἴρηται, ἵνα ἐκ τῆς ἡμῶν εὐτελείας γνῶμεν τὸ τοῦτον τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Λόγου, καὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου. Καὶ γὰρ ἡμεῖς οὐχ ἕτερον παρὰ τὸν ἡμέτερον λόγον εὐρεθησόμεθα. Ἐπεὶ οὖν καθὶ Λόγος ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς οὐκ ἠδύνατο εἰς ἴδιαν οὐσίαν παθεῖν, ἵνα μὴ ἐς τὴν τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, καὶ Πατρὸς τὸ πάθος λογισθῆ· μία γὰρ θεότης Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα· πάσχει τὶ γεγονῆς ἴδιον τοῦ Λόγου ἐμφύχον σῶμα, ὅπερ αὐτὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐνυπόστατος Λόγος ἐξ αὐτῆς τῆς μητρὸς τῆς ἁγίας καὶ ἀπειρογέμευ ἐνώσας ἑαυτῶ, προλήθην ἐκ γυναικὸς· περὶ ἧς προμνησόμενοι οἱ θεηγῶροι ἄνδρες ἔλεγον· Ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ἐπίστρεψον δὲ, καὶ ἐπέβλεψον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἴδε, καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην, καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου· καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταιώσας ἑαυτῶ (Ψαλμ. LXXIX). Ἄμπελον, καὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ἐν ὃ Λόγος ἐκραταιώσας, συντρίψαι τὰ τοῦ ἄθου κλεῖθρα, καὶ ζωοποιῆσαι τοὺς ἀπὸ τῶν αἰώνων θανόντας, τὴν σωτήριον τοῦ Λόγου ἐνανθρώπησιν καλῶν. Διὸ καὶ ὁ Θεὸς ἔλεγε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα· καὶ, Ὁ Πατὴρ μου ὁ γεωργός ἐστι (Ἰωάν. XV)· καὶ, Ἐλλοι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν (Ματθ. xxvi). Ὁ γὰρ τοῦ Πατρὸς ἐνυπόστατος, καὶ Θεὸς Λόγος, δι' ἀκοῆς εἰσπηδήσας τῆς ἁγίας Παρθένου, μυστικῶς τὴν κυφορίαν ἐργάσατο. Καθὸ τούτων ὁ μονογενὴς Υἱὸς ἐστὶ τοῦ Πατρὸς ὁμοούσιος, καὶ εἰς τῆς ἀδιαιρέτου τριάδος, ἄκτιστος, καὶ ἀθάτος, ἐμμεμενῆς ἀπαθῆς, καὶ ἀθάνατος. Τὸ οὖν ἄκτιστον, καὶ ἀθάνατον τῇ κτίσει μὴ σύνταττε, καὶ τὸν τῆς παλυθείας λόγον μὴ κράτυνε, διὰ τοῦ λέγειν θεθνάειν τὸν ἕνα τῆς Τριάδος. Καθὸ δὲ πάλιν ἐκ γυναικὸς ἐγεννήθη, καὶ ἐστὶν ἡμῖν ὁμογενὴς, καὶ ὁμόφυλος, καὶ ὁμοούσιος, ὄνεν ἁμαρτίας, τὸ πάθος ὑπέμεινεν. Ὅτι δὲ οὐ μόνον ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ Υἱὸς τὸ κατὰ σάρκα, ἀλλὰ καὶ συγγενὴς, διδάσκει αὐτὸς ὁ κύριος, ἐν τῷ λέγειν, ποτὶ μὲν ἐν Εὐαγγελίοις, τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν· Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα (Ἰωάν. XV)· ποτὶ δὲ καὶ ἐν Ψαλμοῖς· Ἄ παγγελοῦ

ipse Dominus, nunc quidem in Evangelio his qui in se crediderant dicens : *Ego sum vitis, vos palmites* (Joan. xv) ; nunc autem in Psalmis : *Annuntiabo nomen tuum fratribus meis* (Psal. xxi). Unde autem tibi tam pessima superbia subrepere potuit, ut te ipsis quoque sanctis angelis intelligentiorem sapientioremq̃ putares? Super his ingemis : *o, in his plango inimicos crucis Christi, quorum finis perditio, et quorum Deus venter est, et gloria in confusione ipsorum* (Philip. iii). Non cogitasti quod scandalizare vel unum solum ex his qui credunt in Dominum nostrum Jesum Christum, quam gravi cruciatui facit obnoxium? Sed incaute, ut serpens Evæ, tu ipse quoque erroris venena multitudinī fidelium atque anribus infudisti, traditamque ab angelis sanctissimam laudationis formam corrupisti, inserens illi : *Qui crucifixus es pro nobis*. Ergone non advertisti quod Paulum Samosatenum, Photinumque et Artemium impietate transcendis, qui duos Dei filios posuerunt, unum quidem ante sæcula, alterum vero noviter natum, cum ipse quoque Trinitati invexeris pluralitatem, duos Dei filios dicens, unum fortem, alterum crucifixum? Adhæc fidelissimum Christi gregem in Manichæi opinionem præcipitare contendis, qui Spiritum sanctum asserit crucifixum. Nain quod post illud, *sanctus immortalis, quod est Spiritus sanctus, tunc inferis, Qui pro nobis crucifixus es, miserere nobis* ; quaternitatemque, non Trinitatem, populo insinuare videris. Nempe si ex humana traditione mansisset hæc laus, non ita incaute crucem insereres laudi, in qua illi appellatio, *fortis* scilicet, ponitur. Quoniam vero ab angelis nobis laus ista profluxit, qui ante crucem dicebant, *Sanctus, sanctus, sanctus* (Isai. vi) ; sicut respicere Isaias meruit ; post crucem vero cum laude clamabant : *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis*.^a Denique cum terræmotu Constantinopolis quateretur, populusque in campo oraret, infantulum, toto populo spectante cum Proclo civitatis episcopo, in cœlum per unam horam raptus est, ibique hujusmodi Jidiciti hymnum. Rursumque descendens, nuntiavit quæ in æthere audierat, dicens de cœlo quasi de multitudine psallentium, hujusmodi laudes insonuisse auribus suis, dictumque sibi ut eam laudationem populo indicaret. Quam ubi populi incoeperant, civitatem receperunt ; Deoque per hujusmodi laudem proptem facto, ab inimicenti ira liberati sunt. At tu quam temere, ut Scripturas divinas reliquas, ita et angelorum laudem pervertere præsumpsisti? Quis igitur in hujusmodi non ingemiscat? quis non lamentetur? quis dolor similis invenietur, sicut dolor Ecclesiæ Domini et Salvatoris nostri Christi? Conspice te con-

τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου • (Ψαλ. κχι). Πόθεν εἶ καὶ ἡ τοσαύτη κακίστη ἐννοια ὑπεσῆλθεν, ὥστε σεαυτὸν καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων εὐσυνετώτερος καὶ σωφρότερος λογισκῆσαι; Ἐν τούτοις κλαίω, ἐν τούτοις οὐδύρομαι τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπόλλεια, ὧν ὁ Θεὸς ἡ γοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν (Φιλιπ. ΙΙΙ). Οὐκ ἐνενόησας, ὅτι τὸ σκανδαλίσαι καὶ μόνον ἓνα τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἀφόρητον ἔχει τὴν ἀγανάκτησιν ἄλλ' οὕτως ἀπαρφυλάκτως, καθάπερ ὁ ὄφις τῇ Εὐκ, καὶ αὐτὸς τὸν υἱὸν τῆς ἀπάτης τῷ πλῆθει τῶν πιστῶν ταῖς ἀποαῖς ἐπέχικας, καὶ τὸν παραδοθέντα ἡμῶν ὑπ' ἀγγέλων τρισάγιον αἶνον ἐνόθευσας, ἐνθίμενος ἐν αὐτῷ, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. Ἄρα οὐκ ἐνενόησας ἀσεβέστερον σεαυτὸν ὀρίζομενος Παύλου τοῦ Σαμοσατίως, καὶ Φωτεινοῦ, καὶ Ἀρτεμιᾶ, τῶν δύο υἱοῦς τοῦ Θεοῦ ὀρισαιμένων, ἓνα προκαίωνιον, καὶ ἓνα νεογενῆ ὅτι καὶ σὺ πλεονασμὸν τῇ Τριάδι ἐπέθευ, δύο υἱοὺς τοῦ Θεοῦ εἰπόν, ἓνα ἰσχυρὸν, καὶ ἓνα σταυρωθέντα. Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ εἰς ἐννοίαν * οἶσα ἄγειν τὸ πιστότατον Χριστοῦ ποιμῖνον, ὡς ὅτι κατὰ τὸν τοῦ Μάνεντος λόγον, τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἵσταυρωθῆ' μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν, Ἅγιος ἀθάνατος, ὅπερ ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τότε ἐπάγεαι, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐλέησον ἡμᾶς' καὶ τετράδα οὐ Τριάδα εὐρίσκη τὸν λαὸν ἐκδιδάσκων καὶ εἰ μὲν ἐξ ἀθρωπίνης παραδόσεως ὑπῆρχεν ὁ αἶνος, καὶ οὕτως μετὰ παραφυλακῆς ἂν ἐν τῷ τρισαγίῳ τὸν σταυρὸν ἔθηκας, ἔθθα ἡ τοῦ υἱοῦ προσηγορία, ἥτις ἐν τῷ τρισαγίῳ, ἰσχυρὸς, εἴρηται. Ὅποτε δὲ ὑπ' ἀγγέλων ὁ τρισάγιος οὗτος αἶνος ἡμῖν ἐξεδόθη, οἱ τινες πρὸ μὲν τοῦ σταυροῦ ἔλεγον, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος (Ψαλ. vi), ὡς κῆξέθη Ἡσαΐας θεάσασθαι, μετὰ δὲ τὸν σταυρὸν ὑμνολογῶν, Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος. ὥστε ὁ κομδῆ νῆπιος παῖς, σειομένης τῆς κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῦ λαοῦ ἐν τῷ κάμπῳ ἰκτετύοντος, ἤρπαγη εἰς τὸν αἶθερα ὡς ἐπὶ ὄρων μίαν, τὸν ὁμοῦ πλῆθους θεωροῦντος, καὶ Πρόκλου τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου· κακεῖ μεμαθηκὼς τὸν αἶνον, καὶ πάλιν κατενεχθεὶς, ἀπήγγειλεν ἄπερ εἰδιδάχθη ἐν τῷ αἵθερι, εἰπὼν, ἐξ οὐρανῶν, ὡς ὑπὸ πλῆθους πολλῶν, φέρεσθαι εἰς τὰ ὄτα αὐτοῦ ταύτην τὴν ὑμνωδίαν, καὶ ὅτι ἐρρήθη αὐτῷ ἐξεπεῖν τῷ λαῷ ταύτην τὴν ὑμνολογίαν... ἥ; ἐναρξάμενοι οἱ λαοὶ τὴν πόλιν κατέλαβον, καὶ τὸν Θεὸν διὰ τῆς τοιαύτης ὑμνωδίας ἐξευμνισάμενοι, ἐλυτρώθησαν τῆς ἐπιτειμμένης ὀργῆς. Σὺ δὲ ἀφειδῶς κατετίληψας, ὡς τὰς λοιπὰς θείας Γραφὰς, καὶ τὴν τῶν ἀγγέλων ὑμνωδίαν διαστρέψαι. Τίς οὖν οὐ μὴ θρηνησῆ ἐν τούτοις; τίς οὐ μὴ στενάξῃ; ὅποιον δὲ ἄλλος κατὰ τὸ ἄλλος τῆς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐκκλησία; εὐρεθήσεται; θεωρῆσαι τὸν ταχθέντα φῶς εἶναι τῶν ἐν σκότει, καὶ παιδευτῆν τῶν ἀφρόνων (Ῥωμ. ΙΙ, 5), μᾶλλον δ' ἀφροσύνης διδάσκαλον, καὶ τὸ φῶς εἰς σκότος μεταποιούοντα' θεωρῆσαι τοὺς λαοὺς τοὺς ἀπαξ φωτισθέν-

^a Hæc de terræmotu et trisagii miraculosa institutione historia contigit anno Christi 446. Meminerunt i lius Marcell. in Chronic., Niceph. lib. xiv, cap. 46. Omnes fere episcopi in epistolis suis quas e synodo Constantinopolitana sub pontificatu Felicis III habita ad Petrum Fullonem miserunt, hanc rem adeo ingentem omnemque captum humanum penitus superan-

tem, magnificentissimis testimoniis confirmarunt. Hoc trisagion in fine actionis primæ decantatum est in concilio Chalcedonensi. Græci totam historiam ex antiquo suo menologio, die quo anniversariam hujus facti memoriam recolunt, in ecclesia publice legunt. Verba menologii recensita exstant supra in notis concilii Chalcedonensis in fine act. 1, verbo Trisagion.

⁴ Ut Ariani apud Theodoretum lib. 1 Hist. eccles. cap. 8. HARBUIX.

stitutum, ut sis lumen his qui in tenebris sunt, et eruditor insipientium (Rom. 11, 5): imo insipientiæ præceptor es, lucem in tenebras transferens. Vide a te populos semel illuminatos, qui bona gustaverunt Dei verba, Dei mandata, Dei prophetias, prædicationes Dei, apostolicas evangelicasque doctrinas, abs te perverti magis, ac doceri non solum crucifigere Filium Dei et ostentui habere, verum et contraria sentire Scripturis divinis, et pacta abnegare quæ accedentes ad sanctum baptismum fecerunt. Nam cum coram cœlestibus virtutibus omnibus, coram apostolicis evangelicisque ordinibus, sancti baptismi tempore promiserint credere in unum Deum omnipotentem, nunc illos in tres deos credere docuisti. Rursum, cum polliciti sint credere in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei incarnatum, et hominem factum de Spiritu sancto et Maria Virgine; tu eos doces ne dicant Dominum Jesum Christum Filium Dei crucem perpessum esse, qui Deus est secundum sempiternam et impassibilem ex parte generationem, et idem homo secundum eam qua in novissimis diebus ex matre prodiit, secundum quam etiam sustinuit passionem: sed unum Trinitatis mortuum esse, qui est ipsum Dei Verbum. Confessi sunt rursus Spiritum sanctum, vivificum et immortalem, dicentes credere in Spiritum sanctum, dominum et vivificantem; et mortalem esse ponis Spiritum sanctum, cum dicis: Sanctus immortalis, qui crucifixus es pro nobis. Fuge, obsecro, hujusmodi errorem. Corruisti, noli in ruina persistere. Peccasti, jam peccare noli. Exspectat te sancta Dei Ecclesia, cupit amplecti poenitentem in vanis propositionibus tuis, et secum de Christo divina prædicantem, neque negantem ipsius animam incarnationem: secundum quam etiam passus esse memoratur, clamatque tibi per nos: Venite ad me, omnes, qui laboratis, et ego reficiam vos (Matth. 11). Non vult Deus, frater carissime, mortem peccatoris; sed ut convertatur, et vivat (Ezech. xviii). Memor esto, Jesum Christum resurrexisse a mortuis (II Tim. 1), secundum Evangelium. Memento beati Matthæi scribentis: Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham (Matth. 1). Recordare quid Paulus scribat: Segregatus in Evangelium Dei, quod promiserat ipse Deus in Scripturis sanctis de Filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui prædestinatus est Filius Dei (Rom. 1). Memento etiam Joannis clamantis: In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, sicut enim est, et Deus erat Verbum (Joan. 1); quodque caro factum est, homine assumpto, et quod Deum nemo vidit unquam (Joan. 1, 18). Ille tibi scripsi una cum præsentate synodo, conveniens te coram Deo et sanctis angelis, ut ea doceas, ea nobiscum sentias; ut illibata fides nostra permaneat in gloriam Dei.

τας, και καλὸν γενησαμένους Θεοῦ ῥήμα, Θεοῦ ἐντάλματα, Θεοῦ προφητικὰ προρρήματα, Θεοῦ ἀποστολικά, και εὐαγγελικά διδάγματα, μᾶλλον ὑπὸ σοῦ διαστρεφόμενους, καὶ ἐκδιδασκομένους, καὶ μόνον ἀνασταυρῶν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, και παραδειγματίζων. ἀλλὰ και ἐναντία φρονεῖν τῶν θείων Γραφῶν ἀπαρνήσασθαι δὲ και τὰς συνθήκας, ἃς συνθέντο αὐτοὶ προσιώντες τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι. Συνθίμενοι γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν χειρουδικῶν δυνάμεων, και τῶν προφητικῶν, και ἀποστολικῶν ταγμάτων, ἐν τῷ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καιρῷ, πιστεύειν εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, νῦν εἰς θεοὺς τρεῖς πιστεύειν αὐτοὺς ἐξεπαίδευσας. Πάλιν συνθιμένων πιστεύειν εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν σαρκωθέντα, και ἐνανθρωπήσαντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου, και Μαρίας τῆς παρθένου, σὺ ἐκδιδάσκεις αὐτοὺς μὴ λέγειν, τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν σταυρῶν ὑπομαρμενηναί, ὃς ἴσθι Θεὸς κατὰ τὴν ἐκ Θεοῦ και Πατρὸς προαιώνιον και ἀπαθῆ γέννησιν, και ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἐπ' ἐσχάτων γέννησιν, καθ' ἣν και τὸ πάθος ὑπέμεινεν· ἀλλ' ὅτι ὁ εἰς τῆς Τριάδος ἀπέθανεν, ὃς ἴσθι αὐτὸς ὁ Θεὸς· Λόγος. Ὁμολόγησαν πάλιν τὸ ἅγιον Πνεῦμα ζωοποιόν, και ἀθάνατον, εἰπόντες πιστεύειν εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ Κύριον και ζωοποιόν· και σὺ θνητὸν ὑποτίθεισαι εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ τοῦ λέγειν· Ἅγιος ἀθάνατος, ὁ σταυρωθείς· δι' ἡμᾶς. Ἀπίστυγε, παρακαλῶ, ταύτην τὴν πλάνην· ἔπεσας, μὴ ἐπιμείνης τῷ πτώματι· ἡμαρτες, μηκέτι ἀμάρταν· ἀναμείνει σε ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία, περιπτύσσασθαι σε μετνοοῦντα ἐπὶ τοῖς ματαίαις σου προβλήμασι, και σὺν αὐτῇ θεολογοῦντα τὸν Χριστὸν, και μὴ ἀπαρνούμενον τὴν αὐτοῦ ἐμφυχον ἐνανθρώπησιν, καθ' ἣν, και τὸ πάθος ὑπομείνει λέγεται. και βοᾷ σοι δι' ἡμῶν· εἰθετε πρὸς με, πάντες οἱ κοπιῶντες,· και τὰ ἐξῆς (Ματθ. 11). Οὐ βούλεται ὁ Θεός, ἀδελφεὶ τιμώτατε, τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι και ζῆν αὐτόν (1:ζε. XVIII). Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐνηγεμένον ἐκ νεκρῶν (II Τιμοθ. 11), κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον. Μνημόνευε τοῦ μακαρίου Ματθαίου γραφτοῦ· Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ (Ματθ. 1). Μνημόνευε Παύλου ἐπιστελλοτος· Ἀφωρισμένος εἰς Εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὁ προεπαγγεῖλατο αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐν Γραφαῖς ἁγίαις, λέγων περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος· Δαβὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁραθέντος Υἱοῦ Θεοῦ (Ῥωμ. 1). Μνημόνευε και Ἰωάννου βοώντος· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, και ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν (ὡς και ἴσθι), και Θεὸς ἦν ὁ Λόγος (Ἰωάν. 1)· και ὅτι σὰρξ γέγονεν ἐνανθρωπήσας· και ὅτι Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε (Ἰωάν. 1, 18). Ταῦτα σε γεγράφηκα ἅμα τῇ συνοσίῃ ἐμοὶ ἁγία συνέδω, παρτηγόμενός σε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ και τῶν ἁγίων ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα διδάσκῃς, και ταῦτα φρονῇς μετ' ἡμῶν, ἵνα ἀνόθευτος ἡ πίστις ἡμῶν διαμείνη εἰς δόξαν Θεοῦ.

EPISTOLA IV.

AD EUNDEM.

Petrus Fullo deponitur et anathematizatur.

Quoniam importabilibus verbis impie garrulasti, et non judicasti celere prædictis sanctis Patribus, qui ornarunt sedem beatæ memorie tuæ triumphan-

Ἐπειδὴ δυστυχῶς ἐξεμαγέθης ἐν ἀσεβείᾳ λόγων, και οὐκ ἔκρινας· εἴξαί τοῖς προτεταγμένοις ἁγίοις ἀνδράσι· τοῖς κατακοσμίσει τῶν θρόνων τοῦ τῆς μακαρίας μνή-

tis Ignatii martyris, cujus tu indignus existens, nescio quomodo insiluisti inchoare novitatem in catholica Ecclesia tuis profanis legibus et impiis dogmatibus, et judicasti non oportere dicere Christum crucifixum propter nos : sed passionem ideo impassibili impie induxisti, et immortalī Patri mortem imponere, et non horruisti ea quæ non suscepisti ex divinis Evangelii et apostolis, probatissimisque et gloriosis Patribus, pessime sophisticatus ipsa intorquere, et propriam pestem sensus imponere simplicioribus, scandalum hujusmodi hæresis, non ut æqualiter prioribus hæresibus vigeat, sed magis multipliciter excellat ; et non statuisti credere veritati, et [Supple binis] litteris nostris ad te scriptis, nunc incepi sententiare contra te : imo ille qui vertex est omnium pastoralium sedium, in sanctis laudibus florens, apostolorum vere optimus Petrus, cujus tu nomine æqualis es, sed non opinione, neque fide, quoniam ab istius recta intentione, et immaculata fide valde declinasti. Et non solum contra te sententio [Alias, sentio], sed et contra eos qui non erubuerunt characteres venerabilium evangelistarum, et apostolorum eos sequentium, ac perfectorum doctorum sermones : et instabili sententia ex tua iniqua expositione firmati sunt : tanquam delictissima circumsequendi in mala opinione, quod vere amarissimum est, et non averterunt hujusmodi impietatem. Dicemus ergo tibi, sicut et contra illos : Quoniam dilexisti iniquitatem magis loqui quam justitiam, dilexisti super omnia præcipitationis linguam dolosam [Juxta Græc., omnia verba præcipitationis, linguam dolosam] : propter hoc Deus destruet te in finem (Psal. LI) ; et non solum ab Antiochenæ Ecclesiæ, sed ab omni civitate deponet : et firma sit hæc tua depositio a me, et ab his qui una mecum apostolicum thronum regunt, et ab Acacio Constantinopolitanæ Ecclesiæ pastore, et a venerabilibus episcopis sibi subjectis, quoniam ipsorum monimenta non sustinuisti. Quandoque enim dicis Trinitatem propter nos crucifixam, non Christum ; quandoque autem immortalem Spiritum, manichæizans ; quandoque ab istis diffugiens, meis argumentis reprehensus et sermonibus, dixisti Christum, post immortalem Spiritum, passionem sustinuisse, sicut Samosatenus et Nestorius, unum Filium dividentes in dualitatem filiorum. Quandoque autem et his cessisti non detrectando, et venisti ad pejus, non glorificando cherubicum hymnum, ad Filium referre præstolanti tremore ἀνευδοιάτως venerabiliter similiter Trinitatem, sed totum hymnum ad Filium referre, volens firmare morbum cancri rodentis, quem innocentibus intulisti ; et inde omnis generis hæresium laqueis circumpræcipitatus, a veritate exiens, non prædicas Christum pro nobis crucifixum, nec unigenitum Filium Dei, qui in medio Patris et Spiritus sancti est, pie glorificas. Quid enim isto magis interdictum, Patre a vobis et sancto Spiritu non glorificato ? Nam calumniam seraphim vos infertis, qui Trinitatem non dicitis glorificandam, Sanctus, sanctus, sanctus, sed solum personaliter Filium. Et quæ præcitatatio hæ-

της, και πολυθλου Ἰγνατίου τοῦ μάρτυρος, οὗ και ἀνάξιος ὢν, οὐκ οἶδα ὅπως ἐμπεπίδηκας ἄρξαι, και νόμοις σου βιβήλοισ, και ἀσεβείαις δόγμασι καινοτομίαν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐνέκρινας, τοῦ μὴ Χριστὸν σταυρωθῆντα δι' ἡμᾶς δεῖν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάθος τῷ ἀπαθεί Θεῷ ἀνόμως ἐπιστάξαι, και τῷ ἀθάνατῳ πνεύματι θάνατον ἐπιθεῖναι. Καὶ οὐκ ἐφρικίαςας, ἀ οὐ παρεδέξω ἐκ τε τῶν θείων Εὐαγγελίων, και ἀποστόλων, και τῶν ἀνδραγαθησάντων εὐφήμων πατέρων, κακίστως ἐπισομισάμενος, ταῦτα ἐπιστροβήσαι, και οἰκείας φρονήσεως λῦμην ἐκπαρῆσθαι τοῖς ἀπλουστέροις, και σκάνδαλον τοιαύτης αἵρέσεως, ὡς οὐδὲ ἴσα ταῖς προτίραις αἵρέσεσιν ἀθεῖν, ὑπεράγειν δὲ μᾶλλον πολλαχῶς· και οὐχ ὄρησας τῇ ἀληθείᾳ, ἐν τοῖς ἐπὶ δις γράμμασιν ἡμῶν ἐνωτίσασθαι, νῦν ἡρξάμενη ἀποφῆναισθαι κατὰ σοῦ, μᾶλλον δὲ ὁ κορυφαῖότατος τῶν ποιμαντικῶν θρόνων, ὁ ἐν ἀγίαις εὐφημίαις κοσμῶν, ὁ ἄριστος τῶν ἀποστόλων ἀληθῶς Πέτρος, οὐ τὸ ὄνομα ἐπίσος εἶ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώμῃ, οὐδὲ τῇ πίστει, ὅτι ὑπερέβην ἐκ τούτου ἐκκεκλικῶς εἰ τοῦ ὀρθοῦ σκοποῦ, και τῆς ἀμωμήτου πίστεως· οὐ μόνον δὲ κατὰ σοῦ, ἀλλὰ και κατὰ τῶν οὐκ ἐρυθριασάντων τοὺς τῶν σεπτῶν εὐαγγελιστῶν χαρακτήρας, και τῶν τούτοις ἐπομένων ἀποστόλων, και τελείων ἀνδρῶν διδασκάλων τοὺς λόγους, ἀστάτῳ γνώμῃ ἐπερειδομένον τῇ ἐκ σοῦ παραμιμουμένη [ἴσ. παρανομουμένη] ἐκθίσει· ὡς ἡδύτατα περιπέσθαι ἐπὶ τὸ τῆς κακοδοξίας ὄντως πικρότατον, και οὐκ ἀποστραφέντων τὴν τοιάνδε δυσσεβείαν. Λέξομεν οὖν σοι, ὡς και κατ' ἐκείνων· Ἐπειδὴ ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ τοῦ λαλήσαι δικαιοσύνην, ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταπονητισμοῦ, γλώσσαν δολίαν διὰ τούτου ὁ Θεὸς καθελεῖ σε εἰς τέλος (Ψαλ. LI), ἀπὸ τῆς οὐ μόνον Ἀντιοχείων ἐκκλησίας, ἀλλὰ και ἀπὸ πάσης πόλεως· καιγε πεπαιγμένη ἔστω ἡ καθ' αἵρεσις αὕτη ὑπ' ἐμοῦ, και τῶν διαπόντων μετ' ἐμοῦ τῶν ἀποστολικῶν θρόνων, και Ἀρχιεῖου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησιᾶς ποιμένου, και τῶν αὐτῶ τιμῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν ἑνορίαν αὐτοῦ ἐπισκόπων, και τῶν αὐτῶν μὴ ἀνασχόμενος ὑπομνημάτων· ὅτε μὲν γὰρ ἔφησ Τριάδα δι' ἡμᾶς σταυρωθῆναι, και οὐχὶ Χριστὸν· ὅτε δὲ τὸ ἀθάνατον Πνεῦμα, μονοχαίρων· ὅτε δὲ ἐκ τούτων φηγόν, διακατελεγχόμενος ὑπὸ τῶν ἐμῶν ὑποθηκῶν και λόγων, Χριστὸν μετὰ τὸ ἀθάνατον Πνεῦμα εἶλεξας ὑπομνηνέικαι, ὡς ὁ Σαμοσατεύς και Νεστόριος, τὸ πάθος, τὸν ἕνα Υἱὸν δικάζοντες εἰς δύο ἀ τῶν ὅτε και ἐπὶ τούτο εἶξας μὴ διασύρεσθαι, ἦκας ἐπὶ τὸ κάλιον, τὸν χερουβικὸν ὕμνον εὐπαρέδρω θρόνω ἀνευδοιάτως, ὡσαύτως τὴν Τριάδα, μὴ δοξολογεῖν, ἀλλὰ τὸν πάντα ὕμνον εἰς τὸν Ἰῶν ἄγειν, ἐθελῶν ἐνοτήσασθαι ἦν κατὰ τῶν ἀκάμων ἐξήνηγκας νομῆς γάγγραιναν. Καὶ παντοίας ἐνετέθεν ἀγχιόνας αἵρέσεων μεγίστων περικρημιζόμενος, ἐκνεύον τῆς ἀληθείας τοῦ τὸν Χριστὸν μὴ κηρύττειν δι' ἡμᾶς σταυρωθῆντα, τὴν μονογενῆ Θεοῦ Υἱὸν, τὸν ἐν μέσῳ Πατρὸς, και ἁγίου Πνεύματος εὐσεβῶς δοξολογούμενον. Τί γὰρ τούτου ἀπογορευτικώτερον, Πατὴρ παρ' ἡμῶν, και ἁγίου Πνεύματος ἀδοξούμενον ; και συκοφαντίαν τοῖς σεραφίμ ἡμῶν παραιοφρόνων, ὅτι οὐ τὴν Τριάδα φάσκουσε δοξολογεῖν, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἀλλὰ μονοπροσώπως τὸν Υἱόν. και ποῖα φαραγγίως αἵρεσων οὕτως ἀπυκασχύντηκεν, ὡς ἡμεῖς ; πλήν και ἐν τούτῳ διατρέχοντες. Ἐτι καινοτέρως ἐπέστη ταῖς στραγγαλιώδεσι τῶν

resjum ita confundit, id est impudenter egit, sicut vos? Verumtamen et in isto percurrens adhuc novius [Al., nocentius] ascendistis, et strangulandas infamias a Deo adjicitis, Filium videlicet, Patrem, et sanctum Spiritum, sabellianizantes, simul conjungere judicantes. Trinitatem confiteri negatis, in qua baptizamur, et credimus, et confitemur. Quis ergo non desleret sic dicentes de intemerato trisagio, quod mihi valde convenit refutare, et fletum merito dare in hos animarum simplicium cavillatores, ac impium facinus fugientes: quos et alienos putavimus ab orthodoxa fide et catholica Ecclesia, et a communione ducis nostri gloriosi præcessoris Petri, qui claves regni a Salvatore nostro recepit? Qui autem participes apostoli esse volunt, ducuntur et doctrina ipsius, qui Christum dicit et credit propter nos crucifixum, et hoc non negat, sicut et modo depositus Petrus, ex eo quod non legitime et inclementer in trisagio adinno-
A novavit: *Qui crucifixus est propter nos*; scientes quia non Trinitatem crucifixam ab apostolis suscepistis, non Patrem, non Spiritum sanctum, nisi carne Filium Dei unigenitum solum. Fugite ergo ab hac inclementi communione, et ero vobis communicans, in quantum et vos mihi, dolosa fallacia longe a nostra orthodoxia expulsa. Custodite, Christi discipuli, mei autem filii, traditiones quas a divinis Scripturis accepistis.

* EPISTOLA

EJUSDEM FELICIS PAPÆ III AD PETRUM EPISCOPUM ANTIQCHENUM, VERSIO ANTIQUA.

Petrus Antiochenus deponitur et anathematizatur.

Quoniam pestiferis doctrinis imbutus et impietate verborum non curatis sequi præordinatos sanctos Patres qui sedem beatæ memoriæ Ignatii gloriosi martyris ordinarunt, quo etiam cum sis indignus, nescio quemadmodum adeptus fueris principatum, et sceleribus tuis profanis, impiisque dogmatibus inferre putaveris Ecclesiæ catholicæ novitatem, ut non propter nos Christum crucifixum dicas, sed passionem impassibili Deo iniquissime intulisti, et immortalis spiritui mortem apponere præsumpsisti. Nec exterritus es, quæ tibi a sanctis Evangelicis et apostolis et viris beatissimis ac probatissimis Patribus tradita non sunt, sed callidis hæc commentis astruere, et sensum proprii languoris, et hujus hæreseos scandalum simplicioribus inculcare, ita ut nec similis prioribus videatur hæresibus, sed multipliciter potius hæc transcendant: nec ambu-

A ὑπὸ Θεοῦ ἀπειπαμένων δυσφημιῶν. τὸν Υἱὸν, Πατέρα, καὶ ἄγιον Πνεῦμα λέγοντες, σαβελλιανίζοντες, καὶ συναλείβειν κρίνοντες, τὴν Τριάδα ὁμολόγως ἀπαρνέσασθε, εἰς τὴν ἑθαπτίσθημεν, καὶ πιστεύομεν, καὶ ὁμολογοῦμεν. Τίς ἢν οὐκ ἀποδύρεται τοῦς οὕτω φάσκοντας περὶ τοῦ τρισαγίου τοῦ ἀχράντου; ὁ ἔμοι λίαν πρέπει ἀπειπάσθαι, καὶ κλαυθμῶν δοῦναι ἐπαξίως τῶν ἐπὶ τοῦτο διασωλωμένων ἀπλουστέρων ψυχῶν, τῶν τὸ ἀσεβῆς, ὡς εὐσεβῆς δραματουρησαμένων. Οὐς καὶ ἄλλοτρῶς ἠγοῦμεθα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς κοινωνίας τοῦ ἡμῶν ἠγοῦμένου ἐνδόξου προῖδρου Πέτρου, τοῦ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰληφότος. Οἱ δὲ τοῦ ἀποστόλου θιλοντες εἶναι κοινωνοὶ ἄγονται καὶ τῇ διδαχῇ τούτου, τὸν Χριστὸν φάσκον, καὶ πιστεύειν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, καὶ μὴ τούτο ἀπαρνέσασθαι, ὡς καὶ ὁ ἄρτιως καθηρημένος Πέτρος, διὰ τὸ ἄλλοκότως καὶ δυσμενῶς ἐν τῇ τρισαγίᾳ προσκεκαινοτομησάναι τὸ, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς· ἐδίotis ὅτι οὐ Τριάδα τῶν ἀποστόλων σταυρωθεῖσαν παρεδίξασθε, οὐ Πατέρα, οὐ Πνεῦμα ἄγιον, εἰ μὴ σαρκὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ μονώτατον. Φεύγετε τοίνυν ἀπὸ τῆς δυσμενοῦς τούτου κοινωνίας, καὶ ἴσομαι ὑμῶν κοινωνός, καθὼτ καὶ ὑμεῖς ἐμοί. Τοῦ δολεροῦ φάσματος πόρρω ὑμῶν τῆς ὀρθοδοξίας ἐκπεπηδηκότος. Φυλάξατε, Χριστοῦ μαθηταὶ, ἐμοῦ δὲ υἱοί, τὰς παραδόσεις ἃς παραλάβετε ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν.

lare in veritate; nec nostris duabus epistolis aurem voluisti commodare. Nunc igitur sum exorsus adversum te proferre sententiam (magis autem summus princeps apostolorum Petrus, qui inter sanctorum apostolorum præconia veridicus est), et non solum **C** adversum te (qui ejus nominis, non sententia neque fidei parem te esse cognoscens, quoniam ultra modum ab ejus intentione recta inviolabili fide deviasti), sed etiam adversus eos qui, non erubescentes Evangeliorum venerabiles characteres, neque horum sequacium apostolorum præfectorumque virorum doctorumque sermones, inconstanti sententia iniquis traditionibus tuis incumbunt. Ita ut malæ sectæ delectabiliter revera sequantur amaritudinem, nec hujusmodi execrabilem aversantur impietatem. Dicimus ergo tibi sicut etiam illis; quoniam dilexisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis quam loqui æquitatem. Dilexisti omnia verba præcipationis, et linguam dolosam; propterea destruet te Deus in finem, non solum ab Antiochenæ Ecclesiæ sede, sed **D** etiam ab omni civitate. Etenim sit in te hæc fixa

* Ballerini fratres in dissertatione præmissa ad tomum III operum sancti Leonis admonuerunt in collectione quæ Avellana dicitur servata in codice Vati. 4961, exstare ibi versionem veterem hujus epistolæ Felicis ad Petrum diversam ab ea quæ legitur in collectionibus synodorum, eamque exhiberi affirmant a collectoribus Epistolarum Romanorum pontificum tom. I, pag. 326. Hanc ego hic representandam censui tum quod vetustissima sit, cum etiam quod in probatissima Avellana editione contineatur. Addunt insuper in eodem Avellano codice exstare pariter sequentium Græcarum epistolarum versionem diversam ab ea quæ hic in conciliis legitur. Hæc ego pariter versiones libenter mihi descripsissem in

præsentem usum cum Romæ agebam, si per tempus licuisset. — Hæc est tertia epistola Felicis papæ quam e synodo Romana ad Petrum Fullonem transmisit, quaque eum post binas salutare admonitiones, sententia anathematis et depositionis jure meritoque condemnavit. Hanc ordine tertiam ad eum scriptam esse indicant hujus epistolæ verba hæc ex editione quæ habetur tom. I Epist. Rom. pontif. : *Nec ambulare in veritate, nec nostris duabus epistolis aurem voluisti accommodare, nunc igitur sum exorsus adversus te proferre sententiam, etc.* Unde patet quod secunda illa monitoria Felicis papæ ad Petrum transmissa interierit. Sev. BINIUS.

damnatio, a me et ab his qui sub me constituti episcopales sedes gubernare noscuntur, et Acacio Constantinopolitanæ Ecclesiæ pastore, et venerabilibus episcopis ejus juri subjectis tanquam et ipsis minime consentientibus tuis commentis, sic aliquando siquidem dixisti, Trinitatem propter nos crucifixam et non Christum, aliquando vero immortalem spiritum Manichæi secutus errorem, aliquando autem hæc fugiens, nostrorum sermonum pignoribus increpatus, Christum post immortalem spiritum passionem sustinuisse dixisti, sicut Paulus Samosatenus, et Nestorius unum Filium dividentes in dualitate filiorum, et cum hic putasti non immorandum, ad pejora venisti, ut hymni, quos Cherubim cum tremore Trinitatis incessanter emittunt, ad Trinitatem glorificandam non referantur. Sed ut totus hymnus ad Filium dedicatur, confirmare volens sententiam, velut cancer serpentem, quam adversus simplices extulisti, et hinc omnium hæresum laqueis præcipitatus es, a veritate declinando, nec prælicando propter nos Christum crucifixum unigenitum Dei Filium, qui est in medio Patris et sancti Spiritus, qui glorificatur. Quid enim hoc erit damnabilis quam cum a vobis Pater et Spiritus sanctus fiat inglorius, et calumnia seraphin inferatur, quam cum non Trinitatem glorificare credatur, cum dicunt Sanctus, Sanctus, Sanctus, sed solam personam? Quæ infernalis hæresis ita crudeliter ut vos inverecunda fuit. Verumtamen adhuc in ista discurrētes novitate usque ad fundamenta blasphemiarum Dei pertingitis Filium, Patrem et Spiritum sanctum dicentes, Sabellium sectauimini, et confusionem iuducitis, et Trinitatis confessionem

A pariter abnegatis, in qua baptizati sumus, et credimus et fateamur. Quis ergo non lugeat talia dicentes de sancta et inviolabili Trinitate? hoc mihi valde convenit allegare, et planctum sufficienter effundere, cum in hoc simplicium animæ fuerint captivæ, quæ tunc rem impiam velut piam divulgaverunt, quos etiam judicamus extraneos ab orthodoxa fide, Ecclesiæque catholica, et communione gloriosi nostri principis Petri, qui claves regni cælorum a nostro Salvatore percepit. Qui ergo voluerint esse communicatores apostoli, ejus quoque doctrinam sequantur, dicendo et credendo Christum propter nos crucifixum, neque eum negando, sicut Petrus, qui nuper damnatus est eo quod prave et nefarie in hymno trisagion noviter introduxit, qui crucifixus est propter nos, B scientes quia non Trinitatem crucifixam ab apostolis accepistis, neque Patrem, neque Spiritum sanctum, nisi carnem Christi, Filium Dei unigenitum solum, Igitur fugite ab hujus communione sacrilega, et ero vester socius, atque communicator, et vos quoque mei, peste dolosa a vestra rectitudine procul expulsa: custodite, Christi discipuli, mei autem filii, traditiones quas a sacris voluminibus accepistis.

« Explicit epistola papæ Felicis ad Petrum Antiochenum damnans eum: quæ epistola ante damnationem Acacii quantum ejus textus indicat comprehenditur scripta; sed quia cum aliorum litteris ad eundem Petrum directis in Græco volumine reperimus de Latino translatas, quas nunc iterum de Græco in Latinum necessitate compulsi transferentes descriptimus propter hæreticorum insidias, et supradictis epistolis ejusdem papæ connectimus. »

EPISTOLA V.

AD ZENONEM IMPERATOREM.

Nuntiat imperatori Petrum Fullonem synodali judicio sententia anathematis condemnatum, idcirco ab ejus communione abstinendum esse. Hortatur eundem imperatorem ut Petrum depositum ex Antiochena Ecclesia expellat.

• Gloriosissimo ac serenissimo filio Zenoni Augusto Felix episcopus in Domino salutem.

Convenit clementiæ tuæ rerum ordinem nuntiare gestarum pro tranquillitate imperii serenitatis tuæ, ut oro suscipias precem meam ac si ipse præsens essem, benignis auribus tuis, ut Christianissimus imperator; et nequaquam arbitretur pietas tua illum puro nos corde diligere, quicumque te pacem cum Deo habere non vult. Quoniam vero fideli mente credidisti, nec ambigis et temporalis solii potestatem, et æternæ vitæ retributionem superno ex momento pendere, per nostram etiam parvitatem dignare suscipere venerabilem ac divinam beatissimi Petri confessionem, apostolorum scilicet principis, cui et regni claves a Salvatore traditæ sunt, qui etiam præparabit Christianissimo imperio vestro locum in cælo cum sanctis angelis; quique immutabilem et immaculatam fidem in Dominum nostrum Jesum Christum, Dei Filium unigenitum, primus exponens, a Salvatore ipso beatus est dictus. Nam cum ipse dixisset ad Dominum, *Tu es Christus Filius Dei vivi (Matth. xvi)*, ab

Πρέπει τῇ σῇ ἰκλυρωπία ταῦτα ἃ πρέπει τῶν πραγμάτων ἀπαγγεῖλαι τάξει, ἅπερ καὶ ἀφῆκεν ἀπαγγεῖλαι εἰς ὠφέλειαν τοῦ τῆς σῆς γαληνότητος κράτους· καὶ καθάπερ ὡς ἐγγὺς τυγχάνων, παρακαλῶ τὴν ἐμὴν ἐκτετριαν διέξασθαι ταῖς φλογαθαῖς ἡμῶν ἀκοαῖς, ὡς Χριστιανικώτατος ὢν βασιλεὺς· μηδαμῶς τε ἡ σὴ εὐσέβεια διανοηθεῖν ἑτερόν τε καὶ μετὰ καθαρᾶς τῆς διανοίης ἡμᾶς ἀγαπᾶν, πλὴν ἐκείνου τοῦ βουλευμένου σε μετὰ τοῦ Θεοῦ τὴν εἰρήνην ἔχειν. Ἐπειδὴ ἅπερ ἐκ πιστῆς ὀρμημένους τῆς διανοίας, οὐκ ἀμφισβητεῖς τοῦ προσκυρίου θρόνου τὴν ἐξουσίαν, καὶ τῆς ἀ'ωνίου ζωῆς τὴν ἀντιδοσιν ἐκ τῆς ἀνωθεν βοπῆς ἠρτῆσθαι, διὰ τε τῆς ἡμῶν βραχυτάτος διέκασθαι καταξίωσον τὴν σεπτὴν, καὶ θεόφραστον ὁμολογίαν τοῦ μακαριωτάτου Πέτρου, τοῦ πρωτοστάτου τῶν ἀποστόλων, ὅς καὶ τὰς τῆς βασιλείας κλεῖς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος πιστευθεῖς, προεுτρεπισεῖ τῇ φιλοχριστῶ ἡμῶν βασιλείᾳ τὴν ἐν ὑψίστοις μετὰ ἀγγέλων διαγωγῆν· ὅς καὶ τὴν ἀπαράλλακτον, καὶ ἀμόμητον πίστην εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ μονογενῆ τοῦ Θεοῦ Υἱόν, πρῶτος ἐκθίμενος;

• Hæc data ad Zenonem post synodum Rom. an. 483.

ἵσο ἀνδρὶς μετρίτ, *Beatus es, Simon Bar Jona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est: et super ista confessione ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalebunt adversus eam (Ibidem)*. Cum ergo Salvator dixerit quod portæ inferi non prævalebunt adversus ipsius Ecclesiam, ut ab ea ipsius denominationem tollant, quæ dicitur Christus Jesus, et Dei omnipotentis Filius; Petrus primogenitus diaboli filius, et qui sanctæ Antiochenæ Ecclesiæ indignissime se ingressit, sanctamque sedem pontificatus Ignatii martyris polluit, qui Petri dextra episcopus ordinatus est, Eusathiique confessoris ac præsentis tunc ætiorum decem et octo Patrum qui in Nicæa convenerunt, ausus est dicere non oportere Christum etiam Dei Filium nominare secundum divinam Salvatoris sanctionem et traditionem divinarum Scripturarum, Patrumque expositionem; sed unum de Trinitate passionem pro nobis pertulisse in substantia deitatis, juxta Arii, Apollinarius, Eunomiique blasphemiam, volens hac voce evacuare salutarem Domini incarnationem, secundum quam Christus et passionem subiit. Dicitur autem et unus ex nobis, ut qui *Abrahæ semen apprehendit (Hebr. 11)*; augere quoque deorum pluralitatem nititur. Quippe sensus eius tres introducit deos, unum mortuum, et duos viventes. Solvit etiam consubstantialis nomen sacratæ abijcit synodos, Nicæam, Constantinopolitanam, et Chalcedonensem; sanctam quoque Mariam Virginem nequaquam admittere deprehenditur. Si enim non ex ea incarnatum Verbum homo factum est, quæ necessitas virginis? et quare ad eam dixisset Gabriel: *Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei; et dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus (Luc. 11)*? Post hæc autem omnia impia et blasphemiarum suarum præsumpta, et depravationem trisagiarum deprecationis, cum illi addere voluit, Qui crucifixus est pro nobis, multa inconvenientia efficit. Multumque a nobis et in Christo dilectis fratribus nostris qui in Oriente sunt, et a venerabili Acacio vestræ regalis et a Deo amatæ civitatis archiepiscopo admonitus, converti noluit. Quapropter nunc sancta Dei Ecclesia maternis te vocibus, utpote excellentem ipsius filium, alloqui non cessat: O a Christo amate imperator, meæ venerabilitatis vinculum, in quo multitudines fidelium circumstringuntur, dissolvi non permittas; Domini autem Christi et unigeniti Filii Dei laudationem transgredi non permittas, et quæ vestram civitatem periclitantem salvavit: sed tanquam angelorum traditionem indepravatam conserva. Petrum Arianæ superstitionis sequacem, ab Ecclesia Antiochena expelle. Qua ex causa Petrus *scindit vestem meam de super contextam (Matth. xvi)*? Deus et Pater mandavit principi apostolorum quid vocarent Filium. Ejus unigenitus Filius in confessione primi apostolorum fundavit me, sanctus Spiritus quotidie testatus mihi, dicens: *Non judica te scire aliquid, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum (Joan. xix)*. Si autem inimici, increduli, insidiatores, qui extra vitem sunt, et qui unigenitum Filium Dei macclaverunt, lapidave-

Α ἱμακαρίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος. Εἰπόντος γὰρ αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος (Ματθ. xvi), ἀκήκοε παρ' αὐτοῦ· Μακάριος εἶ, Σίμων Βάρ Ἰωῦᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ Πατὴρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ἐπὶ ταυτῆ σου τῇ ὁμολογίᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς (Ibid.). Τοῦ οὖν Σωτῆρος φήσαντος, ὅτι πύλαι ᾄδου οὐ κατισχύσουσι τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, τοῦ ἐξᾶραι ἀπ' αὐτῆς τὴν αὐτοῦ ἐπωνυμίαν, ἥτις εἴρηται, Χριστὸς Ἰησοῦς, καὶ Θεοῦ παντοκράτορος Υἱὸς· Πέτρος ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ διαβόλου, ὁ ἀναξίως εἰσπηθῆσας τῇ Ἀντιοχείων ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, καὶ μίας τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον Ἰγυστίου τοῦ μάρτυρος, ὃς τῇ δεξιᾷ Πέτρου τὴν ἀρχιερωσύνην ἐδέξατο, καὶ Εὐσταθίου τοῦ ὁμολογητοῦ, καὶ προΐδρου τῶν τῆ ἀγίων Β πατέρων, τῶν ἐν Νικαίᾳ ἀκριβοῦντων, λέγειν ἐτόλμησεν, ὅτι οὐ δεῖ τὸν Χριστὸν, καὶ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἰνομάζειν, κατὰ τὴν θεῖαν τοῦ Σωτῆρος νομοθεσίαν, καὶ τὴν τῶν θείων Γραφῶν παραδασιν, καὶ ἔκθεσιν τῶν πατέρων· ἀλλὰ τίνα ἕνα τῆς Τριάδος τὸ πάθος τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ὑπομένειν, εἰς τὴν τῆς θεότητος οὐσίαν, κατὰ τὴν τοῦ Ἀρείου, καὶ Ἀπολλιναρίου, καὶ Εὐνομίου παράδοσιν· βουλόμενος διὰ τῆς τοιαύτης φωνῆς ἀθετήσαι μὴ τὴν σωτήριον ἐνανθρώπησιν, καθ' ἣν ὁ Χριστὸς καὶ τὸ πάθος ὑπέμειν. Λέγεται δὲ καὶ εἰς ἕξ ἡμῶν, ὡς τοῦ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαβόμενος (Ἐβρ. 11)· ἐπαυξήσεται δὲ καὶ τὴν πολυθειαν. Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ λόγου τρεῖς Θεοὺς περιεόργει, ἕνα τελευτῶτα, καὶ δύο ζῶντας, λύει δὲ καὶ τὸ ἰσοοῦσιον, καὶ τὰς ἀγίας συνόδους ἐξωθεῖται, τὴν τε ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐν Χαλκηδῶν· ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγίαν Παρθένω Μαρίαν μὴ προσδεχόμενος εὐρεθῆσεται· εἰ γὰρ μὴ ἐξ αὐτῆς ὁ Λόγος σαρκωθεὶς ἐνανθρώπησε, τίς χρεῖα τῆς παρθένου; διὰ τί δὲ ὁ Γαβριὴλ ἔλεγε πρὸς αὐτήν, Τὸ γενόμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ, καὶ δώσει αὐτῷ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (Λουκ. 1); Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τοῖς ἀσεβείαι, καὶ βλασφημίαις αὐτοῦ τολμήμασι, καὶ τὴν τρισάγιον λέγειν νοθεύσαι βουλήθεις, διὰ τοῦ ἐνθῆσαι ἐν αὐτῇ, Ὁ σταυρωθεὶς δεῖ ἡμᾶς, ἡ μύρια ἄτοπα εἰργάσατο· καὶ πολλὰ παρ' ἡμῶν, καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἡμῶν τε, καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ τοῦ θεοσεβιστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀκακίου τῆς παρ' ἡμῶν βασιλευμένης, καὶ φιλοχριστοῦ πόλεως, παραινέσεις, ἐπιστρέψαι οὐκ ἠβουλήθη· καὶ διὰ τοῦτο νῦν ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία, ταῖς μητρικαῖς αὐτῆς φωναῖς, ὡς πρὸς τὸν ἐξοχον αὐτῆς υἱὸν φεγγομένη οὐ παύεται· Ὡ φιλόχριστε βασιλεῦ, τῆς ἐμῆς τιμωότητος τὴν δεσμὸν, ἐν ᾧ περισφιγγονται τὰ πλῆθη τῶν πιστῶν, μὴ συγχωρήσης διαλυθῆναι τὴν τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, καὶ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπωνυμίαν μὴ συγχωρήσης παραβιασθῆναι· τὴν τρισάγιον ἡμῶν, ἥτις καὶ τὴν ὑμέτεραν πόλιν διέσωσε κινδυνεύουσαν, ὡς ἀγγέλων περιόδοι, ἀνθευτον διαφυλάξιν. Πέτρον τὸν τῇ Ἀρμενικῇ θρησκείᾳ ἐπακολουθήσαντα, τῆς τῶν Ἀντιοχείων ἐκκλησίας ἀπίλασον· τίνος ἕνεκα Πέτρος τὴν ἐμὴν πίστιν ἀθετήσας, ῥηγγύει τοῦ κόσμου τὴν σύνεσιν; τίνος ἕνεκα Πέτρος ῥηγγύει τὴν χιτῶνά μου τὴν ἄνωθεν ὑφαντὸν (Ματθ. xvi); Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἐνετείλατο τῷ κορυφαίῳ, τί δόει καλεῖσθαι τὴν αὐτοῦ ἴσιν. Ὁ μονογενὴς Υἱὸς ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ἐθεμελιώσῃ με. Τὸ ἄγιον

runt, vestem illius non d'viserunt et Petrus fidei meae vestem dirupit? *Portæ inferi non prævalebunt adversus me* (*Math. xix*), et Petrus tentat muros meos demoliri? Ego, piissime imperator, te de imperio expulsus introduxi, et malignos ac inobedientes meis divinis dogmatibus dedi pro sepultura tua, viamque potentiae aperui ante te, inimicos tuos percussi una cum iniquo eorum dogmate, antiquam potentiam exquisivi tibi a Deo in altis regnante, ex quo et regnante sumpsisti. Respice ad prædecessorem tuum piissimum imperatorem Marcianum, et illius fidem libenter amplectere: hæreticam tyrannidem Petri quam citissime eradica, Valentini et Eutychetis discipulum expelle a civitate simul et ecclesiastico regimine, et a dignitate hierarchica dejectum esse sancito. Conspecte, sanctissime filii et imperator invictissime, qualis in Chalcedonensi synodo indubitabilis defensus facta fuit, et quibus expugnavit Æschinum [*juxta Græc.*, quæ vindicta in hostem tuum *]; et divulgationes hæreticæ doctrinæ Petri expellas. Hæc legat sancta Dei apostolica et catholica Ecclesia, ut ab ipsa propter prædictas causas depositum, ad communionem non suscipias: sed per divinos apices vestrae serenitatis ab Antiochiæ confinio propellite. Pro ipso autem constituite virum operibus sacerdotium ornantem, custodemque diligentem sanctæ Chalcedonensis synodi, et eorum quæ in ea firmata sunt. Omnipotens Deus custodiat vestram potentiam in pace semper.

τῆς Ἀντιοχίᾳ πόλεως μεθόριον γίνεσθαι παρασκευάσθητε, ἀντ' αὐτοῦ δὲ καταστήσῃτε ἄνδρα ἔργοις τὴν ἱερωσύνην κοσμοῦντα, φύλακά τε ἀκριβῆ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ βεβαιωθέντων. Ὁ παντοκράτωρ θεὸς διαφυλάξῃ το ὑμῖτερον κράτος ἐν εἰρήνῃ διαπαντός.

Ἕ EPISTOLA VI.

AD ACACIUM.

* *Acacium munere sacerdotali et fidelium communione privat.*

† *Fl. x episcopus sanctæ Ecclesiæ catholicæ u bis Romæ, Acacio.*

Multarum transgressionum reperiris obnoxius, et in venerabilis concilii Nicæni contumelia sæpe verus, alienarum tibi provinciarum jura temerarie vindicasti. Hæreticos [*supple et*] pervasores, atque ab hæreticis ordinatos, et quos ipse damnaveris, atque ab apostolica institisti [*id est, petisti*] sede damnari, non modo communioni tuæ recipiendos putasti, verum etiam aliis Ecclesiis, quod nec de catholicis fieri

† *Basiliscum intelligit hostem Chalcedonensis synodi.*

‡ *Hæc epistola synodica est, scripta ex concilio Romano II, continetque eam anathematis et depositionis sententiam quæ post causæ diligentem inquisitionem, omnium decreto lata est in Acacium Constantinopolitanum, quæque ad eundem Constantinopolim transmissa, et ab illo recusata, monachi cujusdam opera suspensa est ad pallium Acacii, dum ad sacra peragenda pergeret. Quo facto eo insanix prorupit, ut Dioscorum Alexandrinum imitatus, nomen Felicis*

† *Hanc epistolam citat Liberatus, cap. 18. HARDUIN.*

‡ *Hanc Felicis in Acacium sententiam putat Valensius datam in synodo Romana II contra Acacium, sed*

Ἄ Πνεῦμα ἐν ἑκάστης διαμαρτυρεῖται μοι, λέγων· Μὴ κρίνης εἶδέναι τε, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον ἑσταυρωμένον (Ἰωάν. xix). Οἱ ἐχθροὶ ἀπειθεῖς, οἱ ἐπίβουλοι, οἱ ἔξω τοῦ ἀμπελώνος, τὸν μονογενῆ Θεοῦ Υἱὸν σφαγιάσαντες, καὶ λιθοβολήσαντες, καὶ τῷ ξυλῷ τοῦ σταυροῦ προσπέσαντες, οὐ διεῖλον τὸν αὐτοῦ χιτῶνα· καὶ Πέτρος τῆς πίστεώς μου τὸν χιτῶνα διαίρηξαι; αἱ τοῦ ὕδου πύλαι οὐκ ἴσχυσαν κατ' ἐμοῦ (Ματθ. xix), καὶ Πέτρος πειράται τὸ τεῖχος μου καταβαλεῖν· ἐγὼ, εὐσεβέστατῆ βασιλεῦ, ὠθησθέντα σε τῆς βασιλείας ταύτης ἐπανήγγισον, καὶ τοὺς πονηροὺς, καὶ ἀπειθεῖς τῶν ἐν ἐμοὶ θείων δογμάτων δίδωσκ' ἀντὶ ταφῆς σου, δυνάμει δὲ οὐκ ἠνάγκα ἔμπροσθέν σου· τοὺς σοὺς ἐχθροὺς καταβέβηκα μετὰ τοῦ ἀθεμίτου αὐτῶν δόγματος. Τὸ ἀρχαῖον κράτος ἐξητησάμην σοι παρὰ τοῦ ἐν ὑψίστοις βασιλεύοντος Θεοῦ, ἐξ οὗ

καὶ τὸ βασιλεύειν ἔληψας. Ἀπόβλεψον εἰς τὸν προηγνησάμενόν σου εὐσεβέστατον βασιλέα Μαρκιανόν, καὶ τὴν ἐκείνου πίστιν ἀσμένως ἀσπάξου. Τὴν αἰρετικὴν Πέτρου τυραννίδα διὰ τάχαυς ἐκρίξωσον· τοῦ Οὐαλεντινίου, καὶ Εὐτυχίως μαθητὴν ἀποδιώξων τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἅμα τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος κατενεχθῆναι θεσπίσατε. Θωάρησον, ὡ γνησιώτατε υἱέ, καὶ ἀήτητε βασιλεῦ, ὅποια τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀναμψισθήτητος ἐκδίκησις γέγονε, καὶ τοῦ σοῦ πολέμιου ἐκδίκησις· καὶ τῆς αἰρετικῆς διδασκαλίας Πέτρου τοὺς δῆμονος ἐκλύτρωσον. Ταῦτα πρᾶσιβει ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, ἵνα τὸν ὑπ' αὐτῆς καθαιρεθῆντα διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, εἰς κοινωνίαν τοῦ λοιποῦ μὴ προσδέξησθε, ἀλλὰ διὰ θείων ὑμῶν συλλαβῶν

C poterat præsidere fecisti; autem [*lege atque*] etiam honoribus, quos non merebantur, auxisti. Testatur hoc Joannes, quem a catholicis Apamæ non receptum, pulsumque de Antiochia, Tyriis perfecisti [*Fortè leg. præfecisti*]: et † Humerius, tunc de diaconio dejectus, atque Christiani nominis appellatione privatus, a te etiam in presbyterii proventus officium. Et quasi hæc minora tibi viderentur, in ipsam doctrinæ apostolicæ veritatem ausu superbiæ tuæ [*lege ausus tuos et superbiam*] tetendisti: ut Petrus, quem damnatum a sanctæ memoriæ decessore meo ipse retuleras, sicut testantur annexa, beati evangelistæ Marci sedem te committente (*lege jubente*), rursus invaderet, et fugatis orthodoxis episcopis et clericis, sui procul dubio simi-

D pape e sacris diptychis tolleret, atque catholicos episcopos, subrogatis hæreticis et infamibus, sedibus suis exterminaret. Verum non super regnum et imperium inniti sedem apostolicam, sed super Christum Regem regum et Dominum dominantium, ipse suo tandem expertus est danno, quando nomen hominis ambitiosissimi et arrogantissimi, qui suas ipsius viuentis imagines in ecclesia dedicari passus est, e sacris tabulis plane abolitum fuit, ut infra dicemus. Vide Liberat. infr. cap. 18; Niceph. lib. vii, c. 17; Baron. an. 481. SEV. BINIUS.

datam fuisse in prima late probat Pégus ad an. Ch. 485, n. 9 et seq.

† *Fortè Himerius. HARDUIN.*

les ordinaret; pulsoque eo qui illic fuerat regulariter constitutus, captivam teneret Ecclesiam. Cujus tibi adeo grata persona est, et ministri ejus accepti [*lege ministerium ejus acceptum*], ut episcopos et clericos plurimos orthodoxos, nunc [*lege tunc*] Constantinopolim venientes, detegaris affligere, et apocrisarios ejus confovere, atque anathematizantem eundem Petrum Chalcedonensis decreta concilii, et violentam sanctæ memoriæ Timothei sepulturam, sicut ad nos certiores nunc quoque nuntii detulerunt, per Misenum et Vitalem credideris [*lege crederes*] excusandum: nec eum laudare desieris [*lege desineres*], et multis efferre præconiis, ita ut damnationem ipsius, quam ante retuleras, veram non fuisse jactaris [*lege jactares*]. Tantum autem perseveras in hominis deversione perversi, ut quondam episcopos, nunc vero honore et communionem privatos, Vitalem atque Misenum, quos ad ejus expulsionem specialiter miseramus, sublatis chartis, custodiæ passus fueris mancipari; et ad processionem quæ tibi cum hæreticis habetur, exinde productos, sicut eorum professione [*lege professionibus*] patefactum est, ad hæreticorum tuamque communionem, contempta, quæ vel gentium jure servari debuit, legatione, pertraxeris, præniisque corrueris, et in læsionem beati Petri apostoli, a cuius sede profecti fuerant, non solum inefficaces redire feceris, sed etiam impugnatores omnium quæ fuerant mandata, monstraris. In quorum deceptione tuam nequitiam prodidisti, et ad libellum [*lege a libello*] fratris et coepiscopi mei Joannis, qui te gravissimis objectionibus impetivit, in apostolica sede secundum canones respondere diffidens, objecta firmasti. Felicem quoque defensorem fidelissimum nobis, necessitate faciente serius subsecutum, indignum tuis censuisti oculis. Eos quoque tecum litteris tuis communicare testatus es, quos constat hæreticos. Quid enim sunt alii, qui post obitum sanctæ memoriæ Timothei ad Ecclesiam sub Petro redeunt, vel qui se ex catholicis eidem tradiderunt, nisi quod Petrus ab universa Ecclesia, atque a te fuerat judicatus? Habe ergo cum his, quos libenter amplecteris, portionem ex sententia præsentis, quam per tuæ tibi direximus Ecclesiæ defensorem: sacerdotali honore, et communionem catholicam, nec non etiam a fidelium numero segregatus, sublatum tibi nomen et munus ministerii sacerdotalis agnosce, sancti Spiritus iudicio et apostolica [*supple per nos*] auctoritate damnatus, nunquamque [*lege nec jam unquam*] anathematis vinculis exuendus. Cælius Felix episcopus sanctæ

Ecclesiæ catholicæ urbis Romæ subscripsi. Data v Calend. Augusti (an. Christi 484), Venantio viro clarissimo consule. Simul 67 episcopi absque papa subscripsi, serunt.

• EPISTOLA VII.

AD UNIVERSOS EPISCOPOS.

Statuit quomodo qui rebaptizati sunt ad Ecclesiam catholicam admitti debeant.

I. Rebaptizatus per pœnitentiam recipiatur.

II. Episcopus, presbyter, diaconus, si rebaptizatus fuerit, laicam communionem accipiat in mortem.

III. Clericus, monachus, puella Dei, laicus, si rebaptizatus fuerit, Nicœni concilii sententiam teneat.

IV. Ætatiore utroque sexu per manus impositionem transeant.

V. Qui rebaptizatus fuerit in clero non recipiatur.

VI. Pœnitentem alterius episcopus non absolvat nec accipiat.

Dilectissimis in Christo Jesu fratribus, universis episcopis¹ per diversas provincias constitutis².

Qualiter in Africanis regionibus astutia diaboli sæverit in populum Christianum, atque id in multiplici deceptione proruperit, ut non modo vulgus incautum, sed ipsos quoque in mortis profunda demerserit sacerdote, nullus non orbis genuit, nulla terra rescivit. Unde in gravi [*lege grandi*] mœrore positi, dissimulare non possumus pereuntium atque a nobis exigendarum discrimen animarum. Quapropter competens alibenda est talibus medicina [*lege medela*] vulneribus, ne immatura curandi facilitas mortifera captis peste nihil prosit, sed segnius³ tracta perniciæ, reatu non legitimæ curationis involvat pariter saucios et medentes.

Imprimis itaque venientis ad vos et remedium postulantis, sollicitè discutienda est professio et persona decepti, ut medela possit congruens exhiberi. Et qui satisfactorius Deo per pœnitentiam, se rebaptizatum legitime doluerit; utrum ad hoc facinus concurrerit [*lege ecurrerit, vel occurrerit*], an impulsus accesserit, requiratur: sciens quod se decipiat ipse, qui fallit (I Petr. v), nihilque per nostram facilitatem tribunalis excelsi iudicio derogari, cui illa sunt rata [*lege recta*], quæ pia, quæ vera, quæ justa sunt; et aliter necessitatis, aliter tractanda est ratio voluntatis. Deterior est autem causa illius, qui forte pretio sollicitatis est ut periret. Nihil enim intentatum relinquit inimicus, cui ne de sua liceat gaudere captivitate, succurrendum est irretitis; et contendendus [*lege conterendus est*] venantis laqueus,⁴ infucatum

¹ Hæc est illa synodica quæ ex concilio Romano in sub Felice missa est ad universos episcopos, quæque diutius Romæ detenta, consignata est nota consulari anni 483, quo in Africam transmissa fuit.

² Tituli veteres hujus epistolæ ex vetust. cod. Lucen. 490: ex epistola Felicis papæ ad Sicilienses episcopos.

³ In cod. Justelli, per Siciliam.

⁴ Luc. addit Felix episcopus in Domino salutem.

⁵ Dionys., tractata. HÆRETIC.

Lecta in consessu Patrum, sententia eorundem approbata fuit: quas constitutiones synodales continent, summam infra in notis præallegati concilii recensui.

⁶ Cod. Luc. sic ista legit: et conterendus est venantis laqueus, ut infucatum lamentationibus lapsus n (prima manus posuerat laqueum, sed altera æque antiqua emendat lapsus) tam justitiæ moderatione, etc., ad causam quam reliquerat, etc.

lamentantibus tam justitiæ moderatione quam compunctione pietatis ad aulam quam reliquerant sit regressus. Nec pudeat forsitan aut pigeat indictis jejuniis gemituumque temporibus obedire, aut aliis observantiæ salubrioris obtemperare præceptis: quia humilibus datur gratia, non superbis. Sit ergo ruinæ suæ dolore prostratus quisquis in Christo fieri querit erectus, et per dispositionis nostræ ministerium, quod vestram sequi convenit caritatem, nec alicui fas est velle vel posse transcendere causas ejus, qui contra apostolicam doctrinam, ad iterationem se baptismatis nimis infaustam dedidit; vel ejus qui aliquibus argumentis excusandum callide proprium putaverit esse consensum, sacerdotali vigore, et humanitate tractemus, ut in eis fides, quæ nisi est una, jam nulla est, adjutorio Domini Judicis, ad salutem sine nostræ operationis offensione reparetur: quia cum peccatoris a nobis satisfactio protrahitur, non præter laudem nostram atque lætitiā, mens ejus ad veniam purgatio invenitur. Et ideo memineritis, hanc super his nos habere sententiam, ut servata discretione peccantium, non eadem cuncti qui lapsi sunt, lance pensentur: quoniam majoris castigationis exigendus est usura [usuras], cui domus Domini commissa fuerit disciplina.

Ut ergo ab Ecclesiæ summitatibus inchoemus, eos quos episcopos, presbyteros, vel diaconos fuisse constiterit, et seu optantes forsitan, seu coactos lavaeri illius unci salutarisque claruerit fecisse jacturam, et Christum, quem non solum dono regenerationis, verum etiam gratia percepti honoris induerant, exuisse, cum constet neminem ad secundam tinctionem venire potuisse, nisi se palam Christianum negaverit, et professus fuerit se esse pagānum. Quod cum generaliter sit in omnibus execrandum, multo magis in episcopis, presbyteris, diaconibus auditu saltem dictoque probatur horrendum. Sed quia idem Dominus atque Salvator clementissimus est, et neminem vult perire, usque ad exitus sui diem, in pœnitentiā (si respiscunt) jacere conveniet; nec orationi non modo fidelium, sed ne catechumenorum omnimodis interesse, quibus communio laica tantum in morte reddenda est. Quam rem diligentius explorare vel facere probatissimi sacerdotis cura debet.

De clericis autem et monachis, aut puellis Dei, aut sæcularibus, servari præcipimus hunc tenorem quem Nicæna synodus circa eos qui lapsi sunt vel fuerint servandum esse constituit; ut scilicet qui nulla necessitate, nullius rei timore aut periculo, se ut rebaptizentur hæreticis impie dederunt; si tamen eos ex corde pœniteat, tribus annis inter au-

dientes sint; septem autem annis subjaceant inter pœnitentes manibus sacerdotum, duobus autem annis oblationes modis omnibus non sinantur offerre, sed tantummodo sæcularibus [*Lege popularibus*] in oratione societur. Nec confundatur Deo colla submitti, qui non eum timuit abnegare. Quod si, ut pote mortales, intra metas præscripti temporis cæperit vitæ finis urgere, subveniendum est imploranti, et seu ab episcopo qui pœnitentiam dederit, seu ab alio, qui tamen datam esse probaverit, aut similiter a presbytero viaticum abeunti de sæculo non negetur.

Pueris autem quibus quod adhuc impuberes [*Lege imberbes*], a pubertate vocabulum est, seu clericis, sive laicis, aut etiam similibus puellis, quibus ignorantia suffragatur ætatis, aliquandiu sub manus impositione detentis, reddenda communio est; nec eorum exspectanda pœnitentia quos excipit a coercionem censura. Quod est a nobis provide constitutum, ne hi quibus in terreni labe contagii plus minusve restat ad vitam, dum adhuc in pœnitentia sunt, pœnitentiā committant [*Supple forte*]. Quod si ante præfinitum pœnitentiæ tempus desperatus [*Lege despectus*] a medicis, aut evidentibus mortis preces indicis, recepta quisquam communionis gratia convalescit; servemus in eo quod Nicæni canones ordinauerunt, ut habeatur inter eos qui in oratione sola communicant, donec impleatur spatium temporis eidem præstitutum. Nec catechumenos nostros, qui sub tali professione baptizati sunt, prætermittimus: quia non est causa dissimilis (sicut iidem sancti canones ordinauerunt) ejus qui quolibet modo Christum, quem semel confessus, abjuravit; tribus annis inter audientes sint, et postea cum catechumenis per manus impositionem communionis catholicæ gratiam percepturi, exceptis sane tantummodo episcopis, presbyteris et diaconibus, quos solo mortis suæ tempore reconciliandos esse jam diximus. Cæteros, id est, seu clericos, sive monachos, seu laicos, utriusque sexus personas, quos violentiæ periculis coactos iterationem baptismatis subiisse constiterit, vel qui aliquo commento, cujus se facinoris piaculo dixerint non teneri, his pœnitentiam per triennium durare decrevimus, et per manus impositionem ad societatem recipi eos sacramenti.

Illo per omnia custodito, ne ex eis unquam qui in qualibet ætate alibi quam in Ecclesia catholica aut baptizati, aut rebaptizati sunt, ad ecclesiasticam militiam prorsus non permittantur accedere. Quibus satis esse debeat quod in catholicorum numero sunt recepti: quoniam de suo ordine et communione vi-

¹ Forte *causam*. HARDUIN.

² Dionys., *dispensationis*. HARD. — Ita et Cod. Luc.

³ Cod. Luc., *properationis*.

⁴ Ita et cod. Luc.; sed antiqua manus emendat: *est exigenda usura*.

⁵ Cod. Luc., *laici*.

⁶ Idem cod., *redhibenda*.

⁷ Idem cod., *popularibus*.

⁸ Idem cod., *imberbes*.

⁹ Idem cod. addit *forte*.

¹⁰ Idem cod., *despectus*.

¹¹ Post *catechumenis* sic legit cod. Lucensis: *permittantur orare per manus impositionem communionis gratiam percepturi*.

¹² Cod. Luc., *violentia et periculis*.

¹³ Idem cod., *hujus*.

debitur ferre iudicium quisquis hoc violaverit ¹ institutum, vel qui non removerit eum quem ex eis ad ministerium clericale obrepsisse cognoverit.

Curandum vero maxime, et omni cautela est providendam, ne quis fratrum coepiscoporumque nostrorum, aut etiam presbyterorum, in alterius civitate vel diocesi poenitentem, vel sub manu positum sacerdotis, aut eum qui reconciliatum se esse dixerit, sine episcopi vel presbyteri testimonio et litteris, ² ad cuius pertinet parochiam, presbyter aut episcopus [*lege* et litteris, aut in parochia presbyter aut episcopus] in civitate suscipiat. ³ Quod si aliqua dissimulatione negligitur, culpa tangit etiam clericum [*lege* clericum] qui in locis in quibus hoc minus curatum fuerit commoratur. Illis itaque rite dispositis, et ad Ecclesiarum vestrarum notitiam nostra deliberatione perlatis, parere vos convenit [*lege* convenerat]: quibus, licet ad animarum reparationem nihil deesse videatur, tamen si cui novi aliquid, et quod præterire nos potuit, fuerit revelatum, secundum beatum apostolum Paulum, *tacente priore*, fideliter [*lege* fidenter] insinuet: quia *Spiritus sanctus, ubi vult, spirat*, maxime cum sua causa tractatur; nec nos pigebit audire, et si quæ sunt omissa, non arroganter abnuere, sed rationabiliter ordinare. Deus custodiat vos, dilectissimi fratres. Data Idibus Martii (an. Christi 483), Dynamio et ⁴ Siphidio viris clarissimis consulibus.

EPISTOLA VIII.

AD ZENONEM ⁵ EPISCOPUM.

Terentianum commendat.

Dilectissimo fratri Zenoni, Felix episcopus.

Filius meus vir clarissimus Terentianus ad Italiam dudum veniens, dilectionis tuæ singularis exstitit, et rædicator, talemque te esse vulgavit, qui ita Christi gratia redundares, ut inter mundi turbinis gubernatione

¹ Cod. Luc., *antistitium*.

² Idem cod., *aut in parochiam presbyter, aut episcopus in civitate suscipiat*.

³ Idem cod., *quod aliqua dissimulatione neglectum culpam tangit etiam clericorum*.

⁴ Dionys., *Sibilo*. HARDUIN. — Cod. Luc., *Simidio*.

⁵ Cod. Just. addit *Spalensem*.

⁶ Epistola quædam Felicis ad Cæsarium Arelatensem exstat apud Baron. anno Domini 488, num. 7, sub Felice III. Hanc a Felice IV scriptam fuisse Baronius in appendice tom. X recognovit, eo ipso quod Arausicanum et aliaque plura concilia, quibus Cæsarius Arelatensis præsedidit vel interfuit, longe post hæc tempora habita fuisse recognoverit; quodque idem Cæsarius annum Domini 554 attigerit; quem, si tempore Felicis III Arelatensis episcopus fuisset, attingere non potuisset. Obstat huic sententiæ quod Gennadius de Scriptoribus ecclesiasticis cap. 86 hujus Cæsarii, datæque ad eum epistolæ libri eius de gratia approbantis meminert. Quod fieri non potuisset si ad Felicis IV tempora episcopatum Arelatensem tenuisset. Ea enim quæ Gennadius de Scriptoribus ecclesiasticis scripsit, Gelasii pontificis censuræ subiecit, ut constat ex ejusdem libri cap. 99 et 110, adeoque Felicis IV esse non potest ea epistola, cuius prædicto libro ad Gelasium misso mentionem facit. Nodus iste difficilis est, nisi dicamus, quod ait Suffridus Petri, Cæsarium Gennadiano codici insertum fuisse eadem

tor Ecclesiæ præcipuus appareres. Quapropter, frater carissime, cum ad provinciam commaret, seduloque deposceret nostras ad dilectionem tuam litteras destinari, gratanter annuimus, qui et dignum Deo sermone complecti cuperemus antistitium, et per eum maxime vellemus id fieri, cuius nobis fuerat laudibus intimatus. Quamvis ergo sanctis operibus ex omni parte prædiciam fraternitatem tuam vir præfatus astruxerit, inultumque fiduciæ de tua benevolentia jam teneret, tamen æquum est ut quod desiderabat magnopere consequatur; quatenus qui tuis olim gratus est animis, contemplatione nostri reddatur acceptior, simulque materna et sacerdotali consolatione foveatur, peregrinationisque præsidium pastoralis pietate reperiat, ut vestræ dignitatis affectu appareat apud sinceritatem tuam, nostrum quoque non minimum salutantis valuisse colloquium. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

(*)

MONITUM PHILIPPI LARBEI

IN SEQUEM BREVICULUM.

Anno 1631, opera et studio R. P. Jacobi Sirmondii τοῦ ἀγίου πρίμης prodit in lucem appendix codicis Theodosiani novis constitutionibus cumularum, cum epistolis aliquot veterum conciliorum, quas tomo II a pag. 1194 ad 1186 exhibuimus; necnon trium pontificum Romanorum Felicis III (cui præmisit breviculum Eutylianistarum sive gesta de nomine Acacii cum edicto sententiæ ejusdem papæ), Gelasii atque Vigili. Nos ne quid desit amplissimæ huic collectioni nostræ, eadem omnia in Luparca editione prætermittimus, felicibus auspiciis, suis quæque locis inserta, pro more collocabimus.

7 BREVICULUS 8 HIST. EUTYLIANISTARUM.

Sive,

GESTA DE NOMINE ACACII.

● In causa fidei Christianæ, cui ab exordio sui nun-

ratione qua Avitus, Pomerius, et Honoratus Massiliensis, eidem operi fraudulentè vel saltem ignoranter inserti fuisse scribuntur ab Honorio, in catalogo de viris illustribus. Vide Possevinum in Apparatu sacro, verbo *Gennadius*. Sev. Binius.

⁷ Narrationis hujus tres sunt editiones, ac singule suo; codices mss. vindicant. Brevissimam dedit Quesnellus in Cod. canonum Ecclesiæ Romanæ, et incipit ab illis verbis *quidam Timotheus*, ac desinit fere cum illis: *miserit Ecclesiæ prævidere*. Quanquam enim post hæc longius aliquanto excurrit, nihil tamen historicum addit. Alteram in fine et in principio auctiorem hic cernimus ex Sirmondo datam. Tertia habet in fine additamentum supra secundam. Porro quod ait Pagius auctorem hujus opusculi ex Liberato accepisse falso revincunt Ballerini, qui hanc narrationem prout edita est a Sirmondo, nacti sunt in cod. Vatic. Regiæ 1977, quem Liberato vetustiorum esse probant. MANSI.

⁸ Ediderat Sirmondus cum appendice codicis Theodosiani. Auctor Valesio ad Evagrium videtur esse Gelasius papa; sed Tillemontius tom. XVI, p. 659, observat accuratorem esse in historia narranda quam Gelasius esse solet; et Pagius ad an. 496, n. 4, docet priorem hujus libelli partem totidem verbis esse excerptam e Liberato, qui sub Justiniano scripsit, posteriori vero ex Gelasii collectam Epistolis.

quam defuisse probantur inimici, nostro quidem sæculo, sed intervallo temporum, Nestorius et Eutyches non nova dogmata suæ perversitatis, sed nomina prodiderunt. Nam Nestorius ante quinquaginta et octo fere annos, Photini et Pauli Samosatani secutus errorem, Oasitano ^a exsilio meruit relegari, dicendo, sicut ab auctoribus suis didicit, Christum Dominum nostrum hominem tantummodo de Virgine Maria esse progenitum. Contra quem Eutyches, post annos non plurimos, æstimans disputandum, rectum tramitem tenere nesciens, offendit; et in Apollinaris est raptus insaniam, in hæc verba prorumpens, quibus assereret Christum verum hominem non fuisse, nec in eo duas naturas esse credendas, sed unam tantummodo Dei Verbi, verumtamen incarnatam. Quam quidem non esse hominis perhibuit, sed humanam, ut similitudo magis humani corporis quam ipsa veritas suaderetur. Cum catholica fides verum Deum verumque hominem Christum Dei Filium esse fateatur, non unius naturæ, sed unius essentialis atque personæ. Cum ergo Eutychem istum, presbyterum et abbatem Constantinopolitanæ civitatis, Eusebiu Dorylitano episcopo suadere talia reperisset, zelo fidei, quam etiam cum agens in rebus esset ostendit (ipse enim Nestorium quoque in tempore reprehendit in ecclesia res sacrilegas prædicantem), detulit ad Flavianum episcopum, et ad iudicium provocavit. Dicta causa est. Cum partes suas Eutyches videret urgeri, per Chrysaphium spaurium Theodosii præsidium principis expetivit. Cuius præcepto Florentinus vir illustris, exconsule, discussioni Eutychem abesse non potuit, et jam in præsentia ipsius vincitur Eutyches atque damnatur. Offenditur imperator, et in Ephesina civitate mandat synodum congregari. Adsunt fere cccxl [cxl] episcopi, principibus Dioscuro Alexandrino episcopo, Juvenali Hierosolymitano, Thalassio Cæsariensi, Eustathio Berytensi, Eusebio Ancyritano, Basilio Isauriæ. Interfuerunt etiam vicarii ab apostolica sede directi, Julius Puteolanus episcopus, Hilarus archidiaconus, quia presbyter ^b Renuis in Delo insula morte præventus est. Adfuit etiam Dulcinius notarius. In quo conventu ^c repudiata est epistola papæ Leonis dogmatica ad synodum Flavianumque directa, et penitus non permittitur recenseri. Tota die, id est vi idus Augusti, nihil aliud nisi quondam Nestorii damnati, id est prioris Ephesinæ synodi gesta releguntur. Simul etiam discutitur, lectis omnibus chartis, iudicium de Eutyche sanctæ memoriæ Flaviani. Interea cum Eutychem ^d blasphemiam relegerentur, ab omnibus acclamatum est hanc

A esse veram fidem, hanc orthodoxam. Dejicitur contradicentibus vicariis Romanis Flavianus, ^e et recipitur Eutyches. Damnatur etiam Eusebius episcopus accusator ejusdem presbyteri, tanquam Nestorianus, qui ante, dum adhuc esset laicus, Nestorii fuerat accusator. Ita enim nihil voluit isti Eutychianistæ inter se esse atque Nestorium, ut quicumque apud eos Eutychianista non fuerit, Nestorianus prorsus habeatur: cum doctrina catholica uniat duas naturas in Christo, non dividat sicut Nestorius fecit. Et isti quidem reperiuntur deteriora garrire. Nam fidentissime dicunt rem ineptam, rem etiam stolidis execrandam, ante unionem, id est Incarnationem, duas dici debere naturas; post vero unam Dei Verbi tantum incarnatam: ut si dicamus aliquid cereatum, aut picatum, aut stagnatum [*lege stannatum*], aut quolibet alio genere coloratum. Jam vero post diem tertium synodi qua dejectus est sanctæ memoriæ Flavianus, dejicitur etiam et dominus Antiochenus. Dioscorus repente discessit, solutusque conventus est. Ducitur in exsiliu ^f Flavianus apud Epipam, quæ est civitas Lydiæ, seu superveniente, seu ingesta morte defunctus ^g est. Tunc temporis Anatolius quidam presbyter Alexandrinus apud Constantinopolim morabatur. Hæc enim consuetudo prædictis est ut ad comitatum vicibus clerici dirigantur, ne quid forte causæ vel necessitatis engerat. Fit ergo iste Anatolius Constantinopoli episcopus, homo partium Dioscori. Exempto anno moritur Theodosius ^h imperator, Chrysaphius punitur ⁱ, Marcianus factus est princeps ^j. **C** ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{jv} ^{jw} ^{jx} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho}

pus suis monitis ad ministeria sua revocare non posset, utrumque damnavit. Mortuo principe Marciano, a collectis turbis hæreticorum, Timotheus et Petrus veniunt Alexandriam, et ordinatur ab hæreticis b Timotheus episcopus. Duo igitur apud Alexandriam episcopi esse cœperunt. Ante triduum Paschæ, quo cœna Domini celebratur, collecta multitudine perditorum occupatur ecclesia, ad quam se sanctæ memoriæ Proterius de more contulerat. Ibi supradicto die c in baptisterio occiditur, laniatur, ejicitur, et funus ejus incenditur, cineresque ipsius sparguntur in ventos. Leo sumit d imperium, ad quem tanti facinoris catholicorum querela pervenit. Contra quos hæretici supplicarunt, petentes ut Chalcedonensis synodus aboleretur; illi autem vindictam tantæ sceleris spectabant. Considerans imperator nimis esse grave vexari tantos iterum sacerdotes, quorum plurimos aut ætas, aut infirmitas, aut etiam paupertas hunc laborem subire prohibebat, dirigit magistrianos per totum Orientem: dirigit etiam Anatolius episcopus Constantinopolitanus Asclepiadem diaconum suum. Per quos et omnes illi episcopi qui Chalcedona fuerant congregati, quid Alexandriæ factum fuisset agnoscunt; interrogatique cum suis provincialibus episcopis rescribunt, Chalcedonensem synodum usque ad sanguinem esse defendendam, quia non alteram fidem statuit quam synodus Nicæna. Timotheum non solum episcopum non haberi, sed etiam Christiani appellatione privari. e Quo deposito, fit alter Timotheus f catholicus episcopus Alexandriæ. Vix Timotheus g hæreticus depellitur, fugit Petrus, mittitur in exilium Timotheus Chersona, qui locus est in Ponto abditus. Quandio vixit imperator h Leo, vixit Timotheus episcopus Alexandriæ cum quiete. Sed cum Basiliscus occupasset imperium, i damnare cœpit Chalcedonensem synodum, et catholicos persequi. Tunc denique Timotheus ille damnatus accepta libertate venit Constantinopolim, et damnatos hæreticos locis suis reddidit. Vadit Alexandriam, fugit j Timotheus catholicus, et in monasterio latet. Petrus ille iterum se junxit Timotheo, cum quo fuerat ante damnatus. Redit Zeno imperator ad regnum, Basiliscus opprimitur. Mittitur Alexandriam, ut pulso pervasore Timotheus catholicus redderetur Ecclesiæ. Sed Timotheo damnato morte prævento, Petrus k consors ipsius ab uno hæretico Alexandrinis episcopus ordinatur. Quem nihilominus dejici jussit Christianissimus imperator, et reduci Timotheum catholicum, sicut Acacii Constantinopolitani litteris continetur. Cum plurimi, seu clerici, seu monachi,

A seu sæcularis vitæ homines, ad communionem catholici episcopi Timothei nollent penitus convenire, diversis sacris terruit universos clementissimus imperator. Scripsit ad papam Simplicium Timotheus (dicens Petrum olim in diaconio esse damnatum, nunc etiam Christiana societate semotum: mandans per Esaiam episcopum l), rogans ut scriberetur imperatori de Petro, qui latebat in Alexandrina civitate, et insidiabatur Ecclesiæ, ut, ad longinquum deportaretur exilium. Per ferme triennium sanctæ memoriæ papa Simplicius non desit scribendo ad Acacium episcopum, ut ageret cum imperatore, et fieret de Petro quod Timotheus episcopus postulabat. Scriptum est etiam principi, sed nunquam inde rescriptum est. Post omnia, Joannem m presbyterum œconomum B suum Timotheus ad principem misit, rogans ut si quid humanitas sibi forte contingeret, juberet pietas ejus catholicum a catholicis ordinari. Ad cujus pe ita responsum est, et tam ipsi quam clericis scriptum: atque in iisdem sacris Joannes œconomus multis laudibus prædicatur, ut jam pene omnibus Alexandrinus episcopalis putaretur officii candidatus. Defuncto isto Timotheo episcopo n Joannes œconomus catholicus a catholicis ordinatur episcopus. Qui cum de consuetudine majorum ad apostolicam sedem synodica (per Isidorum presbyterum et Petrum diaconum) scripta misisset, superveniente Uranio subadjuva, et contra Joannem jam episcopum sacra principis deferente, ab episcopatus illius confirmatione papa suspensus est. Et quia in iisdem sacris de restituyendo Petro, quem ipse damnavit, fecerat mentionem, hæc pars omnino est abnegata. Unde videtur clementissimus imperator offensus. Cum ergo sanctæ memoriæ papæ Simplicii nihil toties ad Acacium directa, propter Alexandrinæ Ecclesiæ quietem, et catholicæ fidei integritatem, scripta proficerent, supervenit idem sanctus Joannes episcopus, qui sicut decebat, ab apostolica sede susceptus est. Nam et priores ejus similiter Romanæ Ecclesiæ tempore persecutionis suffugium poposcerunt. Hujus adventus plenius universa patefecit. Cui dum Acacii scripta legeremus quæ de Petro o et Joanne p Antiochenis miserat, excessus Acacii etiam in hac causa gravissimos deprehendit. Illo enim tempore quo de Petro Alexandrino damnato retulerat, non longe post etiam de Petro et Joanne scripserat. Petrum apud Constantinopolim monasterium q gubernasse; sed hoc propter crimina derelicto, Antiochiam fugisse. Ibi pulso (Martyrio) catholico episcopo, per hæreticos sedem ipsius occupasse; continuoque damnatum

a 26 Januarii an. 457.

b Duobus tantum episcopis, Evagr. xi, 8.

c Martii 28 anni 457.

d Die 7 Februarii ejusdem anni.

e Hactenus Liberatus.

f Dictus Salophaciolus sive Albus, anno 458.

g Ælurus.

h Obiit mense Januario anni 474, filius autem ejus Leo junior mense Novembre.

i Anno 476.

l Liberatus, cap. 16.

k Mongus de quo supra.

l Forte Naurat-næ civitatis de quo cap. 22 tertie partis concilii Chalcedonensis.

m Tablennesi-tam cogn. Talajam.

n Anno 482.

o Cnapheo seu Fullone.

p Alias Apamenis non recepto, de quo paulo post plura.

q Liberatus, cap. 18.

a Leone tunc principe ad Oasitanum exsilium esse directum. De quo lapsum Constantinopolim rediisse, ac dedisse fidem, quod nullas ulterius turbas facere prorsus auderet. Sed sicut superius dictum est, Basilisci temporibus a Timotheo a illo damnato, qui Constantinopolim venerat, ad Antiochiam reinssum fuisse, ut iterum illic episcopatum teneret. Quo facto, idem Petrus Joannem quemdam presbyterum, de quo Acacium diximus retulisse, ordinat Apamenis episcopum; a quibus non receptus venit Antiochiam, et Petrum episcopatus sui pellit auctorem et invadit ejus Ecclesiam. Quos iterum damnatos dicit Acacius, petens ab apostolica sede, ut si forte ad eam confugerent, nec visu dignos haberet; et si jam aliquam indulgentiam forsitan impetrassent, irritam esse debere, nec eorum pœnitentiam recipendam esse. B Quod cum præfatus Joannes Alexandrinus episcopus relegisset, tacere non potuit, quod illum Joannem, quem Acacius damnaverat cum Petro, et sine remedio pœnitentiæ fecit ab apostolica sede damnari, post tot damnationes Tyrionum miserit Ecclesiæ præsidere. Postquam ergo non solum nihil profecisse litteras decessoris sui sanctus Felix papa cognovit, et ludibria quædam Acacio fieri in eversionem totius ecclesiasticæ disciplinæ, electis Vitale episcopo Troentinate ex Picena regione, et Miseno Cumanæ Ecclesiæ episcopo ex regione Campaniæ, sub hac instructione direxit, ut Petrus de Alexandrina pelleret Ecclesia, et ut libello sancti Joannis episcopi Alexandrini responderet Acacius, atque ipsi denuntiaretur Acacio, ut anathema diceret Petro. Quiquamvis hostili more detrusi in custodiam chartis amiserint, tamen perfidis hæreticis atque damnatis accommodare non debuerant, quæ sola negari potuit, voluntatem. Non solum ergo non egerunt quæ jussa sunt, aut quæ expedire poterant; sed etiam hæreticis communicaverunt, confirmationem Petri episcopatus, ad quem pellendum missi fuerant, deferentes, atque contumelias in episcopum Joannem Acacio dirigente portantes. Quibus rebus habita synodo comotus beatissimus papa, Vitalem et Misenum ab officio et communionem suspendit b, Acaciumque damnavit. Cujus audacia deteriora committens, etiam Petrum c Antiochenum, ejecto catholico d Calendione, quem ipse ordinaverat, ad Antiochenam misit Ecclesiam.

ADDITAMENTUM EX TERTIA EDITIONE DESUMPTUM.

Postquam Joannes supervenit episcopus, quem Romana suscepit Ecclesia, sanctus papa Felix legationem (ut dictum est) sicut oportuit ordinavit, quæ apud prædictos omnes quicquid est hostilitatis experta est. Nam detrusa in custodiam prædictis chartis, cum grandi vix remeavit opprobrio, episcopatum Petri, ad quem expellendum missa fuerat confirmatum reportans, quem Romana anathematizavit Ec-

clesia. Ita Felix papa episcopis per Ægyptum, Thebaidem, Libyam et Pentapolim constitutis post alia; Petrus vero, qui se ab Ecclesiæ unitate sub beate recordationis Proterio separavit, et in mortem ipsius parricidæ Timotheo ad persequendos se junxit orthodoxos, nulla tanti nominis, aut honoris permitimus societate lætari, quanto in creatoribus propriis non dissimilibus ipso sui exordio caducum, quod se æstimat reperitur. Est ergo præfatus cunctis anathema, nec ab Ecclesia catholica credatur unquam recipi, qui post cohortationem sæpissimam et per tot annorum spatia in perversitate propria perseverans, locum satisfactionis amisit.

EDICTUM SENTENTIÆ FELICIS PAPÆ PROPTER ACACII EPISCOPI CP. DAMNATIONEM.

Acacius, qui secundo a nobis admonitus statutorum salubrium non destitit esse contemptor, meque in meis creditis carcerizandum, hunc Deus, cœlitus prolata sententia, de sacerdotio fecit extorrem. Ergo si quis episcopus, clericus, monachus, laicus, post hanc denuntiationem eidem communicaverit, anathema sit, sancto Spiritu exsequente.

EPISTOLA IX.

FELICIS III PAPÆ AD ZENONEM IMPERATOREM.

Conqueritur de violatis ab eo legatis, suadetque ut acquiescat damnationi Petri Alexandrini et Acacii.

Felix Zenoni Augusto.

Quoniam pietas tua, licet profusiore pagina ad mea scripta responderit, suis auribus diligentius intimatam fastidio dignam credidit veritatem: curandum mihi fuit, ut breviter quæ non vultis latius publicari definita concluderem. Itaque officiositate præmissa timere me fateor regno vestro pariter et saluti. Si quidem contra divinam reverentiam probabitur, ut beati apostoli Petri directa legatio, sicut ejus confessio patefecit, tanquam in captivitate redacta teneretur, et chartis quas bajulabat violenter ablatiis, ad communicandum hæreticis, hoc est apocrisiariis Alexandrini Petri, adversum quem ierat, de custodia sit producta. Quapropter (*Nicolaus I papa, epis. 9*) Vitalem quidem et Misenum, cur vel impulsu ad ista consenserint, honore simul et communionem apostolica censura privavit. Sed (*Ibid.*) cum apud barbaras etiam nationes, atque ipsius Deitatis ignaras, pro exsequendis negotiis vel humanis, jure gentium legati nis cujlibet habeatur sacrosancta libertas; notum est omnibus, quanto magis ab imperatore Romano et Christiano principe, in rebus præsertim divinis, oportuerit intemeratam servari. Deinde legatione submotâ, quæ apud vos, ut dictum est, nec beati Petri apostoli inviolata esse jam potuit, tranquillitas tua litterarum saltem tenore cognoscat, sedem beati apostoli Petri Alexandrino Petro, olim justequè damnato, ac nihilominus per sententiam synodalem nuper eliso, communionis nunquam vel præbuisse, vel præbituram esse consensum. Quia, ut cætera

a Æturo, anno 476.

b Die Julii 23 anni 484.

c Cnaphœum.

d Qui cum illo Patricio aliisque anno 483 conspiraverat.

nunc omittam, ab hæreticis institutus, contra fas omne catholicæ præsidere non possit Ecclesiæ. Unde quoniam adorationem meam duxistis onerosam, in vestro relinquo deliberationis arbitrio utrum beati apostoli Petri an Alexandrini Petri, cuiquam sit eligenda communio. Qualis autem Alexandrinus exstiterit, vel quemadmodum falsi nominis sacerdotium per unum vix suæ complicem pravitatis temerarius usurparit, atque in damnatorum fuerit etiam apud vos dudum sorte numeratus, suffragatoris ejus Acacii litteri ad sanctæ memoriæ decessorem meum dati, quarum exemplaria subdita cernitis, approbate. Utrum vel episcopus dici valeat, quod nomen etiamsi a pluribus episcopis accepisset, habere non posset, vel orthodoxis plebibus contra Nicenam synodum, contra observantiam singularem, mereatur imponi, prompta in Deum pietate perpendite. Ubi etiam apparet evidenter Acacium, qui excessus suos sub vestro potius nomine celare voluit quam vobis profutura suggerere, tam salutem vestræ devotionem deferre sinceram, quam fidelem conscientiam circa Patrum regulas, atque ipsum dogma gestaret catholicum. Propterea hunc eundem, ut pote qui multa contra scita veterum nefaria perpetravit, et ejus laudator emergerit, quem asseruit et ipse damnatum, et ab apostolica fecit sede damnari, ac rursus ædificans quæ ante destruxerat, prævaricatorem se ipse constituit; eorum quos sequi maluit portioni districtio- nis apostolicæ per Tutum Romanæ Ecclesiæ defen- sorem, juxta deputavit auctoritas, atque a commu- nione et dignitate apostolica, qua se ipse ejus externis sociando monstravit indignum, legitima severitate discrevit. Puto autem quod pietas tua, quæ etiam suis mavult vinci legibus quam reniti, cœlestibus debeat parere decretis: atque ita humanarum sibi rerum fastigium noverit esse commissum, ut tamen ea quæ divina sunt per dispensatores divinitus attributos percipienda non ambigat. Puto quod vobis sine ulla dubitatione sit utile, si Ecclesiam catholicam vestri tempore principatus sinatis uti legibus suis; nec libertati ejus quemquam permittatis obsistere, quæ regni vobis restituit potestatem. Certum est enim hoc rebus vestris esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, et juxta ipsius constitutum, regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeatis subjere, non præferre, et sacrosancta per eorum præsules discere potius quam docere; Ecclesiæ formam sequi, non huic humanitus sequenda jura præfigere; neque ejus sanctionibus velle dominari, cui Deus voluit clemenciam tuam piæ devotionis colla submittere: ne dum mensura cœlestis dispositionis exceditur, eatur in contumeliam disponentis. Et ex hoc quidem de his omnibus conscientiam meam ante tribunal Christi causam dicturus absolvo. Vestræ mentis intererit magis ac magis cogitare et in rerum præseutium statu sub divina nos examinatione subsistere, ac post hujus vitæ cursum ad divinum consequenter venturos esse

A judicium. *Et alia manu.* Data Calendis Augusti (anno Christi 484), Venantio V. G. consule.

EPISTOLA X.

FELICIS III PAPÆ AD CLERUM ET PLEBEM CONSTANTINOPOLITANAM.

Ne turbentur ob prævaricationem legatorum, atque ut Acacii a sede apostolica damnati communionem devitent.

Felix clero et plebi orthodoxis Constantinopoli constitutis dilectissimis filiis salutem.

Probatam cunctis vestræ fidei firmitatem Vitalis atque Miseni non irrationabiliter opinamur prævaricatione turbatam: qui universa quæ illis mandata sunt, non tantum negligendo, verum etiam impug- nando, fecerunt ut Ecclesia Romana consentire damnatis hæreticis crederetur; quando contra vetitum his qui a Petro illo [Mingo] hæretico, parricidarum socio, olim justeque dejecto, et toties anathe- matizato, directi, atque ab Acacio suscepti sunt, nostrorum immemores mandatorum, communicare convicti sunt, nulla contestatione præmissa, quam tamen, sicut his præceptum fuerat, religio vestra sanctitatis audiret; acumenque est ut, sicuti prædiximus, excessus illorum noster crederetur assensus. Quos et ordinibus suis, et veneranda divini mysterii perceptione privavimus. Nullus ergo vestrum per tale commissum sit immemor sui, nec nos æstimet in apostolicæ traditionis defensione deficere, quos videt fidei contumeliam in proditores et perditos vindicasse. Scire vos quoque decuit Acacii quondam * episcopi varietatem inconstantiamque detectam. Qui cum de Petro isto, sicut probatur adnexis, non ferenda retulerit, atque olim dixerit fuisse damnatum, per legatos nostros multis laudibus prosecutus, contra conscientiam fecit, utrum ei quidquam credendum sit, omnes qui timorem Dei ante oculos constituunt judicabunt. Alienarum quoque provinciarum sibi jura defendens, sanctorum trecentorum decem et octo Patrum canones illicitarum sibi ordinationum præsumptor est conatus evertere. Quorum etiam ob hoc subjacet ultioni; nec Romanæ, id est apostolicæ sedis, qua se ipse privavit, communionem jam gaudet. Quando Petri Eutylianistæ socius et susceptor appa-rens, damnationis ejus se participem indicavit. Quem nostra quoque sententia ministerii episcopalis officio, et sancta communione, vestroque numero, id est Christiano, judicavit alienum, sicut reperitur in adnexis. Filio autem nostro Salomoni presbytero, quem Acacius, ut placeret hæreticis, suo privare putavit gradum, gradum proprium sententia vestra conservet, vel omnes qui forte a memorato propulsi, in locis suis et in nostra communione manere pronuntiet. Quamvis autem zelum vestræ fidei noverimus, monemus tamen ut omnes qui catholicæ fidei volunt esse participes, ab illius se communionem abstin-ant, ne, quod absit, simili subiaceant ultioni.

* Depositi die 23 Julii 483.

EPISTOLA XI.

FELICIS PAPÆ III AD MONACHOS URBIS CONSTANTINO-
POLITANÆ ET BITHYNIÆ.

Tutum, Ecclesiæ defensionem, pravicationis causa fuisse damnatum, et quomodo ipsi in suos qui Acacio adhererint animadvertere debeant.

Felix, Rufino, Thalasio, presbyteris et archimandritis, et cæteris monachis circa Constantinopolim et Bithyniam constitutis.

Dialolicæ artis astutias frequentius experimur, sed malignitati ejus, Deo juvante, non cedimus. Nam cum ea quæ toties pro constantia fidei disponuntur fraus ejus vacuare molitur, necesse est ut et viribus quas divina gratia subministrat, conatus ipsius exstirpemus. Acceptis itaque litteris dilectionis vestræ, quarum Basilius fuit lator, inter cætera ^a Tutus, quem ^B ob hoc feceramus defensorem Ecclesiæ de provectionibus intra Ecclesiam clericis, ut quam dirigi non licebat, in Acacium sententiam ipse portaret, se quædam dementia, imo ardore pecuniæ, postquam nostris satisfactum est constitutis, inimicis fidei vendidisse convictus est atque confessus. Lectæ sunt enim literæ ipsius in conventu fratrum, qualiter pacta interposita persona, Marone condemnato, ei cui sententiam portarat inhaerisse creditur: quas proprias esse cognosceas, non potuit diffiteri. Unde eum fidei et sedis apostolicæ proditorem, officio defensoris quod ei ad tempus dederamus exuimus, eumque sacrosancti mysterii communionem privatam præcipitarique cognitionem præcepimus, monentes dilectionem vestram, ut sicut semper fecistis, pro custodia veritatis ^C jugi observatione vigiletis. Et quia non est dubium nonnullos ex monasteriis vestris esse deceptos, atque ad inimicos Dei, seu sponte, seu necessitate transisse, observandum vobis de talibus hoc esse mandamus, ut quisquis cujuslibet loci apud vos, vel sponte se dedit, vel mercede corruptus, collegii vestri sit prorsus alienus. Quia nisi a fidelibus perfidi sint remoti, rerum discretionem sublata, laborabunt suspicionibus innocentes, ut ad vitia facilis hominibus est prolapsus. A probatorum consortio contagia repellenda sunt perditorum: quoniam mores bonos colloquia, sicut scriptum est (*1 Cor. xv, 33*), perversa corrumpunt. Illorum vero aliter causa tractanda est, quos consiterit poenis gravibus ut traducerentur afflictos. Circa quos humaniores vos esse convenit, ut ^D ad cellulas sub districtione poenitentiae revertantur, et fidelioribus lacrymis eorum quod lapsi sunt expietur, donec exclusis inimicis, et perversoribus suis catholica purgetur Ecclesia.

SUPPLEMENTUM ACACIANUM,

Monumenta nunquam edita continens, quæ marchio Scipio Maffei, e vetustissimis Veronensis capituli codd. eruit atque illustravit.

IN FELICIS EPISTOLAM ACACII PROPUGNATORES
REFUTANTEM PRÆATIO.

Bibliothecæ Veronensi manuscriptæ, quam haud levibus quidem de causis intra domesticos cancellos

A adhuc continco, Supplementum hocce Acacianæ causæ emittens, particulam aliam demo, ac veluti membro quodam rursus minus. Cassiodorii complexiones ut ab eo corpore avellerem, paucis abbinne annis concives evicerunt docti atque amicissimi; ut hasce epistolas ab eodem diduci patiar, Nicolai Coleti obtinuit instantia; præclarum quoddam ecclesiasticæ antiquitatis monumentum a me etiam atque etiam exposcentis. ad instructissimam, quam adornat, Conciliorum collectionem augendam atque exornandam. Ut morem gererem, hunc potissime tractatum selegi, quem anno 1713 repertum, exscriptum ac quomodocunque illustratum mihi seposueram. Quanti vero eximium documentum faciendum sit, quove loco habendum, statim arbitror a doctis omnibus perspectum iri, ubi et a Felice III profectum intelligant, cujus epistolæ aliæ eodem prorsus stylo exaratae inter eloquentissimas quæ a Romanis pontificibus emanarint, recenseri solent; et in ea causa versari, qua pauca rejiciantur in ecclesiastica historia nobiliores, et majoribus studiis agitæ ac defensæ. Agit siquidem de Acacii Constantinopolitani episcopi damnatione, illamque apostolicæ sedis sententiam tuetur ac propugnat, ex qua tam acre atque diuturnum cum Orientalibus episcopis ortum dissidium est. Neque vero disceptationis illius, factique omnis historiam pertexere, atque hic præponere operæ pretium duco: quod omnino supervacaneum esset, cum per celebres Annalium pater, ac plures post illum docti viri, specialibus etiam in id adornatis lucubrationibus, rem omnem amplissime pertractarint.

Epistolam acephalam servat liber in vetustissima canonicorum Veronensium bibliotheca. Majori Romana littera ut inter capitulares quampures alii non commendatur, solo *N* eam forinam reiinente. Elementa partim typographicis, vel quas nunc adhibemus, notis, partim antiquæ celeri scriptioni assimilantur; quod scribendi genus proximiori ævo tribui solet: hunc tamen codicem pervetustum esse, nullius dubito, quod alibi persequar. Ejus figura perfectæ quadratæ propior est cæteris, sublavum atramentum, orthographia antiquior, frustumque, quod habet, catalogi pontificalis in Vigilio desinit, qui sedit medio sæculo sexto. Eadem manu scriptus est totus: lignea palmula, quæ ab una parte reliqua adhuc est, alterius codicis membrana cooperitur, maximis litteris depicta.

Post alia plura epistolarum ac monumentorum ad Acacii causam spectantium eandem collectionem hic liber continet, quæ in Codice canonum visitur edito a Paschasio Quesnello in appendice ad opera S. Leonis: *Ecclesiæ Romanæ Codicem* idem scriptor appellat et putat. Præcedit ergo *Narrationis ordo*, quem Labbeana Conciliorum editio non exhibet, at exhibuit Crabbiana, respondet autem magna ex parte Breviculo historiæ Eutycheianistarum, quem Sirmondo debemus. Sequuntur cætera eodem ordine, consentiente ut plurimum cum editis ms. codice, variis quibusdam non magni momenti lectionibus aut verborum transpositionibus exceptis. At insignis diversitas in ea epistola occurrit, quæ in Conciliis 15 Gelasii est, et in canonum Codice capitulo notatur 51. Columna siquidem 1222 (*Tom. IV*), ubi legitur: *Et ab eadem vos proprio judicio separasse videamini*; pergunt editiones omnes: *e: adhuc dicitis*, vel, *Dicitis etiam synodum in unius hominis persona*, etc. At ms. noster, post verbum *videamini*, duas hasce paginas subdit atque interponit:

Ecce agnoverunt, in eorum professione qui constantissime perdurarunt, quid fidei communionique catholicæ deberetur. Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, imo talibus contraria moliendo, a fide et communione catholica deviarit Acacius, seque puriter cum eodem errori subdiderint. Ecce agnoverunt quam justis ex causis pro fide et communione catholica a que

^a De quo supra, epist. 9.

apostolica, cui et illi qui in ea perstiterant, congruebant, et illi qui perstantibus obviabant, ab eadem docebantur alieni, sedis apostolicæ auctoritate sit remotus Acacius, ejusque pariter quicumque complices existerunt; atque ab illa merito cum his communione discreta, a qua se ipse primum cum suis consortibus a catholicis pontificibus discrepando cognoscitur separasse; jureque sententiam ille damnationis excepit, cæteris consortibus promulgandam, qui solus pro omnibus suis consortibus in communionem se recidisse perfidie ad apostolicam sedem missis litteris est confessus. Cui si communicantur Orientales episcopi, antequam huc referrent, pari utique reatu sine dubio probabantur involvi; jureque per illum transgressionis sententiam susceperunt, tanquam facti cum eodem communionis externæ; qui utique non conuli tanquam nostræ communionis homines jam deberent, sed tanquam in contrario positi consortio refutari. Si vero non communicarent antquam Acacius huc referret, et communicantem non are debuerant, et ipsi de eodem potius huc referre; atque apostolicæ sedis rigore perculsum merito comprobare, cumque sede apostolica tantisque illis catholicis pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate discesserant, et eorum successoribus communicare delegerant, id eo cum sede apostolica minime congruebant; quia in sortem reciderant prævaricatoris Acacii, et illius se sine dubio prævidebant sententia consequenter astringi. Ob hoc eum videri nolebant esse damnatum, quia se cognoscebant in eadem prævaricatione damnatos, in qua hodie manere persistunt. Sed sicut hi simili conditione restricti complices suum non possunt judicare non jure damnatum, neque rei reum possunt competenter absolvere, sic illo jure prævaricatore damnato, isti quoque pari jacent damnatione prostrati, neque nisi resipiscentes inde poterunt pro suis absolvi. Et adhuc dicitur synodum in unius, etc.

Acacianis actis in memorata editione epistola hæc finem imponit; at in Veronensi codice nova, et nunquam hactenus visa subsequitur, quam in præsentia vulgamus. Postquam epistola ad Euphemium seriem claudit, quæ cæteri Gelasii præponi solet: ita ut complementum quodammodo hic appareat ad percelebrem causam pertinentium monumentorum.

Quod ad epistolam nostram attinet, pluribus locis eloquentiæ luminibus nitet; quamvis inficiari nemo possit luxuriant auctorem aliquando, acutumque ac subtile dicendi genus curiose consectari. Ordinem mirabitur aliquis quo utitur, sive quo caret, tum inconnexa quandoque membra, et sententias sæpius repetitas. At præterquam quod adversario fortasse *καταπόδα* in-istit, luxato codici, id ex parte tribuendum suspicor. Mirum sane est quod librarii mendia, quanta, ut videtur, sententiarum corruptione ac perturbatione non uno laborat loco: quibus si stylum adjuicias quibusdam locis aliquantulum inplexum, difficultatemque ex interpunctionis atque distinctionis defectu scriptioibus antiquis commuicem, ex creabantur ambages, ut cum extricari vix posse crederem, pœnituerit non semel tam molesto operi manum admovisse, hancque curam abjecturus jam fuerim non semel. Transpositis præcipue d terrebar ac luxatis locis, quod vitium cum alibi deprehenderem, cogebat et alibi suspicari; sed confirmavit id me tandem, atque in proposito retinuit, cum animadvertentem cæteris quoque tum hujus pontificis, tum successoris Gelasii scriptis idem prorsus infortunium veniit fato quodam accidisse: quorum plura monumenta ita perturbata, ni fallor, ad nos pervenerunt, atque intermixta, ut tanquam Sibyllina carmina foliis mandata, rapidis ludibria ventis volitasse aliquando mihi videantur.

A falso titulo epistolæ nostra rem in manuscripto auspicatur: *Exemplum rationis reddendæ beati Gelasii papæ de evitanda communione Acacii, missa ad Orientales episcopos*: habet etiam in fine: *Explicit beati Gelasii de evitanda communione Acacii*. Quo nomine perspicuum est falso inscribi, cum enim vivente Aca-

cio exarata sit, aut nondum certe mortis suæ nuntio Romam perato, Gelasio tribui non potest post annos tres ab Acacii morte inaugurato. Nihilominus Gelasii laudato nomine priores hujus tractatus versus attulit Nicolaus I in epistola ad universos Galliarum episcopos. Sed non hæc tantum Felicis epistola Gelasii nomen præ se tulit in mss. Eodem prefixo nomine inventa est inter alias a Sirmondo, quæ in Labbeana editione 13 est, nec ab editis, ut ego puto, hic omnino abest error: in quem delabi notariis in proclivi fuit, cum ob styli similitudinem ac temporis propinquitatem, tum ob res eisdem esdemque argumenta ab utroque pontifice pertractata. Principio etiam ac sine earentia ex eorumdem monumentis videmus plura: a quo more nostrum licet nequaquam desicere ut pote acephalum conspicimus; etiamsi majori littera, nullaque mutationis nota in ms. incipiat. Depravationis vero luxationeque quas in nostro deprehendo, quædam item ex aliis horride deformasse, ex eo maxime credendum est, quod post præstantium editorum studium ac diligentiam squalleant adhuc ac mæstrorsa sint. Illa autem paulo attentius inspexisse, magnamque in aliquibus perturbationem detexisse, infans, ut opinor, laboris hujus nostri fructus non erit. Quorundam ergo contextum et sententias aliquas summam expendamus.

Præmitti posset a prima ipsa Gelasii ad Euphemianum periodo ænigmata jam prænotari et ad primam paginæ finem luxationes jam portendi. Prior quoque epistolæ 3 sententia ænigmatica est; quæ tamen restituitur modo pro temporibus legas temporum; ita et card. Baronius jam emendaverat; qui etiam Domini sacerdotes probe scripserat. In eadem pagina: *deitate non prorsus assumpta; lege, Deitate non prorsus assumpta*. Cum autem 13 Gelasii, quæ huic nostræ magis ætatis est, in Conciliorum collectioe a ms. valde recedentem animadvertentem, multum laboris insumpseram, cum ut interpolationes excuterem, tum ut discrepantias omnes exciperem. Verumtamen ubi Quænellianam etiam editionem venit in mentem conferre, consentire prorsus cum codice nostro miratus sum; qui eundem quoque titulum in Thuanoe ms. inventum ad calcem epistolæ ostendit. *Explicit rationis reddendæ Acacium a sede apostolica competenter fuisse damnatum, nec posse quemquam sine discrimine animæ suæ ejus communionis participem effici*. Ex his autem, quibus Labbeana editio refundat, frustum illud Gelasii non esse (quamvis in eo iterata interpolatione papa Felix sanctæ memoriæ dicatur) satis patere arbitror, in quo hæc occurrit: *Ecce nuper Hunerico regi Vandalicæ nationis, vir magnus et egregius sacerdos, Eugenius Carthaginensis episcopus, multique cum eo catholici sacerdote, constantiter restitunt sævientibus, cunctaque extrema tolerantibus, hodieque persecutoribus resistere non omittunt. Nos quoque Odoacri barbaro hæretico regnum Italiæ tunc tenenti, cum aliqua non sciendum præcipere, Deo præstante nullatenus paruisse manifestum est*. Si enim anno, quem exhibet, 495 epistola data esset, non video quomodo nuper evenisse dici possent quæ ante annos saltem 14 contigerant; Hunericus siquidem anno 484, Felicis secundo, decesserat. Neque anno illi ea videntur competere: *hodieque resistere non omittunt*: cum præcedente 494 Gundabundus Hunerici successor episcopus omnes ab exilio revocasset, suisque Ecclesiis jam reddidisset, ut colligitur ex fragmento Augustano apud Henricum Cassium. Pariter quæ postremo de Odoacris habentur, Gelasio minus commode aptantur: nam Gelasii annus primus Odoacris extremus fuit; quo sane tempore Ravennæ obsessus et a vieto Theodorico ad inuitas deductus, nedum Romanum pontificem præcipis suis vexare posset, sed ne regnum quidem tenere amplius vilebatur. Id quoque non dissimulandum: multa ex his quæ ad defensionem pertinent sententiæ in Acacium lææ, Gelasio quidem incongruentia dici non possunt; Felicis tamen, recipientibus adhuc atque ferventibus Græco-

rum querimoniis, multo magis conveniunt. Quæ autem suspicio, cum ejusdem epistolæ plures loci huic nostræ, quæ ex toto contextu Felicis asseritur, tam similes sint quam qui maxime.

Verum majora consecutemur, atque ad tractatum de Anathemate nos conferamus. Conveniunt in hoc tum editiones omnes, tum ms. noster; varias enim lectiones, quas ad marginem rerensuit Quersnellus, et in quibus codex ad Labbeanas magis accedit, non magnifacio, ubi tanto potiora animadvertenda erant. Scilicet scriptum istud, aut ego fallor, aut nihil ferre est aliud, quam cento ex diversis fragmentis librorum vitio contextus. Præmittamus eo dirigi tractatum hanc ut illa verba explicarentur ac purgarentur in Acacii damnatione prolata, nunquamque anathematis vinculo exuendum. At hoc prætare longe magis Felicis congruebat, cujus ea verba fuerant, quam Gelasio tot annis jam elapsis: quin superflua fuisset omnino hæc Gelasii cura, postquam Felix ipse abunde in epistola quam nunc edimus id jam præstiterat. Quis autem credat Gelasium hanc defensionem adornasse, et valdissimo argumento nunquam adducto; scilicet in dubium revocari non posse quin eorum verborum is vere sensus fuisset, cum Felix ipse, qui pronuntiaverat, ita docuisset. Quis credat a Gelasio eosdem sacre Scripturæ locos in eundem finem adhibitos, nulla unquam Felicis mentione facta? quibus si eadem ferme, ubi agitur de sententia respicientem non afflicte, adicias loquendi formulas, tenoremque orationis ac styli prorsus eundem, a Felice hæc quoque profecta esse, non immerito conjectabis. At quod magis observandum est, abruptum hujus tractatus initium ad ejus argumentum non pertinet, cum frustum sit alterius scripti, in quo de Constantinopolitani episcopi ageretur, honorem secundæ sedis sibi arrogantibus ex quorundam Chalcedonensium Petrum decreto, de quo, dum hæc meditator atque adorno, novus ad me Aloysii Andruccii mittitur liber verba faciens. Hanc materiam prima columna prosequitur usque ad ea: *Peccatori homini*, etc., ubi repente, quamvis tanquam continuata afferantur, in propositum insilit, scilicet quo perpetua damnationis nota removeretur. Per tres columnas idem agit, distinctione quam col. 1229 aspiciamus intempestive posita. Col. 1231 versus decem perperam interseruntur incipientes, *Quod sedes apostolica*; spectant enim ad scriptum id, cujus et initium est. Verbo hoc tamen ad argumentum redit, periodum Sphingi reservatam subijciens, quæ nec manuscriptorum ope satis restituitur: procedit tamen usque ad ea, *Quod si hæc tentare formidant*: ubi rursus alterrere videmur, et ex abrupto tractatus alterius fragmentum ingredi, quo ab imperatore Petrum Alexandrinum absolvi non potuisse ostendebatur: perstatque usque ad finem, si postremas periodos excipias, quæ rursus alio referuntur, inter se etiam inconnexæ. Hæc autem omnia a tot viris doctissimis, qui in his monumentis vel ut ederent, vel ut expendere, vel ut adducerent, versati sunt, animadvertens non fuisse, vehementer profecto mirari subit. S. Leonis editor et hujus tractatus caput invenisse, et novis quibusdam lectionibus, novaque partitione reconcinnavisse se existimavit ac restituisse; abruptum tamen adhuc initium est, finis mutilus, confusa series atque intermixta: quod patebit, ut puto, statim ac fragmenta ad disparatas causas spectantia in eo contineri constat. Luxationem hujusmodi valde ab antiquo accidisse, tum e codice quem præ manibus habemus, tum ex Anastasio Bibliothecario discere in promptu est, qui in epistola ad Joannem diaconum *Collectaneis* præfixa sententiam afferens, quæ in priori ejus pagina, alio ut videtur pertinente, visitur, de promptam dicit *ex tomo Gelasii de anathemate Vinculo*. Non deerunt fortasse quibus durus videatur hic sermo, ut in canonicum Ecclesie Romanæ codicem cento, ut ita dicam, receptus fuerit. At quamvis monumentum istud antiquitus luxatum, et a librariis male habitum dixerim,

A non tamen antequam in eum codicem insertum esse, intelligere necesse est. Sed illud insuper animadvertendum, illam canonum collectionem ejusmodi nomine S. Leonis editorem ex proprio judicio dedisse; neque in hoc doctorum calculos laborum profecto universos si colligantur: multa enim sunt quæ contrarium suadeant ac ferme evincant.

Quid de Græcis tribus Felicis epistolis dixerimus, quas rejiciunt Valesius, Dupinius, alii, probant Cave, Pagius, aliique? Anastasius quidem secum tam videtur laudasse in epistola paulo ante memorata: unde notandum quod nonnulla quæ Latine fuerunt edita, Latinitas funditus mole oblivionis obruta dilapsa, nisi ex Græcorum post fonte librorum hæc hæc sitibundo pectore resumpsisset; sicut epistolam B. papæ Felicis in Petrum sententiam proferentem Antiochenam damnationis. At interpolatas saltem quis non videt? Tertiam præcipue, quæ sibi non cohæret, neque titulo respondet, neque principio. In Latina prioris versione syllaba ommissa hæresim creat: *dicendum Trinitate*; ut memini, errorem alium hæresim pariter circa Trinitatem facere, ubi legitur de Filio, *nec genitus est, sed procedens*: iuspecto Græco textu plures facillime errores abstergi possunt, quos ea de causa memoro, ut in nova Conciliorum collectione animadvertantur. Multi sane quoscumque generis in anterioribus editionibus irrepererunt, in hoc non haud paucos Acaciana monumenta deficientes in hoc proœmio et in annotationibus obiter emendabo.

Is ergo nunc insistendum est, quæ Acacium respiciunt. Gelasii IV seu commonitorium ad Faustum, in quo pariter cum editis consentit ms. codex, non multo depuratus est: ad initium secundæ pagine labat connectio, ad finem perit. Ab his, *illud autem nimis est impudens*, usque ad ea, *in suam traduceret pravitatem*, diversa videtur epistola, et quidem Felicis, a quo Andromachus instructus fuit, ut Acacium cohortaretur. Sequens periodus redit ad anteriora, et subsequens usque ad verba, *Non est mirum*, rursus Felici tribuenda. Neque doctissimi Baronii sufficit interpretatio, ut nempe ex persona apostolicæ sedis Gelasius loquatur: illa enim: *quod ait, si necesse fuerit, veniam postulare; existimans nimirum tunc se peccatam necessariam postulare, si ei concedamus, ne peccare desistat*: Acacium adhuc hac aura vescentem manifesto ostendunt. Cum Græcis deinde, etsi confuse, iterum res est; at ea in fine, *neque plane cum istis non corrigentibus ineunda congressio*, ad supra posita referuntur, nobis nullum fas est inire certamen cum hominibus communionis alienæ. Nullam in his lucem prætulit liber noster, cum editis mire consentiens, nisi eo loco, ubi in extremo vulgatæ pagine 1168 sensus est nullus. Legitur autem in codice: *nec novit, aut se nosse dissimulat, per numerosam sententiam sacerdotum*, etc.; cui sententiæ si verbum constat detras, vel particulam ut addas, locum habebis integre et mutatione quam minima restitutum. Sed de his satis.

Temporis notam, quo epistolam hanc Felix III (quibusdam II, alterum nempe tanquam intrusum cum Liberius superstes exsularet, excludentibus) scripserit, ms. codex exhibet nullam; verum ex ipsius contextu eruitur: scilicet post synodum de lapsis in Africa, anno 487 Romæ coactam, cujus mentio fit, et ante Acacii mortem, quæ contigit anno 489, Eusebio consule, ut discimus ex Victore Tunonensi. In Labbeana Conciliorum editione ante Felicis epistolam 12 collocanda hæc esset, primam nempe, quæ post obitum Acacii sit data. Ad certos homines non missa, anonymo enim scripto respondet, in Acacii, Petrique Alexandrini defensionem vulgato, quod etiam an ab uno compactum fuisset, an a pluribus plane ignorasse videtur Felix. Ex hac vero illius scripti confutatione, cum nova hinc inde ad ea argumenta, tum ulteriorem quarundam rerum notitiam, pluraque insuper colligere est, quibus, vel quod in incipiti erat, firmetur, vel quod in obscuro, illustretur plurimum. Nondum tamen, meo quidem judicio

singula, quæ ob eam controversiam acta sunt, apte distingui, ac in tuto poni, neque ea omnia quæ de hac causa apud antiquos scriptores legimus, satis conciliari possunt : quod corruptis ejus ævi monumentis præcipue imputandum puto.

Verumtamen quod in hac re caput est, quantum Acacius deliquerit, et quam juste exinde Gelasius vel in ejus memoriam invecus sit, abunde hic elucet. Minime profecto intelligo qui fieri potuerit ut Dupinio aliquando exciderit, *videri Acacii errorem omnem eo contineri, ut Romano episcopo displicerit, principique suo nimium adhaerit*. Quod enim Felix et Gelasius in Acacium statuerunt, id successores habuerunt ratum, et quidem constantia, ut post contentiones acerrimas, inter Orientalem et Occidentalem Ecclesiam pax atque concordia obsignata non fuerit ac restituta, nisi cum anno demum 519, Hormisda sedente, *nomen Acacii de dyptichis est deletum*, ut in Suggestione Dioscori diaconi legitur. Æquitatem autem Romanæ postulationis Græci tandem confessi sunt, Joanne episcopo Constantinopolitano post hæreticum Eutychetem, Dioscorum, Timotheum paricidam, et Petrum Alexandrinum, *Acacium quoque Constantinopolitanæ quondam urbis episcopum compli- eum eorum et sequacem similiter anathematizante*. Inspiciatur Græcorum antistitum epistola, quæ a Bessario recitatur, *Κινδυνούστας σε φαλατium δά τιν παρὶχθασιν τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀκακίου, propter Acacii patris nostri pravificationem*. Quin etiam Acacius in decreto de apocryphis Scripturis post hæreticos recensetur : a Felice in ipsam doctrinæ apostolicæ veritatem tetendisse dicitur : ubi in editis proficitur Gelasius eum a *communione catholica deviasse*, legitur in Veronensi codice a *catholica veritate*; Hormisda Dioscori et Eutychetis dogmate et *communione pot- utum* vocat; in secunda fidei confessione, quam pontifici Agapelo Justinianus imperator obtulit, post Eutychetem cæterosque, *aversamur*, inquit, et *Acacium cohæreticum* scribit Liberatus, quo elogio non semel eum item mactat Nicolaus I. Quin et Basilus Cilix ἀρετικῶν δοξῶν παρὰ πολλοῖς reportasse Acacium tradidit, ut apud Photium legimus. Nec propterea rem mihi esse volo cum viris doctis iis, qui dissertationibus etiam in hoc adhibitis, episcopum illum, etsi juste damnatum, orthodoxum tamen, quod fidem spectat, contendunt fuisse. Indicia quidem haud præclara sunt (præter communicationem de qua aiebat Symmachus in Apologetica, *an communicare non est consentire cum talibus?*) quod orthodoxos episcopus eiecit, et in eorum sedes hæreticos intruserit; quodque cum impius Mongus ἀρετικῶν συστήσασμενος σύνοδον, concilium Chalcedonense anathemate notavit, Acacium συμπράτορα habuerit, ut libellus synodicus loquitur. Verum ad apostolicum sedem purgandam id satis superque est, quod Joannes Constantinopolitanus profitebatur : *quorum quis communionem complectitur, eorum et similem adjudicationem in condem-*

natione consequitur. Quin etiam ea non pro nihil habenda sicut, imperatorem in hæreticorum partes perduxisse; conscribendi et promulgandi Hænotici auctorem fuisse; sedis apostolicæ legatos ablati litteris carere et pecunia expugnasse, in jurisdictiones alienas tam temere irruisse, *catholicisque sacerdotibus per Orientem totum violenter exclusis*, perditos ac nefarios homines, et ab ipso antea damnatos subrogasse; sedes Alexandrinam quidem Petro Mongo paricidii socio, Tyriam Joanne ab Apamenis, et Antiochenis rejecto, Antiochenam Petro Fullone synodali judicio exauctorato, temerasse per fas et nefas, atque infecisse? Quid plura? Nonne etiam Felici nomen et sacris tabulis ab eo expunctum docet Theophanes? τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔξῃρηται τῶν διατύχων, quod etiam referunt Nicephorus et Cedrenus. Majus quiddam hæc omnia profecto sonant quam episcopo Romano displicuisse.

Quo consilio seu qua methodo hanc editionem intruxerim, paucis admonebo. Textum quidem purgare adnixus sum, verumtamen transformare nolui. Hinc etsi partes male inter se coherescere nonnunquam viderentur, arbitrium non adhibui : eo siquidem uti temerarium fuisset, præcipue ubi constat auctorem ipsum prosilire aliquando, et ad eadem sæp us redire. Semel tantum transpositos sensus aliquo suo loco reddidi, cum reconcinatio in promptu esset, ac perturbatio in aperto. Lacunas, si quæ sint, quarumve in codice nulla unquam nota nos admonet, non explevi; ubi enim eadem reponendi certi non simus, cur nostra auctoribus apphigamus, non video. Emendationum quoque parcum, ac in iis, ni fallor, satis cautum me præstiti : quapropter sententias quandoque minus integras, dictionesque minus correctas non attigi. Quin ubi insignis quedam aut paulo liberior emendatio contigerit, ms. lectionem in adnotationibus afferam, ut quisquis proprio judicio uti possit. Illa vero, cum dictionis ejusdem inflexione mutata, vel particula addita, aut desumpta syllaba sententiam restitimus, quid opus erat admonere? aut quid minuta menda memorare tam frequenter obvi, ex quibus nihil eruat frugi? Animadversiones ad pompam nequaquam concinnavi : congestiones quidem arrepta cujuscumque verbi occasione cumulas, et nihil nisi quod milles audivimus afferentes probare nequaquam soleo. Jam vero illud reliquum est, ut erratis haud codicis quidem, sed meis mihi que tantum impudendis humanis eruditique lector ignoscat.

EPISTOLA SIVE TRACTATUS

FELICIS III PAPÆ.

Quæ pro Acacio offerbantur refellit, eamque ut justè ac rite damnatum, ita nonnisi canonicè restituendum ostendit.

• • • • • post quingentos annos constituta Christi eos velle

Duo priores versus iidem sunt quibus Gratianus decretum primum protulit, post Gelasii tractatus in collectione Conciliorum allatum; quod invenire non erat unde erutum esset, cum nec in laudata ibidem epistola, ex qua secundum decretum excerptum est, nec in aliis Gelasii ea verba conspicerentur. Verumtamen eandem auctoritatem prolixius multo attulit Nicolaus I, ut monuimus, nempe usque ad ea damnatus sit : cuius epistolam ad universos episcopos Gallie cum recenserent Conciliorum editores, priores versus tantummodo, quos apud Gratianum viderant, litteris notarunt Italicis; cum sex item subsequentes ejusdem textus verba continere, et eodem modo in posterum scribendos esse, ex hoc monumento discamus. Mirum est quod item discimus, usque ab ævo Nicolai I non nisi abruptam, et capite carentem in Romanæ quoque Ecclesiæ scriniis, ut modo et in Veronensis deprelucimus, hanc epistolam visam esse. Acacii propu-

gnatoribus respondebat hoc loco Felix, male ab ipsis apostolicæ sedis morem potestatemque oppugnari, quæ cum Christiana Ecclesia adolevisset, et quin que jam ferme sæcula viguisset. Ut prima periodus acphala, ita secunda exemplis rem comprobans mutila videtur in ms.; illustratur autem optime ab epistola quæ 13 Gelasii dicitur : *Sed nec illa præterimus, quod apostolica sedes frequenter, ut dictum est, more majorum, etiam sine ulla synodo precedente, et absolvendi quos synodus iniique damnaverit, et damnandi nulla existente synodo quos oportuit, habuerit facultatem : sanctæ memoriæ quippe Athanasium synodus Orientalis addixerat, quem tamen ezc. p. um sedes apostolica, quia damnationi Græcorum non consensit, absolvit; sanctæ memoriæ Joannem Constantinopolitanum synodus etiam catholicorum præsulum certe damnat, quem simili modo sedes apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit; itemque s. m. Flavianum pontificum congre-*

subvertere, cum triginta annorum lex hominum non possit abrumpi. Sanctum Athanasium ideo non fuisse damnatum a synodo Orientis, quia sedes ista non consenserit: sanctum Joannem Constantinopolitanum, sanctum Flavianum.... Si ergo ea non consentiente sola, qui damnati sunt a synodo Orientis non potuerunt e se damnati, consequens est ^a etiam sine synodo qui eadem sola damnante damnatus fuerit, damnatus sit. ^b Postremo si nulla est ejus scilicet sententia, quid tantopere cupiunt, hanc resolvit.... testimonio Acacii ubi confirmat, Timotheum catholicum de damnatione Petri retulisse ad utramque Romam; ubi, ab hæretico fuisse ordinatum, hoc est complicem insanix suæ, ubi dicit, ut propter hoc

gatione damnatum, pari tenore, quoniam sola sedes apostolica non consensit, absolvit. Opinor et in epistola nostra, et in Nicolai illa, textus consequentiam particula tantum addita aliquo modo sic resarciri posse: *S. Athanasium ideo non fuisse damnatum a synodo Orientalis, quia sedes ista non consenserit, vel S. Joannem Constantinopolitanum, vel S. Flavianum.* SCIP. MAFFEIUS.

^a De universali synodo intelligas. Ut ita intelligamus, et Acacium non sine Italicorum præsulum synodo discussum atque damnatum credamus, plurium monumentorum collatio, sedis apostolicæ illo ævo mos, et invicta propemodum argumenta nos adigunt ac compellunt. Verba ceteroquin si attendimus, et plures locos, nullam omnino præcessisse synodum, et ex tenore concilii Chalcedonensis a summo tantum pontifice cum privato suo presbyterorum cœtu sententiam prolata, quamvis deinde synodo etiam propositam, suspicari quis non injuria possit. Acerbis enim Græcorum querimoniis, sine ulla synodo, et ab uno solo damnationem peractam, nunquam reponit Felix, nunquam Gelasius, in provinciali concilio de Acacio statutum esse, ut paulo post de lapsis in Africa. In epistola quam edimus, illum Felix non s. mel locum urget: *meæ levitatis opprobrium agitur: cur eum sic velitis absolvi, ut in omnibus et conscientiam nostram, et famam facialis exponi? conscientiam, si absolvam, quem totius conditionis auctorem se ipse professus est; famam, totius multatæ sententiæ: legimus forte, famam ob levitatem totius, etc., vel quippiam simile.* Ut illud idem, quod Pontifici Romano objiciebatur, peregrisse Acacium Gelasius ostenderet, num, inquit, Joannem exclusit, Petrumque recepit, aliqua synodo saltem illic habita? Exinde: *cur tunc non venit in mentem, ut in talibus causis peteretur a principe saltem qualiscumque synodus celebranda?* ubi nullam omnino synodum, cum primitus Acacium damnaret a Felice coactam, videtur concedere. Theophanes, ubi Acacii damnationem refert, Felicem tantummodo, qui sententiam scripserit, memorat: *ἡ δὲ καθ' ὅσον αἰτούς (legatos suos) γράφας Ἀκακίῳ καθάριστο v.* Idem propterea pontifex, synodo postmodum probatam sententiam sic innuit: *Plurimorum in Italia catholicorum congregatio sacerdotum rationabiliter in Acacium sententiam cognovit fuisse prolata.* Quidquid autem sit, id plane constat, ob documentorum quorundam interpolationem luxationemque, multis circumfusam e se tenebris synodorum historiam sub Felice; ita ut nihil mirer magis quam singulos eruditos viros qui in his versati sunt, quasi eam omnino extricassent sibi plausisse, anterioribusque scriptoribus rejectis sua velut indubitata attulisse. Acacium sane a duabus synodis damnatum non fuisse, ut Valesius ad Evagrium pugnat, et Pagijs pro certo habet, perspicue patebit infra. SCIP. MAFFEIUS.

^b Multa præcessisse argui potest. In iis quæ sequuntur, hiatus agnoscimus, integrumque contextum

majoribus suppliciis subderetur. ^c Itaque non ut in sequestris esset, quod nunc prætenditur, sancto, cum obiisset, Timotheo subrogandus; qui pro sceleribus suis, quæ retulit Acacius, suppliciis subditus est: nemo autem ad honorem reservatum dignum asserit esse suppliciis. Imperator Timothei catholici electioni cuncta permisit; necesse est igitur ut sequatur quod ille constituit et dixit catholicum a catholicis ordinatum; falsum est ergo quod in sequestri dicitur constitutus, ut eidem subrogaretur, cui nunquam communicavit; et a quo postulatus est longius debere relegari.

^d Si juraverat Joannes non se futurum episcopum,

^B vix assequimur. Acacii ad Simplicium indicatur epistola qua hæretici Timothei Æluri mortem nuntiat, Petrique Moggi fugam; cujus epistole ea verba sunt: *ut propter hoc majoribus suppliciis subderetur.* Obscuram tamen dictionis aut emendationem, aut sensum etiam ex deductis illis ac vix significantibus verbis erueri est: legitur siquidem in memorata ad Simplicium epistola, ab Alexandrino episcopo Romam ad alterutrum sunt relata: ubi vel reponendum, ut hic legitur, *Romam ad utramque*, novam et veterem; vel *alteruter* accipiamus pro *utraque*, sicut ubi in Columella (*Lib. XII, cap. 1*) legitur: *necessarium fuit alterutrum, fors esse qui, etc., intus qui, etc.* In Vulgata (*Jacobi IV, 11; v, 16*) *alterutrum* est pro ἀλλήλων. Inferius quoque illum dicit Felix, *huc pariter et Constantinopolim relatum.* SCIP. MAFFEIUS.

^c Inter illa, quæ pro Petro Alexandrino adducta sunt, id auditum non erat, Timotheo catholico sedente expectativam habuisse. Inauditum etiam mihi fallor in hac materia vocabulum *in sequestris*, sive *in sequestri*, quod hic quater usurpatur ad futuram successionem significandam. Translatum est a legibus, in quibus *sequester* est quod custodiendum, reddendumque depositi loco tradebatur: vide *L. proprie d. deposit.* Animadvertendum autem, quamvis hæc pro Petro Alexandrino falso dicerentur, ea tamen ex rei novitate atque insolentia nequaquam rejici a Felice vel dilui: quin subdere videtur, Timotheo catholico successionis electionem permissam fuisse (quod etiam ab hac epistola historice accedit), idque paulo post confirmare, ubi imperatorem dicit eidem Timotheo, *quæ statuisset mansura esse, promississe.* At in Alexandrina ecclesia successores ab episcopis, præsertim extremo morbo decumbentibus, non semel suffragio suo designatos, novimus. Alexander nullum post ejus obitum sibi dari successorem jussit nisi Athanasium, ut S. Epiphanius (*Hæc. 88*) testatur: *Ἀλεξάνδρου δὲ ἐπιτακμένου μηδὲνα καταστῆναι εἰ μὴ Ἀθανάσιον, etc.* Quin ea Liberati (*Cap. 20*) verba observavi aliquando:

^D *Consuetudo quidem est Alexandriæ, illum qui defuncto succedit, excubias super defuncti corpus agere, manumque dexteram ejus capiti suo imponere, et sepulto manibus suis accipere collo suo beati Marci pallium, et tunc legitime sedere.* Cum enim excubias super defuncti corpus agere debet successor, videri potest ante episcopi mortem electus fuisse. Quod quidem Antiochena synodus improbat, et in concilio Romano sub Hilario papa statutum jam fuerat can. 5, *ut nullus episcopus sibi eligat successorem.* Felix infra ex eodem Timotheo: *nec sibi superstiti sacerdotem superordinare potuit; rursus: nec se exstante pontificem poterat ordinare;* quamvis aliud sit ordinare, aliud designare. Quod ad rem attinet, ostendit hic S. pontifex quam incredibile sit illum a Timotheo designatum, cum quo nec communicabat, quemque, ut videbimus, postulavit longius debere relegari. SCIP. MAFFEIUS.

^d Instabant ianitores Petri Alexandrini, ut Joannes Talia ab Alexandrina sede, quasi eam contra suum jus

quomodo tu mandasti dignum esse cui majora committerentur quæ ad gubernationem Ecclesiæ pertinebant? Supra presbyterum quid est majus ad Ecclesiæ gubernationem nisi episcopatus? Si juraverat, quomodo hoc mandas? et si juraverat, cur illum exposuisti ut fieret contra quod juraverat? Aut si factum est quod mandasti, quid irasceris, quid illum tibi dicis pejerasse, cum factum sit quod se non juraverat esse facturum? cum tu cum hoc fieri debere mandasti, ^a Apocrisarius erat; omnia ad ipsum pertinebant; omnia Ecclesiæ ipse curavit; potior illo inter clericos Alexandrinos nullus habebatur: honore presbyter erat; supra quid ei addideretur ad gubernationem Ecclesiæ? quid ei amplius adjiceretur nisi episcopatus? Tu igitur eum episcopum esse voluisti, qui eum supra quam erat (nec aliud restabat, nisi ut esset episcopus) esse debere mandasti. ^b Miror autem, si necessitatem patitur imperator, ne pellat Petrum, et unum hominem necessitatem perpeti non potuisse contendat, ut fieret quod nolebat invitus: nam et ipse imperator, cum necessitatem præterdit, malum esse definit, quod necessitate facit, docens se hoc nolle facere voluntate, et pati testatur invitus. Si personam Petri excusandam putatis, probamus noxiam, hæreticam atque damnatam; si in sequestri fuisse præterditis ^c propter scandalum, Timotheo catholico subrogandum; nec Acacii hoc scripta testantur, qui dicit evidenter, cur fuerit exclusus; nec imperatoris, qui et Timotheo catholico, quæ statuisset, mansura esse promisit, a cuius fuit Petrus communionem discretus, et a quo postulatus est longius debere relegari, atque huc pariter, et Constantinopolim relatus: sicut etiam testatur Acacius, a sancto Proterio in diaconio fuisse damnatum, non Petrum, qui erat hæreticus, tanquam in sequestri positum subrogandum; a quo ordinati nisi ad communionem sancti Timothei revertissent, jussi sunt sine dilatione damnari. Qui si dicitur postea fuisse correctus, interim hoc ipso in errore hætenus jacuisse monstratur; nec debuisse catholicis præfici post errorem, a quibus est de errore correctus. ^d Itaque

jurandum quod in regia civitate dedit arripisset, expelleretur. Id etiam Evagrius refert, sed ex Zacharia Rhetore. Ostendit Felix quam incongruenter hoc objicerent: si enim hoc juramento se obstrinxisset Joannes, nonquam Acacius ita postmodum de eo scripsisset, ut ad episcopatum promovendum innuere. *Quomodo mandasti dignum esse*, etc.: verbum *mandare* ita hodie Gallica lingua usurpatur. SCRIP. MAFFEIUS.

^a Ex apocrisarii sive legati munere plures ad episcopatum evecti fuerunt. *Omnia Ecclesiæ ipse curavit*, sive quia œconomus etiam fuit, ut ex Liberato et Breviculo, sive quod apocrisarius *responsalis erat negotiorum Ecclesiasticorum*, ut loquitur Græco nomine expresso Himerius Remensis epist. 5, qua etiam tradit id officii sub Constantino incepisse: imperatore siquidem Constantinopoli residente, *Responsales tam Romanæ sedis quam et aliarum præcipuarum sedium in palatio pro ecclesiasticis negotiis excubabant*; quia etiam de omni ecclesiastica religione vel ordine, nec non etiam de canonice vel monastica altercatione sollicitudinem habebant. SCRIP. MAFFEIUS.

A venia dignus fuerat, non honore; et maxime ab hæreticis ordinatus nullam episcopalis dignitatis prorsus habere substantiam. Quod si negatur, et testimonio vincuntur Acacii, et rerum ratione monstrabitur: quia cum Timotheus hæreticus cum suis complicitibus damnaretur, hic comes ejus fuit, et cum eodem usque in ejus finem perdurans, a Timothei sit sequacibus institutus. Quærendum denique si usque ad diem obitus sui sancto Timotheo communicavit; quod si factum non est, inter eos erit sine dubio quos imperator dixit a communionem catholici Timothei discrepantes, nisi ad ejus communionem intra duos menses gratiamque remeasset, in perpetuum esse damnatos. Ridendum autem quod quidam ab eodem Timotheo catholico Petrum asserunt ordinatum: nam vivus illum se superstitute nullatenus ordinavit, ad cujus nunquam communionem prorsus accessit: quem poposcit, ut dictum est etiam longius relegari; nec sibi superstiti sacerdotem superordinare potuerit: ipsi viderint, si illum mortuus ordinavit. Tempore autem quo Petrus invasit Ecclesiam, sanctus Timotheus in Alexandria non erat, nec se exstante pontificem, sicut dictum est, poterat ordinare; sed potius Petrus nefande omnia agens, superstitute Timotheo legitimo sacerdote, episcopatus sibi ausus est nomen imponere. Nec hoc quilibet catholici tunc fecerunt, qui utique omnes cum Timotheo sentiebant, eique communicabant, sed unus complex insanie Petri, sicut jam ^e testatur Acacius. Nec enim poterant catholici, qui Timotheo hæretico non communicaverant, qui Timotheo catholico communicabant, superstitute, et eo catholico, quem nossent legitimum sacerdotem, vel superducere alium, vel hæreticum consecrare: unde apparet eum ab hæreticis ordinatum, et ideo catholicis Ecclesiæ præsidere non posse; quia prorsus hoc abominandum nefandumque judicetur, ut qui diu in perfidia volutaverit, fidelium cervicibus imponatur. Quod si admittitur, potest et de aliis hæresibus passim similiter permitti, quod nulla unquam exempla, nullæ regulæ, nullæ leges ecclesiasticæ patiuntur imponi. Sed, inquis, eum

^b Addebatur pro imperatore a populo vim passum esse; quod retorquet Felix in excusationem Joannis, qui tanto facilius vim pati poterat. SCRIP. MAFFEIUS.

^c Evitandum. *Infra in diaconio*: erat in ms. a S. Proterio diacono. Emendavi ex Breviculo, in quo habemus: *Petrum olim in diaconio esse damnatum*. Liberatus cap. 16: *Scribit ad Simplicium Timotheus, Petrum Moggum in diaconatu esse damnatum*. Hujus periodi membra parum apte connectuntur. SCRIP. MAFFEIUS.

^d Felix sibi constat: in epistol. 42 ad Zenonem: *veniam mereri debuit non honorem*; ubi legis, *quos imperator dixit*, vide Felicis epist. 2 ad Zenonem: *denique cunctos episcopos*, etc. SCRIP. MAFFEIUS.

^e Scilicet in epistola ad Simplicium: *uno et solo præsentem, et eo qui conors illius insistebat insanie*. Quantum eo ævo ab ecclesiastico ritu recederet, ut ab uno tantum etiam si catholico piscopi ordinarentur, videre est in concilio Arelatensi can. 20, in Nicæno can. 4, in Regensi can. 2, in Arausicano can. 21, SCRIP. MAFFEIUS.

fuisse correctum : interim , ut supra jam dictum est, hoc ipso hæreticum fuisse monstrabit ; qui etiamsi damnata hæresi se ad fidem catholicam dicitur contulisse , subdi debuit catholicis , a quibus correctus est , non præesse : non est enim discipulus supra magistrum ; satisque erat ut correctionis suæ subjectus præberet exemplum , non post diuturnum errorem , longamque perfidiam , a quibus emendatus est , correctusque dominari . Tum deinde quæro , quid erroris damnaverit , quid rectæ confessionis elegerit , et quam petit esse falsam , quamve veracem fidem : qui si definitam apud Chalcedonem fidem , et catholicam sequitur , cur eis communicat , qui duarum naturarum in Christo nullatenus recipiunt veritatem ? cur Dioscorum , cur Timotheum hæreticum recitari facit ? cur quicumque inde veniunt , synodo Chalcedonensi adversa defendunt ? quibus Petrus sine dubitatione communicat . Si autem magis talium fidem veram esse pronuntiat , apparet satis quam de suo sit errore conversus . ^a Sed non miror correctum dici , cum in sua perversitate permaneat , quando non constat et a quo vel correctus fuerit , vel receptus : siquidem Ecclesiæ regula vetusque traditio nota sit omnibus : ab episcopo enim provinciæ suæ , id est secundæ sedis antistite , eum , vel discuti vel recipi convenisset . Qui tamen Alexandrinus antistes , etiamsi pravitate damnata eum recipiendum esse judicaret , non prius hoc faceret quam ad sedem apostolicam retulisset . Docent hoc catholici gesta Timothei , aliorumque exempla multorum , qui acceptis libellis hæreticorum , in quibus veterem se damnare profiterentur errorem , non prius receptionem eorum communionemque confirmant , quam ad hanc sedem satisfaciendum gesta dirigerent , atque hinc poscerent , sicut factum est , debere firmari . Quæro , inquam , quis istum discusserit , quisve susceperit , quis vere conciliaverit , quis ad communionem catholicam intrare permiserit ; ubi interim taceo , quia hæc omnia pœnitentis sunt , utpote et hæretici , et ab hæreticis ordinati : quem sine ambiguo et constat errasse , qui nunc perhibetur esse correctus : ^b alia est enim venia sub terrore lapsorum , alia spontaneæ pravitatis electio . Si Acacius hunc recipit , quo jure , qua regula ? cum nec pontificis ipsius esset hoc facere , nec ad me voluerit hæc referre : imo cui , ne id faceret , sæpissime contradictum est , et magnopere delegatum , ut eum longius ab Alexandria faceret sacerdotali , et catholico jure nostra suggestionem depelli . Cur præsumpfit quæ vetui , et quæ sunt injuncta calcavit ? an imperator illum discussit atque suscepti ? Constat inte-

rim illum ecclesiasticis regulis non receptum : ab ecclesiastica igitur regula receptio ejus omnis aliena est . Quod si dixeris : *Sed imperator catholicus est* , ^c salva pace ipsius dixerimus , filius est , non præsul Ecclesiæ : quod ad religionem competit , discere convenit , non docere ; habet privilegia potestatis suæ , quæ administrandis publicis rebus divinitus consecutus est ; et ejus beneficiis non ingratus contra dispositionem celestis ordinis nil usurpet : ad sacerdotes enim Deus voluit , quæ Ecclesiæ disponenda sunt , pertinere , non ad sæculi potestates : quæ si fideles sunt , Ecclesiæ suæ et sacerdotibus voluit esse subjectas . Non sibi vindicet alienum jus , et ministerium quod alteri deputatum est : ne contra eum tendat abrupte , a quo omnia constituta sunt , et contra illius beneficia pugnare videatur , a quo propriam consecutus est potestatem . Non legibus publicis , non a potestatibus sæculi , sed a pontificibus et sacerdotibus omnino tenens Deus Christianæ religionis dominos et sacerdotes voluit ordinari , et discuti , recipere de errore remeantes . Imperatores Christiani subdere debent executiones suas ecclesiasticis præsulibus , non præferre . Nulla ergo , nec certa discussio est , nec manere potest ista susceptio ejus , quem Ecclesia suis legibus , nec ordine competenti , nec discussit omnino , nec communionem restituit ; ideoque potius errori ejus communicavit Acacius , catholicamque fidem ei proposuit , quam illum ad communionem catholicam revocavit : cujus enim non est ordinata receptio , sequitur ut in errore permanserit . Acacium quoque a nostra communionem submovimus , ne per eum etiam nos , Petro nulla Ecclesiæ regula discussa atque suscepto , et ideo in pristino errore duranti , communicasse dignosceremur . Quomodo autem non reus citatur Acacius , communicando ei , quem retulit esse damnatum ? *Nunquid ex eodem foramine manat aqua dulcis et amara* (*Jacob. iii, 11*) ? Nam cum dicat Apostolus : *Si quæ destruxi , hæc eadem reedifico , prævaricatorem me constituo* (*Gal. ii, 18*) ? cum hæc , inquam , dicat tantus Apostolus , vos judicate utrum prævaricator non sit Acacius , qui quod ante damnavit , suo post ore laudavit . *Ex ore tuo* , inquit , *justificaberis , et ex ore tuo condemnaberis : Pax , pax , et non est pax* ^d : pax est enim *caritas de corde puro , et conscientia bona , et fide non ficta* (*I Tim. i, 5*) . Quid horum in Petro ? quid horum docetur esse in Acacio ? ille non legitima nec ecclesiastica regula discussus atque susceptus in sua permanet pravitate , hic permanenti in pravitate sit complex , etiam postquam eum professus est ipse damnatum . *Sed necessaria* ,

^a Videmus quo conatu Acacii factores Petrum quoque Alexandrinum tuerentur , hæreticum hominem ac perditissimum . *Qui tamen Alexandrinus Antistes* , etc . Ita exinde Gelasius epist. 15 ad ea verba : *Cum enim constat semper* . Apparet patriarchas ipsos Orientales ante apostolicæ sedis assensum , ac sine Romani pontificis oraculo , hæreticos reconciliare non consuevisse . SCIP. MAFFIUS .

^b Petrus siquidem non ob terrorem , sed spontanea pravitate deliquerat . *Pontificis ipsius hoc est episcopi*

sui . *Imo cui* , etc . , ipsi Alexandrino episcopo . MAFF.

^c Aliqua ex his jam protulerat Felix in epist. 9 ad Zenovem : *Regiam voluntatem sacerdotibus Christi studentis subdere , non præferre , et sacrosancta per eorum præules discere potius quam docere* . SCIP. MAFFIUS .

^d Verba hæc attulit Felix in epistola 13 , ad Flaviam . Ubi in Labbeana editione ad oram præcedentis epistolæ duodecimæ adjectum est , *Euphemius is fuit* , reponendum *Flavia* , ad quem est sequens epistola . SCIP. MAFFIUS .

inquit, *imperiali communicavit Petro Acacius*. Hoc ipsum sufficit, quia quod necessitate dicitur perpetratum, pravum esse monstratum est. Viderit Acacius, vel qui ista pronuntiat, utrum imperatorem catholicum profiteatur hujus pravitatis auctorem. Nos ista de catholico imperatore non credimus, ut pote cujus sacra retinemus, in quibus catholicam fidem et Chalcedonensis synodi definitionem se tenere testatur; atque ideo etiam ab eodem postulamus, hæreticos debere depelli; pessimeque de eo magis ille sentit, qui ait eum, aut nolle, aut non facere posse quæ sentit: cum nec Divinitati sit aliquid præferendum, et impium sit quæ ad Deum pertinent prompta non exsequi voluntate. Nos, inquam, ista de imperatore non credimus: absit enim ut contra hoc quod palam profitetur, contra decus imperii catholicam fidem impugnare dicatur. Impugnat autem, quod absit, si quemquam in hoc quod inimicum est catholicæ Ecclesiæ, necessitate compellat: hoc ipso autem, sicut dictum est, constat esse perversum, quod dicitur necessitate committi. Sed hæc de imperatore viderint, qui ista prætendunt: nos autem etiam in hac parte imperatoris sacra recitamus, quibus omnia se imperator cum Acacii consilio fecisse promittit, et item Acacii scripta depromimus, quæ laudant imperatorem ista facientem. Nemo quod patitur necessitate, collaudat: nemo suo consilio necessitatem sibi poscit inferri. Si necessitate fecit, fateatur malum esse quod fecit; nolens enim non volens facit; non enim voluntate facit quod necessitate facit: malum autem fatetur, quod nollet fieri, si necessitate non præmeretur. Si malum est quod necessitate facit, cur id laude prosequitur? cur ad aliorum perditionem prædicator rei ejus existit, quam committit invitus? Unde apparet, non necessitatis, sed voluntatis esse, quod facit, cum utique placet, cum laudat, cum præ cæteris retro pontificibus esse promulgat; ^b quippe qui dicit, *nunc Alexandrinam Ecclesiam respirare, et spiritualis alimentis ubertate satiari*; de qua ante dixerat, cum expulsus esset, laetari cum patre, id est cum Timotheo catholico, corda fidelium, id est plebis suæ. Postremo ipse videat si imperatore dicat facere cuncta quæ mala sunt; quando quæ cum necessitate se tolerare prætendit, mala esse profitetur, et non facere voluntate pronuntiat. In tantum ergo hæc mala sunt, ut non vellet hæc facere, si necessitas non urgeret: apud nos quod magnopere prædicat, non necessitate, sed voluntate facere demonstrat. Si autem ut errasse consentiant, sic remedium quæerunt, petant ordine suo remedium; acquiescant curari vulnera sua; nunquam ægrotus medico conditionis suæ curationes apponit; proinde vulnera sua, imo quæ Ecclesiæ omni suis excessibus inulerunt, ut possint veram recipere sanitatem, sinant curari patienter,

^a In epistola ad Dardaniæ episcopos: ipse Zenon imperator suis litteris proficitur cuncta sese ex Acacii gestasse consilio. SCIP. MAFFEIUS.

^b Verba sunt ex deperdita Acacii epistola pro Pe-

A ea ipsa utique, quæ iidem male commissa esse non abnuunt. *Sed populus*, inquit, *Alexandrinus hoc magnis desideris postulavit, nec Petrum sibi patitur ulla ratione subduci*. Quid si peteret populus Alexandrinus idololatriam debere parari; quid enim interest utrum hæreticus an profanus Ecclesiæ catholicæ permittatur imponi? quid si alterius hæresis cuiuslibet hominem sibi præsumem poscat adhiberi; qui enim fecit hoc de aliqua hæresi, potest et de alia, si id delectat expetere. Si inter hominum mores aliquid perpetrari tentaretur contra leges publicas, nullatenus id bonus imperator annueret: contra Deum poscentibus acquiescit? Si prava cupientibus annuendum est, ubi est imperialis auctoritas? ubi moderatio? ubi legum gubernatio? Si contra catholicam fidem et Ecclesiasticam regulam potentibus concedendum est quod petatur, quomodo catholicus imperator permittat, ne fiat contra hominum voluntatem, fiat contra Deum? ne corripiantur utiliter improba, imo lethalia concipientes ne corrigantur, insana molientes pereant in æternum? Nec boni imperatoris est, nec catholici principis sibi met poscentibus inimica concedere; imo et ipsi de quibus agitur, et omni reipublicæ, et saluti ejus, et regno, quæ contra Deum sunt, non cessasse, salutare est. *Sed non sunt*, inquis, *nec bonis moribus, nec fidei rectæ contraria*. Quomodo non sunt bonis moribus noxia, perfidum ^c parricidii socium, comitem hæreticorum, atque damnatum, rerum administratorem poscere divinarum, quem præfici nefas esset, vel non decebat, nec publicæ dignitati? Quomodo non religioni contrarium est hæreticum damnatumque, ab hæreticis falsum nomen sacerdotis indeptum, catholicæ fidei velle præsidere? *Sed correctus est*, inquis, *et hæc omnes voluerunt, a quibus correctus est, et a quibus cognoscitur approbatus*. Qui tandem isti sint, diligenti examinatione videamus. Ipsi certe quos pariter cum eodem testamini ab errore correctos. Restat ut complices ejus esse non dubium sit: quibus legibus igitur eorum pro quolibet testificatio debet admitti, quos par crimen involvit? *Sed, inquis, qui etiam Timotheo catholico communicare videbantur, nunc Petro communicantes, de eodem similia poposcerunt*. Sunt ergo isti communionis catholicæ prævaricatione notabiles, qui, ut dicitur, a catholici Timothei communionem, quam ad ejus usque obitum servaverunt, post illius transitum in consortium istius reciderunt, cui nunquam Timotheus catholicus communicasse monstratur. Itaque a Timothei catholici, imo a catholica communionem delapsi sunt.² Ecce quomodo Petrus correctus est et probatus, qui vel a compluribus suis, vel a prævaricatoribus catholicæ communionis dicitur postulatus antistes. *Sed Timotheus, inquis, catholicus ideo Petro non communicavit, quia episcopatum illo vivente præsumperat*. Si propter episco-

tro Alexandrino, qua, ut ex Liberato c. 18, miris eum laudibus prosecutus est Acacius, de quo se tanta crimina antea meminerat retulisse. SCIP. MAFFEIUS.

^c Proterii episcopi eadem innuit. SCIP. MAFFEIUS.

patum suffecerat Timotheo Petrum fuisse submotum; **A** quod autem ei non communicavit, non erat episcopatus causa, sed hæresis : communio enim ad fidem pertinet; nam si propter honorem, certe vel laico communicare potuisset, si in illo fides recta mansisset, ^a cur ab eo ordinati ad fidem catholicam regulariter jussi sunt recipi? ubi ostenditur illum communionis catholicæ non fuisse. Deinde si correctus est Petrus, cur ab eo catholici, quicumque sunt vel in Alexandria, vel per Ægyptum, remansere discreti? cur ei non communicant illi catholici, qui usque in diem vitæ suæ catholico communicavere Timotheo? Indeque vere catholici sunt, quia in eadem communione sine ulla ejus temeratione perdurant. Ergo evidenter apparet quia ei communicant illi tantummodo, et eum sibi præsumptum poposcerunt, qui ejus, ut dictum est, vel antiquæ sunt complices pravitate, vel a communione catholica deviantes, in ejus consortium transierunt; atque ideo incessabiliter etiam catholicos persequuntur. Audivimus assidue, et certa relatione cognovimus, qui eidem communicare dicantur, qui ab ejus communione discreti sunt: qui **B** contra fidem catholicam quotidie, et contra ^b apostolicæ sedis prædicationem, et contra Chalcedonensis synodi constituta venire perspicuntur. Quod in tantum verum est, ut testes paternæ vesaniæ ejus, quos hic habemus, filios producamus. Denique omnes Ægyptii qui diversis in hac urbe negotiationibus detinentur, Petroque communicant, synodum Chalcedonensem ejusque definita eatenus audire non possunt, ut nos cur ista tenemus audeant incusare. **C** Apparet igitur ex discipulis quæ doceat hos magister, et ex genitis genitor nefandus agnoscitur. Palam certe solent pronuntiare quod si audiant Petrum Chalcedonensem synodum prædicare, ipsi eum anathematizare non differant; ubi satis apparet ejusmodi eum doctrinam proferre testantur. Quærimus certe de vobis utrum Chalcedonensem synodum sequendam putetis, an non; si non sequendam, quomodo hæc vos litteris vestris tenere profiteremini? apparet ergo non solum in catholica neminem vestrum definitione constare, sed ne in sua quidem professione consistere; proinde quemadmodum vobis credemus, fidem catholicam tenere jactantibus, quando etiam ea quæ scripto publicamini non tenetis? Quod si vestra professione constricti, Chalcedonensis synodi constituta vos omnibus modis servare firmatis; simul etiam apostolicæ sedis prædicationem, quæ in illa synodo relecta, tractata, susce-

pta est, vos suscepturos esse dicitis: quæ omnia definita ex omnium retro pontificum qui fuerunt a tempore Domini Salvatoris toto orbe terrarum, beatæ memoriæ papa Leo ad Augustæ memoriæ Leonem subditis epistolæ suæ testimoniis approbavit. Si igitur antiquam fidem, et quæ a SS. Patribus ad nos est transmissa, sectamini; si de Incarnatione Domini Salvatoris hæc nobiscum quæ illi sensere sentitis, et a totius Ecclesiæ doctrina nullatenus deviatitis (quia neque prudentiores majoribus nostris sumus, neque nobis fas est aliter noviter usurpare quam illi et didicere et docuere majores; ipsiusque ^c Nicæni concilii non magis nos intellectores expositoresque eruditiores sumus quam illi tot tantique præsules venerandi, vel intellexere sapienter, vel prædicavere fideliter), hanc omnes sincera mente veroque corde in commune teneamus, et pax est. Regulas quoque quæ ab eisdem Patribus accepit Ecclesia, intemeratas habeamus et pax est. Sint ergo hæc apud vos certa, sint fixa, et nulla discordia est: quæ si apud vos esse prætenditis, patimini sollicitudinem nostram paulisper ista discutere, quia quanto verioris pacem habere volumus, tanto certiorum causam pacis desideramus agnoscere. Si hæc apud vos intemerata perdurant, quid est, quod Petrum Alexandrinum ad fidem catholicam correctum dicitis, et receptum? abjecit ergo cuncta, quæ his definitionibus obviant, et in hanc formam doctrinæ catholicæ toto corde transit. Quid sibi isti igitur volunt, quos apud nos quotidie vociferantes agnoscimus, contra Chalcedonensem synodum, contra apostolicæ sedis prædicationem frementes atque frendentes? Qui si correcti sunt, tenent ergo illa quæ superius memorata sunt; si ea tenent, cur vehementer impugnant? si illa profiterentur, cur a catholicis qui eadem perseverant tenent professione desciscunt? aut cur illi qui veram fidem profiterentur, ab istorum societate dissentiant? Si eos unam fidem secum retinere noverunt, apparet igitur hos qui illa quæ ad fidem catholicam pertinent palam impugnare non dubitant, qui a catholicorum professione dissentiant, catholicos omnino non esse, atque ideo nulla ratione correctos. Quid? his cur communicat Petrus? Si istis in errore durantibus ille fidei veræ examinatione probatus est et receptus, utique si se correxit, ad illa translatus est quæ fidei catholicæ convenirent, non in his remansit quæ ei probantur inimica. Cur talibus ergo communicat? si illa manifesto profiteretur, ad quæ errore deposito eum transiisse

^a Idem Felix in epist. 13 provisurum se spondet, ut eorum quos ordinavit vel baptizavit Acacius, salva confessione catholica, pro caritatis Ecclesiæ redintegratione nihil preat. Ita vero arguit, ut si ab eo ordinati speciali indulto egerunt, ut reciperentur, perspicuum sit ordinantem communionis catholicæ non fuisse. SCIP. MAFFEIUS.

^b Sic appellat Leonis Magni percelebrem ad Flavianum epistolam, quæ concilii norma quædam fuit, quæ in posterum eorum qui de Incarnationis mysterio recte sentirent, veluti lydius lapis habita est. Testimonia SS. Patrum, quæ in Conciliorum colle-

ctione huic etiam epistolæ adjunguntur, epistolæ ad Leonem Augustum legitur hic a S. Leone addita esse. Testimonia vero hæc longe plura fuisse licet conjicere; si enim ex novem tantummodo aut decem episcopis excerpta fuissent, ea hyperbole non uteretur Felix, ex omnium retro pontificum qui fuerunt a tempore Domini Salvatoris toto orbe terrarum. Traditionis pondus atque usum vides. SCIP. MAFFEIUS.

^c Comperitum est Eutychianos, ut impiam doctrinam assererent quæ Christum hominem negabant, Nicænum concilium stulte protulisse, quo damnati fuerant qui Filium negabant Deum. SCIP. MAFFEIUS.

cognoscitur, cur ejus communicat inimicis? Itaque luce citius probatur non esse correctum, sed in eadem pestilentia permnere, cujus sequacibus professoribusque communicat. Ecce igitur, etiam hoc ipsum quod correctum vultis, videtur falsum et evidentissime confutatur. Quapropter licet, etiamsi correctus esset, correctoribus suis subdi debuit, non præponi, quibus ab hæreticis ordinatus, nulla potuit præesse ratione; etiam in hac parte vincitur, qui correctus obtenditur, quando his communicare, qui in pravitate perdurant, sine ambiguo reperitur atque a nostra communione omnifariam merito justeque repellitur. Ecce quam nobis justa causa suppeditat, si etiam Acacium qui hunc et juste retulit ante esse damnatum, et post eum nefarie in sua communione suscepit, a nostra communione discrevimus. Cum Acacio enim nobis fuit prisca communio; hæc ut servaretur illæsa, ^a per quinquennium permonuimus; et licet nec rescribere dignaretur, nos tamen, ut catholicam fidem retineret, nunquam destitimus adhortari. Postremo legatis missis terruimus, blanditi sumus, prædiximus comminantes, suadentes, obtestantes, damnationem prætententes, ne communioni cederet perditorum: laborum suorum pro fide catholica primitus impensorum eum meminisse mandavimus; et incitantes ad gloriam, et a periculo deterrentes. Quæ cuncta despiciens circumvenit legatos, ut veluti nobiscum se errare prætenderet, et hæretico atque damnato, quem præcipue ipse retulerat, communionem se miscuit. Donec ista cognoscerem, potuit mihi cum illo pristina manere communio; verum ubi hoc comperi, si non eum continuo a mea communione separassem, videretur mihi, etiam cum jam prævaricator nihilominus manere communi, et que cum catholico fuerat, esse etiam cum eo qui hæreticorum consortium inire maluerat. Quod ne fieret necessarium mihi fuit abruptum communionem ejus, et a meo consortio sequestrare. Ideo quippe necesse fuit hoc facere, quia catholicæ fidei non erat tutum hoc omnino non facere. *Sed imperator*, inquis, *necessitatem cum Petro communicandi imponit Acacio*. De hac necessitate et superius jam multa dicta sunt, et multa dicuntur; quibus appareat, et necessitatem, si vera esset, sacerdotem pro catholica fide contemnere debuisse, et tolerare quidquid adversi est, dummodo ab integritate fidei catholicæ nullatenus devia-ret; deinde manifesta ratione monstretur, sic nullam necessitatem Acacio ab imperatore prorsus ingestam, sicut potius imperatorem satis claret ex Acacii cuncta fecisse consilio. *Etiam ipse imperator*, inquis, *necessitatem habet ista faciendi*. Necessitatis causam

^a Permonuimus: Romani scilicet Pontifices. *Per quinque annos* legitur etiam in *Liberato* (Cap. 18); at Gelasius in 8 epistola, et in 13, *per triennium* dicit. Ita conciliari possunt, ut tres annos Simplicius admonuerit, duos vero Felix. Ilinc in *Breviculo*: *Per ferme triennium S. M. papa Simplicius non desit scribendo*. Videtur autem quinquennium ante missionem legatorum computari, cum addatur, *postremo legatis missis*, etc., quod his expendendum est, qui censent a

A interim non requiro; nulla tamen major est necessitas quam divino cultui et religioni, unde omnia prosperantur, unde necessitas magis omnis absolvitur, et cuncta adversa remouentur, esse subjectum, nec ei aliquid omnino præponere; quia non est utique quod Deo debeat anteponi, cum ei jussi fuerimus nec animas nostras omnino præponere: illo enim despecto nulla potest necessitas expediri, sed nec res quælibet humana constare: unde apparet majorem necessitatem et majorem præ omnibus causam esse cuncta eidem postponendi. Adde, quia nulla necessitas est, sed esse prætenditur; nullus jam non est... De exclusione Petri seditio vana proponitur; quippe cum et Timotheo hæretico pulso nemo ^b resultare tentaverit, et pro Petro consequenter ejecto nullus obstiterit. Falso igitur non fieri posse conflagitur, quod exemplo earundem rerum sine tumultu factum esse jam constat. Pecunie causa non sit, et nulla necessitas est. Tumultus in sancti cæde Proterii hæreticorum irruptione commotus est, nunquam autem per catholicos usus est tumultus excitatus: et convenientes seditiones quorumcumque populorum publica auctoritate compesci. Itaque ut pravorum indulgeatur furori, qui levi metu perterriti conquiescere potuissent, religio divina subvertitur, et Christi Ecclesia laceratur. Postremo hoc ipso quod necessitatem esse prætendit, malum esse pronuntiat quod facit; unde si ei est necessitas contra divina tendendi, mihi id operandi nulla necessitas: cavere deo a malo, quod etiam tu fateris malum, dum necessitate te facere testaris invitum: imo mihi major necessitas est divini timoris et futuri iudicii, ut caveam malum. Cur me in tuum nefas, quod necessitate geris, conaris attrahere, cum id subeundi nulla necessitas sit? Imo ut dictum est, non faciendi sit ^c alia causa majorque necessitas. *Sed corrige me*, inquis, *et noli me a tuo consortio sequestrare*. Relinque malum, convertere ad bonum, revertere ad me, et correctus es, et liberatus a malo, et a me nullatenus separatus. *Sed non possum*, inquis, *et relinquere me non debes*. Tu dolens, ut video, quia tecum ego non peream; se ego doleo quare mecum ipse non salveris: si tantum apud te valet persona Petri ut Deum contemnas, tu videris; me facere, nec oportet omnino, nec libet. *Quod potes fieri*, inquis, *hoc exige*. Et ego tibi dico, *quod potest fieri, hoc me posce*; facilius enim fieri potest ut homo postponatur Deo, ut homo refutetur magis quam Deus: quod si id non potest fieri, multo magis non potest fieri a nobis ut refutato Deo homo eligatur; major nobis est causa qua non possimus hoc facere, quam vobis, ut illud facere nolitis: possumus

Felice statim ab inauguratione legatos missos. SCIP. MAFFEIUS.

^b Sensu obsistendi: ita usurpavit Gelasius in 15: *Subrogantur hæretici [lege subrogabantur] nemo resultabat*. In 13: *Ecce resultantii non institit imperator*: ubi erronea emendatio est, seu varia lectio apposita, restitit. Acacius enim imperatori tunc restitit, et resistenti imperator non institit. SCIP. MAFFEIUS.

^c In ms. erat nulla. SCIP. MAFFEIUS.

dicere, dicite omnes anathema Petro; quamdiu vivit, nolite illi communicare, et communicamus vobis; et quam rationem reddidit sumus Deo, si animas quas ille perdit, etiam nobis quodammodo permittentibus, assumat ut perimat? Quo me trahere conaris ad te? cur non potius revertaris ad me? Ibi perditio est, hic salus; ibi præcipitium, hic fida securitas; ibi deceptio, hic monitio; tu ad ista salutaria redire non vis, et me vis ad periculosa descendere. Nescio si vel te iudice debeam ista committere. Sed *Acacius*, inquis, *vi oppressus est, et opprimitur, ut aut ad ista pervenerit, aut ista non corrigat.* Vim quidem non pertulisse multis rationibus comprobatur, imo et docetur: quia si noluisse, non ad ista pervenerat; quin insuper suis litteris confutatur, quod ipsius consilio cuncta sint gesta, eaque velut divinitus inspirata collaudet. Sed etiamsi vim apud imperatorem non per imperatorem insidari legatis, quod nostrorum quoque legatorum professione jam dictum est. Quod si verum est, ille reus est; si falsum, gravamus istos etiam hoc insuper, quod supra prævaricationem tantum addidere mendacium. Sed quia hoc etiam ex litteris Acacii demonstratur, isti hoc non falso dixerunt; ita illius persona gravatur, quæ noluit cum legatis nostris anniti, sed potius nostris est insidiata Certe vel retulisset hoc antequam communicaret, monuissetque illos ne communicarent. Postremo etiamsi vi premitur, vim perferre debuit, non fide et communionem calcata prodere perfidis, et se miscere damnatis; sicut fecit sanctæ memoriæ Flavianus, et alii sub persecutoribus imperatoribus, vel hæreticis, vel paganis, et ^a nuper in Africa factum est. Quid enim? vim maximam illi non patiebantur? et ideo vincebant patiendo vim, non violentiæ cedendo. Nunquid sub illis persecutoribus qui negabant Christum, vel in hæresim transibant, a catholicis et Christianis non jure damnabantur? Nunquid erat excusatio, quod vim passi persistere nequissent? Unde ergo, inquis, *lapi remedia sunt provisæ?* Bene: suscipio ergo eum, si placet, more laporum penitentiam agentem tota vita sua, et in fine sumentem, ^b sicut de lapsis legitur constitutum, secundum hujus tenoris formulam ad Ecclesiam revocemus. Nunc autem si curatio Ecclesiæ totius accedat, erit tanti (quia hoc pontificis est sedis apostolicæ, et causa universalis curationis hoc videtur exigere) ut persona Acacii in sacerdotali possit honore revocari. Hoc ipso enim se ostendit non voluntate succubuisse, et animum gessisse catholicum, dum curationi competenter insistit. Quod si vult, et non potest, cur per imperialem personam cæteros opprimit? Si imperator, ut fertur, obediens est Aca-

cio, potest; si obediens ei imperator non est, quamvis eum debuerit, et debeat constanter viriliterque tractare, certe hoc ipso se fateatur contra catholicam succumbere veritatem. Itaque me ei in hoc statu rerum non misceri communionem, manifestum est; non enim si ille premitur, et adesse sibi non potest, ego oppressionis ejus et transgressionis complex esse jam debeo: sed quia donante Deo liber sum, servo saltem me incolumem, ut et si nunc potest, cum Deus jusserit, sit qui valeat pro integritate communionis et fidei illis subvenire, qui integritatem communionis et fidei perdiderunt; alioquin si omnes eam perdamus, quod ab-est, unde postea reparabitur? præcipue si in sedis apostolicæ, quod nunquam Deus fieri sinat, fuerit temerata fastigio. Itaque si Acacius vim hominis sustinet, ut errata non corrigat, major mihi necessitas est divini metus, et tuendæ catholicæ communionis, et fidei, quolibet modo et qualibet conditione in errore positus nulla fieri ratione consortem, sed ab eorum me contagio servare prorsus immunem: quia si ille per vim habet excusationem, ego præstante Domino qui securus sum, ne per hoc quidem excusationem, ullam habere jam potero, qui nulla præstante Domino, sicut dictum est, vi premor. Dimittantur ergo ista divino iudicio, donec ipse, sicut sæpissime experti sumus, libertatem reddat communioni catholicæ atque fidei Christianæ; et tunc de eis qui in illius sunt errore tractabimus; persona enim Acacii sine curatione totius Ecclesiæ solvi non potest, per quam sanciatæ est omnis Ecclesia. Sed et tunc, inquit, *Acacius tecum communicabat, quando Timotheus hæreticus, vel iste Petrus sub tyranno Basilisco Alexandrinam tenebat Ecclesiam.* Vere dicis, sed his tunc Acacius minime communicabat, et in mea communionem durabat; unde potius si vim patitur Acacius, et nunc talem se debet exhibere qualem se exhibuit sub Basilisco tyranno hæretico persecutore suo. Sed nunc, inquis, *utilitatis interest reipublicæ.* Sed sacerdos allegare debuit, utilitatis interesse potius publicæ, ut divina communio et fides integra servaretur: utilis est reipublicæ religionis eversio, et utilis non erit reipublicæ religionis integritas? nescio si sunt ejusdem religionis qui ista prætendunt, et si ejusdem religionis debeant homines ista prætendere ^c quem vellet de suis, et sibi fidelibus subsistere sacerdotem, excluso Joanne, dummodo catholicum, et communionis nostræ suspectis locis pateretur præsidere pontificem. Nonne evidenter hæc res facit causam Joannis esse meliorem, dum eo excluso et hæretico subrogato, non persona hoc meruisse monstratur, sed expugnatio fidei catholicæ procuratur? ^d Nos non in Acacium ideo

^a Persecutione Vandaliæ, quæ sub Hunerico sævit, nec primis Gundahundi annis quievit, ut ex Procopio de Bel. Vand. lib. 1. Vide cardium Norisium Hist. Pelag. lib. II. SCIP. MAFFEIUS.

^b Quod de lapsis in Africa, sine rehapitatis, in concilio Romano constitutum est, legitur in epist. septima Felici: *Usque ad exitus sui diem in penitentia, si resipiscant, jacere conveniat.* SCIP. MAFFEIUS.

^c Imperfecta sententia, contextusque sibi non constans lacunam luxationemque testatur. Forte legatur, *tolerari posset, si quem vellet,* etc. SCIP. MAFFEIUS.

^d Incipit purgatio illa ejus clausula *nunquamque anathematis vinculis exuendus,* de qua diximus in præfatione. Cæterum Felici mentem et consilium, propensumque in recouciationem animum illud

sententiam tulimus, quia homo est, quia Acacius dicitur, quemadmodum de quolibet hæretico dici potest; sed propterea quia sit persona prævaricatrix. Itaque malefactor est, quod in eo est punitum irrogatione sententiæ: quæ prævaricatio, quod maleficcium si recedat, jam non erit illa persona, in quam sententiam insolubilem proferre sum visus. Remanebit enim homo, et Acacius, quem non damnat in quantum homo est, et hominis nomine censetur, sed in quantum prævaricator et malefactor. Cui sententia mea insolubilis est, jam in eo hæc sententia mea insolubilis, remoto illo cui illata est, locum penitus non habebit: alter enim erit quam ille cui illata sententia est, dum incipiet non esse quod fuit, vel non hoc esse, cui illata sententia est. Sed incipiente esse quod non fuit, vel hoc tantum incipiente esse, cum ea non esset illata sententia, non remanebit omnino ubi stet prolata sententia. Nam quandiu in hoc manet, cui illata sententia est, vere insolubilis est illa sententia cum eo cui illata est insolubiliter; cum autem hoc non erit: etsi in eo non manserit, cum illo maleficcio, cui illata insolubilis est, illa sententia sine dubitatione transibit. In isto ergo erit solubilis, imo nec erit cui illata non est; imo ab hoc erit extranea et aliena, cui eam non constat illatam: quia in Acacio maleficcium, et prævaricatio accepit illam insolubilem sententiam, non quod homo est, non quod Acacius nuncupatur: remoto ab eo maleficcio, erit cum omni vi sua, et causa remota sententia. * In Scripturis autem invenimus et illatam interminabilem sententiam in plerosque peccatores, quibus tamen a peccato discedentibus sit remissa: et quosdam dictos occidi, et vivificari (dum in his dicitur quod fuerunt, et incipiunt esse quod non erant),

etiam prodit in epistola 15: *Unde quod non sine divini iudicii terrore dicendum est, etiam nobis, si requisisset, optantibus, non est permissus absolvi; et in epist. 13: etiam nobis conantibus.* In epistola 6, quæ memoratam clausulam continet, ubi legitur *respondere dissidens*, legendum forte *dissidens*; ubi vero, *et Humerus tunc de diacono dejectus*, est in ms. *et merito de diacono dejectos*, exinde *privatos*, et *profectos*. SCIP. MAFFEIUS.

* Confirmat exemplis pluribus ex Scriptura sacra decerpitis; ostenditque frequenter in Bibliis veluti peremptorie pronuntiatum esse, ita ut videretur spes omnis prorsus abscindi, et nihilominus pœnitentiæ, ac per eam gratiæ exinde aditum patelactum. At hic loci tenebrosæ ambages in ms. *et inextricabilis error*. Post verba *remota sententia* sequelatur ex abrupto, *ne quando, inquit*, etc. Periodus illa, *In Scripturis autem*, etc., quæ coagmentationem firmat, ac testimoniis quæ subsequuntur viam sternit, post ea omnia jacebat inutiliter atque intempestive. Illa vero *Triduum, et Ninive*, etc., usque ad verbum *consequenter*, post tres paginas sententiæ, cui nullatenus committere poterant, inserta inveni, atque intermixta. Re tam implexa ac involuta, insanabiles profecto videbantur loci, compositique omnes ex verbis fortuito congestis. Videor tamen mihi non omnino infeliciter utrosque restituisse, id tantum præstans ut in sedem suam quælibet redirent; neque enim emendationem ullam adhibui, præterquam quod ubi scriptum est in codice, *Nunquid eo inspirante sicut ex iisdem Judæis*, substitui, *Nunquid Deo inspirante non sunt ex iisdem Judæis*. Documentato case potest locus quam

vel everti, et plantari, et talia: *Triduum, et Ninive subvertetur* (Jon. iii, 4); Item de rege Ezechia, adjectis quindecim annis post denuntiationem mortis ad vitam; Item de ramis fractis et inserendis; et de iisdem ramis, *si non permanserint in incredulitate, misericordiam consequentur. Ne quando, inquit, convertantur, et sanem eos.* Hoc de illis qui cor crasum habebant, et videntes non videbant; et audientes non audiebant. Nunquid Deo inspirante non sunt ex iisdem Judæis de quibus dictum est, *videntes viderunt, audientes audierunt, et corde crediderunt?* sicut apostoli, et tot millia, quas reliquias salvas factas esse testatur Apostolus, qui hunc sensum ita tractat, ubi dicit: *Nam et ego Israelita sum* (Rom. xi, 7). Si vi imperiali premitur Acacius, ut ista faciat quæ facit, primum imperatorem contra fidem catholicam facere, ac per hoc non esse catholicum, ipso profitetur: non est ergo quare a nobis dici persuadeat, quod ipse depromit, vel quod ipse testatur. Deinde hoc ipso quo se vim pati perhibet, malum profitetur esse, quod facit, et contra fidem catholicam se agere demonstrat: cur ergo me heritatur et petit hujus rei complicem esse debere, quam fatetur esse perversam? Si autem malum non esse contendit, restat ut non jam se vim pati ab imperatore persuadeat, cum sponte sui id faciat quod bonum esse confirmat. Cum enim bonum dicit esse quod facit, sponte hoc se facere, tanquam quod putat esse bonum, sine dubitatione designat: non ergo hoc compulsus facit Acacius, quod invitus non facit tanquam malum, sed sponte tanquam bonum. Si enim compulsus, utique invitus; si invitus, utique malum est; non ergo sponte facit, tanquam hoc bonum, sed tanquam malum invitus: si non invitus tanquam ma-

misere deformata ac discerpta plura antiquitatis monumenta ad manus nostras venerint: sive perturbatio ex disjunctis, ant revulsis, et volitantibus foliis ortum duxerit, quæ librarii aliquando transcriberent; sive ex eo quod incuria diffuentes, aliqua interitum emitterent, quæ postmodum animadvertentes, eo loco reponere non dubitarent ad quem tunc pervenerant; perinde ac si sufficeret ne deessent. Quod attinet ad sensum eorum quæ hic a Felice afferuntur, perspicua sunt omnia cum a contextu locorum in Bibliis unde eruta sunt, tum a simili ratiocinatione quam in tractatu de Anathemate percurrero possumus, ab iis incipiendo: *Sic Tyrus et Beritos*, etc. Ibi etiam sacre Scripturæ aperitur sensus atque illustratur. *Ne convertantur*, hoc est, *ne suis operibus, quibus utique confidebant, etc. Et sanem eos*; scilicet, *ne eorum quasi meritis propria facultate venientibus salvatrix gratia daretur, etc.* Ad eum locum *Triduum, et Ninive subvertetur*, versionem Græcam auctor amplectitur quam Symmachus et Theodotus ex Hebraico textu emendarunt. Eandem sequitur sanctus Prosper, sive quis alius carminis de Providentiæ auctor fuit. Videsis D. Augustinum de Civ. Dei l. xviii, cap. 44. In iis *videntes viderunt*, etc. sententiam respicit versiculorum octavi et trigésimi primi cap. ii ad Rom., quamvis verba mutet. Item illud Isaiæ vi, 10, *ne forte videant oculis suis, et auribus suis audiant*; quod in antiqua versione sic reddebatur: *et videntes non videant, et audientes non audiant*, etc., ut disco ex tractatu de anathematis Vinculo, ubi is versus adducitur. Verbo si vi imperiali rediit ad pluries citata. SCIP. MAFFEIUS.

lum, sequitur ut sponte tanquam bonum. Studio ergo A et voto, et voluntate, et iudicio proprio, non coactus; non ergo vim patitur, sed sponte delinquit. *Sed obstinatione vestra, inquit, in periculum causam totius Ecclesiæ adducitis.* Si fides communiōque catholica custoditur, in periculum religio venit, vel periclitatur religio? et si, quod absit, fides communiōque catholica violatur, in periculum religio non adducitur, vel salva religio est? Absit ut hoc quisquam catholicus et apostolicæ fidei filius dicat. *Sed apostolicæ sedis dignitatem ista obstinatione minuitis.* Si fides communiōque catholica servatur, dignitas sedis apostolicæ minuitur? Si illa violatur, sedis apostolicæ dignitas manet? Absit ut hoc Christianus catholicusque depromat. Si fides catholica et communiō læditur, respublica juvatur? et si illa salva sit, respublica læditur? Absit ut hoc Christianus et catholicus profiteatur. Si fides catholica et communiō servetur, Imperator læditur? et illis violatis Imperator non læditur? Absit ut hoc Christianus et catholicus Imperator dicat, vel aliquis catholicus Christianus dicat debere fieri: hoc est lædi fidem et communiōnem debere catholicam, ne Imperator lædatur, quia si servetur fides catholica atque communiō, Imperator lædatur. Nos Imperatorem tantum amamus, ut velimus eum facere quod pro salute ipsius sit, quod pro anima, pro conscientia ipsius est. ^a Pontificibus catholicis etiam si quæ probatur, relaxetur offensa; ipsius est, quod conscientia, quod animæ suæ, et salutis scit prodesse, facere: si non vult, quæ in his sunt utilia facere, ipse viderit. Nos et apud Deum, et apud homines absoluti sumus; nam si apud Deum etiam pro criminosis intervenire pontifices decet, quanto apud Deum magis convenientius est pro sacerdotibus intervenire pontifices? Si pro sacrilegis ipse intervenit, quanto magis pro iis nos intervenire convenit qui, sicut dicit, eum læserunt. Quid me vultis exaggerare prævaricationem Acacii, damnatio-

^a Offensas, quæ catholicis episcopis imputabantur epistola ad Dardaniæ episcopos explicat. *Sed esto: Calendion Imperatoris nomen abstulerit; Joannes Principi mentitus fuisse jactatur.* Interrogandi nota, quæ eo loci in editione Labbeana subsequitur, sensum invertit, neque enim negat S. pontifex, sed affirmat, ob novas causas discussionem novam institui debuisse. SCIP. MAFFEIUS.

^b Aggreditur quod paulo ante cœpit attingere iis verbis, *Quid me vultis exaggerare, etc.*; sed statim familiari luxatione quibusdam interjectis deseruit. Instabant Græci ut legati quoque Vitalis et Misenum absolventur. Respondet Felix absolutionem istorum sine iteratione damnationis Acacii decerni non posse, et eas postulationes pugnare ostendit inter se, *an enim grave videtur semel damnatum Acacium, et bis damnatum non erit grave?* Illic vero liquido constat, quod et infra magis patebit, deceptum esse procul dubio V. C. Henricum Valesium, qui in observationibus ad Evagrium, lib. II, Acacium a duabus synodis damnatum probare contendit, laudatus a cl. Paggio (*ad an.* 484, 485), qui pariter bis damnatum censet. Fundamenta quibus nituntur duo præsertim sunt: alterum scilicet synodica ad clericos et monachos Orientales, quæ plura sane incongrua continet, nec in nostro codice apparet ex pertinentibus ad

nemque firmare, ut magis ac magis videat inconstans, et meæ contrarius esse sententia? Ego si, quod absit, complex mali essem effectus, nunc remedio egerem, non remedium ministrarem; et sedes B. Petri, quod Deus non sinat fieri, aliunde peteret, non præberet ipsa remedium. Quare, quia sententiam tulimus in Acacium indignamini, quod nisi fecissemus catholicam communionem ab hæretica et damnata communionem, cui se hic miscuerat, decernere et tueri, et inviolatam servare nullatenus poteramus? ^b Quomodo nos compellitis, iterata quodammodo constitutione, cum exaggeratione prævaricationis Acacii justam sine dubio firmare et congeninare sententiam? Nunquid Misenum et Vitalis poterunt recipi, nisi dicant anathema Petro Alexandrino et omnibus qui ei post anathema communicaverunt vel communicant? Damnabunt ergo nobis definitibus iterum ipsi consequenter Acacium. Quomodo ergo eum vultis absolvere? An grave videtur semel damnatum Acacium, et his damnatum non erit grave? an vultis sive per vos, sive per nos videri, vel dici sedem apostolicam circumventam fuisse? ^c Ecce poposcimus vos; ecce scripsistis; ecce non dignatus est ille rescribere, nec vobis, nec mihi: videtis obstinatam perniciem pravitatis: nonne et propter religionem, et propter injuriam vestram debetis unanimes esse nobiscum? *Dicite nobis, inquit, utrum Vitalem et Misenum absoluturi sitis, an non.* Respondemus et quærimus et nos a vobis, utrum eos salva fide, et communionem catholica, et sedis apostolicæ reverentia absolvi velitis, an non. Si salvis illis non vultis, non eos hoc modo vel hujusmodi ratione salvemus. *Sed promissis:is, inquit.* Quod promisi legitur; hoc nunc implere contendo: promisi enim deliberaturum quomodo juste videantur absolvi; hoc etiam nunc sine dubitatione promitto. Scitote ergo deliberationem nostram ad hunc modum esse perductam; ^d quia istos absolvere non

Acacii causam præcipuus recensente; et quæ si recte expendatur, iteratam Acacii damnationem nullam profert: alterum ex iis verbis desumitur in epistola ad Vetricionem, *iterata excommunicatione depulsus est*: quæ tamen facilitate explicantur; postquam enim dixerat Felix a Chalcedonensi synodo Eutychianos damnatos, et consequenter Acacium, subicit: *unde merito prædictus Acacius Apostolicæ sedis, quæ nunc exsecratrix utique sæpe dicti Chalcedonensis concilii pro fide catholica tunc probati non desuit, iterata excommunicatione depulsus est.* Ratione siquidem Chalcedonis sententia iterata est. In subsequentibus verbis loco reddamus lege reddamur, et marginali notæ in Concilio appositæ a *Idem nunc*, quæ sane particula hic loci non parum refert. SCIP. MAFFEIUS.

^e Hæc prave interposita suspicor, cum alio spectent. Orientales quidam episcopi, a summo Pontifice impulsus, videntur Acacium per litteras admonuisse. Quæ legitur *nec vobis nec mihi*, est in ms. *nec vobis nec regi*: nulla vero quam vilem non inepta interpretatio lectionem illam tueri poterat. SCIP. MAFFEIUS.

^d Cum mens fuerit absolutionem legatorum universali Ecclesiæ tranquillitati conjungere, non aliter eorum sententiam separatum esse se, ac præcibus

valemus, nisi ut juste nostra sententia ante tempus videatur esse laxata, nisi eos exoneremus prævaricationis pondere, curabilioresque reddamus, dignumque sit nostram in eos anticipare sententiam, quos minoris culpæ probaverimus inventos: satisque esso dicamus, ex eo ipso quod aliquid in sua desidia deliquerint, lucusque correctos et a sacra communione submotos. Si autem, ut eos relaxemus, circumventos deceptosque dicimus, sequitur ut quantum istos levamus, tantum opprimamus Acacium; neque enim jam velitis aliud dicere, vel nobis licet aliud astimare, quam illum esse totius prævaricationis auctorem; siquidem id istorum confessio^a synodalibus dixisse teneantur in gestis. Itaque si assertionibus iteratis, et professione geminata, recentique tractatu, atque decreto justam esse sententiam, quæ in Acacium sit prolata, cum totius utique prævaricationis exaggeratione firmemus; vos reperite quomodo postea possit absolvi, quem repelita quodammodo contestatione damnamus. Quemadmodum, inquam, molimur absolvere, totius vinculis prævaricationis obstringimus; et quem levare nitimur, toto pondere damnationis obruimus. Itaque aut isti expectent ut curatione totius Ecclesiæ secundum sententiam liberentur; aut spondete nobis sub iurejurando nunquam de Acacii absoluteione quippiam esse poscendum. Cur enim est ut eum sic velitis ab olvi, ut in omnibus, et conscientiam nostram et famam faciatis exponi? Conscientiam, si absolvam quem totius proditoris auctorem se ipse professus est; famam, totius mutatæ sententiæ. Nec potest dici quod cum in istos, tanquam in auctores malefactorum, fuerit usque ad certum tempus promulgata sententia, ideo ab his retracta sit, tanquam innoxii, ut in Acacio usque ad id tempus, quod his fuerat præstitutum, quia auctor totius est mali, eadem quæ in istos ratio servetur. Quia in Acacium, ut pote in auctorem, insubilem dixi meam fore sententiam, non certo tempore relaxandam: quam si denuo confirmo, definitionis suæ tenore mansura est, ut non possit absolvi: nec enim illic dictum est, *usque ad illud tempus*, sed dictum est, *nunquam* esse solvendam. Sed cum hoc, inquis, jam dixeris, tamen nunc eum moliris absolvere. Sufficit vel semel dictæ sententiæ procurare solutionem: quid eam me vis iterare decreto? Si semel latam indignamini, cur geminare contentis? Si semel prolata absolvi videtur esse difficile, quid faciemus de geminatione sententiæ? Forsitan et illic aliquid minus me cognovisse, quam dictum est, potero in semel prolata e

surum S. pontifex asserit, quam si hujus anticipationis justa quædam ex eorum delicti probata levitate causa appareat. SCIP. MAFFEIUS.

^a Synodo, ut videtur, qua auctor Breviculi opus absolvit. In ea legati malorum omnium auctorem Acacium detexerant. SCIP. MAFFEIUS.

^b Post hæc pergit codex: *Si putatur absolvendus qui in Deum deliquisse convincitur, quanto magis absolvendus est qui in hominem dicitur deliquisse?* Hanc vero sententiam plane intrusam et eo spectantem ubi Joannes Talaia excusatur, ne etiam atque etiam

A sententiæ resolutione tractare: cum eam geminata professione firmavero, quid me remedii vis habere? maxime si etiam eo tempore hanc confirmare demonstrarem, quo nitor absolvere. Sed imperator vim fecit Acacio. Hoc ego dicturus non sum, quia nec verum est, et accusare palam principem omnino non possum: certe vos estote hujus^b accusationis auctores. ^c Per id quod dictum est in prolata tenore sententiæ, cum adnissu principis Christiani, vel populi res esse curandas, hoc minus eorum obstinatione provenit. Si voluerimus causam Miseni Vitalisque tractare, quorum communione et consensione illi obstinati sunt redditi; et istos oneramus quos putamus absolvi, itemque istorum exaggeratione peccati sententia nostra fit irrevocabilis a tempore præstituto. Sic enim de istorum receptione tractandum est, ut conscientia nostra et existimatio quorum interest maxime, in sententiæ suæ revocatione curetur, et juste nos eam ante tempus revocasse, vel remisi se doceamus: ut etiam consolemur eos qui in fide catholica perseverant, de istorum communicatione probantes non nostro eos tunc communicasse mandato, nec eorum communioni præbuisse consensum, et secum nos in fide catholica perdurare. Et ideo ipsi quoque nobiscum nituntur esse constantes; quod si istis sine aliquo colore justitiæ ante præstitutum tempus sententiam relaxatam audierint, ex nostra voluntate eos communicasse credituri sunt. Et hoc, quod suspendere visi sumus, fortasse simulatorium ad excusationis umbram, et nos transgressores merito judicabunt: ipsique aut deficient et illorum communioni se tradent, aut jure nos damnabunt, tanquam communionis alienæ, vel catholice violatores communionis. Quomodo ergo ista curetur, justa ratio est querenda; quæ nulla est alia, nisi ut isti releventur et excusentur quos volumus ante constitutum tempus absolvi; justaque videatur nostra remissio: hoc autem fieri potest, si in Acacium cuncta transgressio transferatur. Quod et illi ipsi qui in fide catholica perseverant, magis fieri ardentem expectant, in illum enim plus sæviunt quam in istos; tantique habebunt istos relaxari, dummodo in illum, tanquam auctorem prævaricationis, omnia audiant malefactorum transferri. Quod cum fuerit, sine dubitatione subsequitur, ut justa sit pœna. Id justa damnatio, quæ ei pro his videatur inflata: quæ damnatio in sui tenore insubilis esse monstratur. Itaque fit persona irremediabilis Acacii in exaggeratione criminis et conventionem vindictæ: nam si curatione totius Ecclesiæ persona Acacii liberetur,

contextus implicaretur, subduxi. SCIP. MAFFEIUS.

^c Ita et in concilio Romano sub Gelasio, cum Misenus absolutus esset. *Dictum est enim tandiu istos fore suspensos, donec auctore Deo, et annisu catholicorum principum vel populi Christiani, etc.* Per illa verba eo um obstinatione, et infra illi obstinati sunt redditi, videntur aliqui commutari qui ex legatorum errore in errorem prolapsi essent, de quibus alia præcessisse indicium est, quæ non apparent. SCIP. MAFFEIUS.

et isti secundum sententiam nostram erunt modis omnibus absoluti. * Ita hoc genus, quod supra diximus, quia non admittitur imperator aut populus, alterutram partem non expedire poterit, sed gravare: unde nonnisi illo solo modo rebus remedium providendum est, ut prius de absoluteione agatur Acacii cum totius duntaxat Ecclesiæ sanitate, et sic istis sit suo ordine relaxatum. Si Acacius autem modis omnibus absolvi noluerit, istorum persona illius aggravatione levabitur. Eo magis quod et oblatum sibi Acacius respuisse convincitur, et nostra erit excusata sententia, et de istorum absoluteione ante tempus impensa, et de illius cum exaggeratione criminis damnatione firmata. Ideo illi perstant in fide catholica, qui in Oriente persistunt, quia a me eam defendi vident, et animantur ex me: alioquin aut et illi corruent me faciente, aut si me, quod absit, decedente illi perstabunt, apud Deum hominesque me jure damnabunt. Illi me etiam sub persecutione positi non deseruerunt, ego illos sine persecutione deserturus sum? Quid Deo, quid hominibus inde dicturus? Possum illis dicere; aliter me damnationem in Acacium non firmare potuisse, nisi ut Vitalem et Misenum absolverem illius exaggeratione peccati; ut autem Acacium exaggerato ejus malo potius modum cogar absolvi re, quid ei sum rationis, quid negotii redditurus? Sed si per Acacium curatur omnis Ecclesia, inquis, est tanti unius hominis absoluteio, est tanti quoties tempore, et quandocunque unius hominis absoluteio. Sed meæ interest conscientiæ, et meæ levitatis opprobrium agitur. Nam si per Acacium cura ut Ecclesia, hoc ipso docetur, quia quæ potuit per hunc curari, id est eo correcto, per hunc etiam læsa videatur, cum potuerit illo non peccante non lædi. Sed si istorum, inquis, pondus in Acacium jaclaveris, istos recte absolvis; cum item Acacius egerit ut curetur Ecclesia, Acacium convenienter absolves. Si in hoc spes est, cur cum damnationis pondere me urgere compellis, quem posse vel debere testaris absolvi? Esto hi absolvi possint Acacii pondere, me quare vis eum onerare, quem nitor absolvi? quia aliter, inquis, istis non potest subveniri: at per hoc, aut illum vis obrui, aut me exponi. Sed privilegia, inquis, vestra hac obstinatione minuitis. Igitur ^b ne minus juris habeamus, efficiamur hæretici, et ne amittamus ecclesiasticæ privilegia potestatis, amittamus ipsam religionem: ne minor sit dignitas apostolicæ sedis in paucis, erret in multis. Nescio si quis dicat falsitatem sequendam potius esse cum plu-

rimis, quam veritatem servandam tuendamque cum paucis. An ideo falsitas non erit falsitas, quia cum multitudine tenetur? Ideo veritas non erit veritas, quia habetur in paucis? Cum veritas non in multitudine, sed in quantacunque sui parte vel portione consistat, religio autem nonnisi in veritate sit fixa, privilegia vero ejus nonnisi in eo consent, ubi est firma ipsa religio. An veritas si in paucis fuerit, veritas non erit, et falsitas in multis non erit falsitas? Falsitas in multis major est error; veritas in parvo nullum sustinet detrimentum, quia in quantacunque sui parte veritas fixa consistit; et sicut multitudo non efficit ut falsitas non sit falsitas, ita nec parvitas efficit ut veritas non sit veritas. Sunt innumera exempla quibus doceatur, in multis falsitate crassante, in paucis constitisse veritatem. Sed abominamur hoc, inquis. Quid igitur faciemus? Ne veritatem teneamus in paucis, erremus in multis? Absit, inquis. Respuamus ergo vel cum plurimis falsitatem, dummodo teneamus vel in paucissimis veritatem. Nonne toto mundo falsitatem tenente, in Apostolis ita constabat Ecclesia, sicut mandabat et veritas? nonne toto populo deerrante in septem millibus apud Israelitas mansit Ecclesia? Et si cuncta curramus, invenimus innumera: nonne scriptum est arctam et angustam esse viam quæ ducit ad vitam; latam spatiosamque quæ tendit ad mortem (*Matth. vii, 13, 14*)? Quid quod illi, inquis, dicunt se tenere quod rectius est? Interim jam falsum erit, quod se fatentur id tenere quod nos, si enim melius tenent, aliud tenent; jam consequens est ut se probent melius tenere quam nos. Si melius tenent, abstineant se a me, qui male teneo: corrigi ad fidem, et sequi quod melius est voluntate debet venire, non vi. Ego illi molestus non sum, ille mihi quare molestus est? Ego ut me corrigat non peto; non petenti quid ingerit, quid se infert invito? Si nullam meam putat esse sententiam, contemnat illam; quid tantopere poscit absolvi? Si poscit absolvi et esse alicujus utique momenti non dubitat, et justæ damnationis esse confirmat, qua se teneri non declinat obstrictum. Itaque fateatur errorem cui est illata sententia; deponat errorem, et vacua sententia est. Si injusta est, tanto eam curare non debet, quanto apud Deum et Ecclesiam ejus neminem potest iniquaggravare sententia. Ita ergo ea se absolvi non desideret, qua se nullatenus perspicit obligatum; si vero ea se judicat obligatum, et poscit absolvi, utique non præterdit injustam, quæ eum potuit obligare, atque ab eadem poscit absolvi, quia

* Supple absoluteionis. Optimam vero Felicis mentem, neque odio in Acacium ullo, neque affectione alia impulsam satis perspicimus, cum instet hic, ut prius de absoluteione agatur Acacii. SCIP. MAFFIUS.

^b Inducant verba hæc id etiam allatum ab Orientalibus, ut pontificem expugnarent, nempe rem suam agi; Acacio enim cum sequacibus ab ejus communiōne abscisso, jurisdictionem suam valde minui, et in arctiores limites redigi. Ex quo videtur confirmari eo jam ævo quo incorruptum Ecclesiæ regimen doctores etiam ex heterodoxis fatentur, non dignitate tantum, sed jure ac potestate Romanum episcopum orbi Christiano præfuisse. Idem certe Felix de sede

apostolica, ad quam Flavita legatos miserat, ita loquebatur, per quam largiente Christo omnium solidatur dignitas sacerdotum. Ostendit autem S. pontifex (*Epist. 13*) hæc privilegia eatenus sibi propugnanda, quoad Christianæ fidei conducatur: interest siquidem christianæ reipublicæ ut caput habeat, cum ecclesiastici regiminis potior pars in unum collata sit, ut capite constituto schismatis tolleretur occasio, quod D. Hieronymus docuit (*Adv. Jov. lib. 1, c. 14*). Sub finem epistolæ pro his itaque de absolvenda, etc., legendum opinor. Itaque absolvendam justæ obligationem sententiæ. SCIP. MAFFIUS.

non potuit obligare nisi justa. Justa autem si est, non nisi damnato errore justa cognoscitur. Itaque ad solvendam justæ obligationem sententiæ, errorem fateatur: ponat errorem, quo eum ligatum tenet justa sententia: eo sublato obligationis causa resolvitur.

• EJUSDEM FELICIS EPISTOLA

(CUI TITULUS IN EODEM CODICE PRÆFIXUS EST
HUIUSMODI :

Epistola papæ Gelasii ad Succonium episcopum Afrum apud Constantinopolim constitutum, qui persecutionem Arianorum de Africa fugiens Constantinopolim, improvide communicando, in prævaricationem Chalcedonensis synodi arguitur corruisse: ut corrigat.

Cum tuæ dilectionis in Christo constantiam ferventemque doctrinam celeberrima loqueretur opinio, dici non potest quantis gaudiis exultavimus in Domino, quod vas egregium belli tempore maxime profuturum divina gratia præparasset; teque votis omnibus ambientes, et quasi cominus constitutum, toto cordis affectu comitabamur absentem. Sed tristi subito rumore percussi, consternata fatemur mente concidimus; hæsimusque diu utrum ad caritatem tuam super his litteras mitteremus, nam loqui prohibebat dolor, tacere Christi affectio non sinebat. Inter ista fluctuantes vicit divina scientia, qua toto Scripturarum corpore perdocemur aliqua tentationum subreptione sic præventis caritate libera permonere. Communicare enim dilectionem tuam in partibus Orientis adversarii veritatis primum fama detulit; deinde plurimorum relatio non spernenda patefecit: quod ne temere credidisse nos arguas, si falsum est, quod optamus, da veniam de te sollicitæ pietati; si verum est, accipe salubria quæso patienter amicorum vulnere castigantum, qui perniciosam subisti amicorum [*lege inimicorum*] oscula blandientium. Itane tu, amantissime et dilectissime, adversaria catholicæ regulæ consortia suscipere potuisti, tantumque nefas in te invenit effectum, quod vel cogitationibus tuis obrepere potuisse non creditur? Itane tu delegisti præsentis temporis ferre jucunditatem, magis quam affligi cum populo Dei? Stupet animus, mens sauciata succumbit, mœrentia corda deficiunt, nec tamen dolori tanto par lamentatio reperitur. Nonne tu ille es qui, spreto regum minis, et sævientium barbarorum feralla jura despiciens, simul patriam, facultates, et honoris sacerdotalis pri-

• In catalogo episcoporum qui Carthagine conveniunt ex edicto regis Hunerici, Sacconius Uzalensis inter primos recitatur ex provinciâ proconsulari. Ad illum epistolam hanc datam esse puto, erutam ex eodem codice, sicut et subsequentem. An vero Succonium legi debeat, ut in eo est, an Sacconius, ut in editis, alii judicent. Ex 484 Africanis episcopis tunc coactis, hunc inter eos 28 fuisse qui fuga se subduxerunt, nunc discimus. At cum anno 484 ea fuga evenerit, cumque non multo post scripta videatur epistola, Felici tribuendam existimo, qui sedit usque ad annum 492, quamvis Gelasii nomine inscripta sit. Locum Jeremiæ: *quis dabit capiti meo aquam*, e c., etiam in epistola 3 a Petrum episcopum Antiochiæ attulit Felix. Hæsitatione tamen quadam locutus

A vilegia posuisti, ut ea perpetua recipere merearis in Christo? Quid igitur nunc agimus? decolorasti gloriam, violasti confessionem, interceptisti victoriam, quantoque apud apostolicam sedem de tuo nomine fiducia, gratiaque crescebat, tanto nunc accedit miseranda confusio. Itane non senseras, quod duobus cornibus præcludendo uno eodemque tempore non minus in Oriente quam in Africa Jesum solvere niterentur Antichristus? cum et illi sic Deum fateantur, ut Deus non sit, et isti sic hominem prædicent, ut hominem vacuare contendant. Inter quæ funesta pericula quid prodest evasisse præcipitium si recedatur in baratrum? Ante oculos non redibat, quod non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, simili damnatione censentur? Væ si eruditionem tuam tantum latuit scelus! væ amplius si non latebat, et gestum est! Nam si nihil aliud, hoc unum dilectioni tuæ potuit ad hæc præcavenda sufficere, ne te illorum communioni misceres, quibus communionem suam beatum Petrum noveras denegasse. Sed cum te Scripturis refertum, et catholica institutione pollentem respicimus, tanto consolationis exitum non habemus, quanto te perpendimus scientem petisse fœdera perditorum. *Quis itaque dabit capiti nostro aquam, et oculis nostris fontem lacrymarum (Jerem. ix, f)?* nunc vere de patria conversatione discessus est, nunc verum sentitur exsilium; nam illud salutis causa est, hoc ruinæ. Nec nos inanimiter in te uno perpetui cuncta jactamus; cum secundum Apostolum, et in cujuslibet membri gloria cuncta membra congaudeant, et in quacunque parte corporis convulsa omnis compago vexetur. Et nos quidem pro affectu quem tibi debemus, prudentiæ tuæ cruciatum nostrorum viscerum duximus intinandum. Tuæ conscientiæ intererit, quemadmodum ab his laqueis expediri non renuas. Nobis enim in utroque fructus non vacuus erit, si vel quod desiderii omnibus imploramus, de tuæ salutis, et famæ redintegratione gratulemur; vel si, quod absit, nostra scripta contempseris, adjuvando fratri minime defuisse videamur.

INCIPIE EPISTOLA.

BEATI PAPÆ GELASII AD NATALEM ABBATEM.

Dilectissimo filio Natali abbati Gelasius episcopus. Quamvis pro beati Petri apostoli moderamine divinitus instituto, quo sedis ejus vicarii, etc.

(Hanc epistolam legere est inter opera Gelasii.)

sum, cum omnino absonum non videatur a Gelasio, antequam catholici episcopi restituerentur, potuisse conscribi: obscura siquidem usque ad eam revocationem Gundabundi acta, Victoris Vitensis historia Hunericum non prætergredebat, atque invicem contradicentibus Procopio et Isidoro: ita ut a credibili non abhorreat usque ad Gelasii tempora Succonium exsilium tolerasse. Arianos in Africa et in Oriente Eutychianos grassantes duo Antichristi communia hic auctor vocat, qui meo quidem calculo censentur Felix. Succonium Constantinopoli forte cum Acacio improvide communicavit. Dicitur in argumento, *ut corrigat*; ita in concilio Romano ari ejusdem: *etiamsi forte corrigeret*, quæ verbi acceptio et alibi occurrit. SCIP. MAFIUS.

EPISTOLA XI.

FELICIS III PAPÆ AD ZENONEM IMPERATOREM.

Laudato ejus studio in ordinatione novi episcopi, hortatur ut in Acacii Petrique nominum damnatione, de qua cleri legati nihil sibi mandatum responderant, cum Ecclesia Romana conveniunt.

Felix Zenoni imperatori.

Dignas referre Deo nostro gratias fateor mens humana non sufficit, quod tantam religionis curam in vestra pietatis sensibus miseratio divina constituit, ut eam et universis negotiis anteponi, et soliditate reipublicæ contineri, quam veraciter Christiano, tam augusto judicio censeretis, quia revera propitiatione cœlesti rerum subsistit universitas. Ex qua mirabili devotione vestrae clementiæ processisse cognosco quidquid pro divini cultus reverentia celebratus tranquillitatis vestrae sermo deprompsit. Ut scilicet firmare catholicæ fidei cupientes unitatem, Ecclesiarumque pacem magnopere roborari, talem studeretis præfici Constantinopolitanis antistitem, qui superno munere prosequente, et morum probitate fulgeret. et præ omnibus orthodoxæ veritatis polleret affectu. Magnam igitur, egregie princeps, capio de utroque lætitiā : cum et in tuæ serenitatis animo, sicut in sæculi fastigio constitutum, ita præcipuum Ecclesia filium Deo factore suscepit : et eum ipsum, de cujus pontificio gloriamini, dum ad beati Petri apostoli sedem suæ referat dignitatis exordium, jam suæ dedisse gaudeo moderationis iudicium. Ubi simul et magnanimitas vestra resplendet, quando Ecclesiæ causam, sicut divinitus institutum est, pontificum desiderat ordinatione componi, et qui in sacerdotii perhibetur proventus officium, optat inde fulciri, unde Christo cupiente profuit cunctorum gratia plena pontificum. Cujus etiam litterarum me refovet intentio, qua sicut decet Christo placere nitentem, et summum apostolorum beatum Petrum, et petram fidei esse non tacuit (*Matth. xvi*), et eidem mysteriorum claves creditas fuisse cœlestium prudentem struxit, utque nobiscum circa orthodoxam fidem consentientem haberet assensum, quo amplius unanimis redderetur, expetiit. Gratissimis igitur professionibus hujus, et votis copiosa lectione patefactis, mox ut etiam filios meos sancti propositi monachos pariter venisse conspexi, difficultates omnes quæ primitus obstrepebant, hæc credidi dispositione submotas : atque ideo venientibus clericis eas præter consuetudinem sociatas esse personas, quæ Petro vel Acacio non communicasse viderentur : ut illorum nominibus sequestratis, per quos scandalum contigisset Ecclesiis, sincera deinceps caritas proveniret. Quibus rite perpensis, nihil aliud mihi supererat gratulanti, nisi ut his qui fuerant destinati apostolicæ sedis communicatio traderetur. Sed cum pro catholica fide cautius admonerem, ut suscipientes eam se a consortio retraherent damnatorum, non sibi hoc mandatum omnino dixerunt. Qua rerum diversitate permotum anxium me hæsisse profiteor ; cum aliud litteræ, et ipsa rerum ratio demonstraret, et aliud memorato um contineret asser-

PATROL. LVIII.

A tio. Puramque volens cum eo qui pontifex creatus asseritur inire concordiam, gloriæ vestrae suggerere properavi, ut nihil residere patiamini quo denuo quidquam valeat dissensionis oboriri. Quia tum per synodum Chalcedonensem, quam se dudum litteris designavit tua clementia venerari, Eutychem atque Dioscorum constet esse damnatos, et eorum sectatores plurimis illarum partium documentis Timotheus et Petrus exstitisse monstrentur, atque eorum communionem, etiamsi prohibitam, secutus Acacius, quos ipse epistolis suis hæreticos dixerat esse damnatos : sententia illius concilii vincuntur astringi, et in ipsorum pœnam merito recidisse, quorum elegere consortium : sicut in cæteris hæresibus facta semel synodus abjecti cujuslibet erroris cunctos sequaces consequenter involvit. Quæso igitur, gloriosissime, nec in successoribus refovere judicemus quod manifestum est in auctoribus fuisse damnatum ; nec Petri putetur legitima provenisse purgatio, quem non secundum morem veterum apostolica sedes, quæ ligavit, absolvit. Scit enim Christiana mens tua, venerabilis imperator, quoniam delicta mortalium secundum conscientiam relaxandi non nisi pontificibus suis ordine competenti superna dederit dispensationem facultatem. Qui Petrus tamen, si vere receptus esset, veniam mereri debuit, non honorem : qui a damnatis atque hæreticis falsum sacerdotii nomen accipiens catholicæ non poterat Ecclesiæ præsidere. Hæc ego, reverentissime princeps, beati Petri qualiscunque vicarius, non auctoritate velut apostolicæ potestatis extorquen, sed tanquam sollicitus pater, salutem prosperitatemque clementissimi filii manere cupiens diuturnam, fideliter imploro. Ecce desideramus, optamus, ambimus Ecclesiam Constantinopolitanam, sicut semper, habere connexam. Exuamur obsecro ab his qui nostri non sunt, et nos quoque volumus esse nobiscum. Postulationes certe gentium barbararum, venerabilis imperator, pro quiete mundi regni publice benignus exaudis. Quanto præstantius quæso te, preces apostolicæ sedis pro sacrarum tranquillitate rerum placatus admittis ? Hoc enim hoc expedit, ut si utraque Roma pro mutuo pignore nuncupatur, fiat utraque una fides illa Romanorum, quam per universum mundum prædicari beatus Paulus (*Rom. 1, 8*) testatur apostolus, sicut apud nostros floruit indiscreta majores ; et quæ genere concordat ac nomine, non sit religione divisa, per quam etiam discrepantia copulantur. Putasne me, venerabilis imperator, non cum lacrymis ista profundere, et velut presentem ad tuæ pietatis vestigia ? Nec enim piget in tali maxime causa imperialibus officiis inclinari, cum se Apostolus (*I Cor. iv, 13*) omnium factum dicat esse perpessum. Hæc diutius tacui, ne aliis contraria suggerentibus irreverentiam meis potius litteris commoverem. Verum nunc facultate percepta, qualiter vigeat in meo corde vestrae pietatis affectus insinuo : quia successus traditæ vobis divinitus potestatis cupio propitiatione constare. Neque, venerande fili, respuas supplicentem, neve meam velis dissimulare perso-

nam. In me enim qualicumque vicario beatus Petrus apostolus, et hæc in illo qui Ecclesiam suam discerni non patitur, ipse etiam Christus exposcit. Absit ut huic quemquam Christiana mens tua vel possit vel debeat anteferre, quem pro te votis omnibus desideras exorari. Præsertim cum tanta sint illa, vel talia, quæ tyrannide delecta pro fide catholica gestisti et geris, ut plena a Deo vestræ conscientiæ experimenta teneamus. De quibus etsi quid fortassis omissum est, non respici nisi perfidi virus Acacii, qui, dum illicitis crescere tendit augmentis, ea quæ rectæ religioni congruerent, vobis inter curas publicas occupatis destitit intimare. Nam pietas tua quomodo non sequendum potius existimaret, quod fecisse conspiceret sacerdotem? Unde divino iudicio nullatenus potuit, etiam cum id mallems, absolvi. Quapropter magis magisque supplicare non desino, ut cum suis nominibus atque personis feralis illa causa transierit: quo nos, annuente Domino nostro, certa perfecta que lætitia nequi valeamus cum præsule nunc creato, beati Apostoli voce dicentis: *Si qua igitur in Christo nova creatura, vetera transierunt, omnia facta sunt nova* (I Cor. v. 17). Litteræ certe vestræ catholicæ fidei prædicant unitatem, pacemque Ecclesiarum regia pietate pronuntiant. Quæ cum debito honore legerentur, qualiter mecum totus ordo Romani presbyterii vitam vobis prosperitatemque continuam promptus exorans, repetitis assidue vocibus acclamavit, et hi qui directi sunt audierunt, et ubique velox tam præclari nuntii legatio putabatur obviare. Necessitati populi Alexandrinæ civitatis magis in ea parte prospiciendum est, ut a pestiferi rectoris retrahatur insidiis. Concurrent omnia, rogamus omnes, ut quemadmodum docet Apostolus (Galat. 1, 12), auferatur de medio qui nos conturbat; et ea quam augustæ memoriæ Leo, pater ernditorque vester, iugiter custodivit, vel vos magnanimiter servare decernitis, Ecclesiarum fida pax, vera sit unitas: quoniam cuicumque personæ paterna fides, et beati Petri communio debet præferri. Atque ad vestram gloriam, sicut imperii vestri felicitas, ita post Deum pertinere doceatur regni cœlestis integritas; ut de conservatis Ecclesiæ suæ legibus tranquillitatis tuæ benevolentiam Christus assumens, et temporalia tibi dona multiplicet, et præstet æterna.

Æ EPISTOLA XIII.

FELICIS PAPÆ III AD FLAVITAM EPISCOPUM
CONSTANTINOPOLITANUM.

Quod legatos ejus a communione propterea suspenderit, quia de Acacii Petricque nominibus nihil sibi mandatum responderint. Hortatur ut et ipse ab his recitandis abstineat, et Zenoni id ipsum persuadeat.

Felix Flavitæ episcopo Constantinopolitano.

Multa sunt quæ nobis præbeant de tuæ dilectionis

ordinatione lætitiæ, et sperare divino beneficio cohortentur ecclesiasticæ pacis effectum. Primum quidem, quod, talem te gratia cœlestis elegerit, cujus a puero vita probabilis asseratur, et catholicæ fidei, quod ante omnia cupimus, prædicetur intentio. Deinde quia inter hæc munera tuæ: Dominus caritati domini quoque nostri gloriosissimi principis votum contulit et favorem: quatenus potestatis fultus, Deo præstante, subsidio, facilius valeas expetere quæ secundum veritatem sapienter intenderis. Postremo quod omnia propemodum, quæ tui sequuntur honoris exordium, tam benevolentiam nobis clementiæ principalis ostendunt, quam tuæ produnt speciem voluntatis. Dum scilicet ad apostolicam sedem regulariter destinatur, per quam largiente Christo omnium solidatur dignitas sacerdotum. Quod ipsæ dilectionis tuæ litteræ apostolorum summum, petramque fidei, et cœlestis dispensatorem mysterii creditis sibi clavibus, beatum Petrum apostolam confitentur. Quod denique, ut amplius esse unanimis valeamus, nobiscum dilectionem tuam orthodoxæ fidei habere velle testantur assensum. Quæ cum non mediocria videantur indicia, quibus de tua mente nobis procedere votiva credamus, ad testimonium majus accessit, ut filii nostri religiosi monachi, rectæ fidei confessione polentes, pariter huc venirent. Quibus utique visis æstimamus non aliter destinatos, nisi nominibus damnatorum, a quorum isti communionem distabant, de Constantinopolitana Ecclesia jam repulsis. Quæque nihil superesse perspeximus nisi ut hi qui dilectionis tuæ synodica bajulabant, communionis apostolicæ participatione fruerentur. Sed dum cum ipsis sollicitius ageretur, ut si mallet B. Petri apostoli communionem fidei corde suscipere, responderent vel se, vel dilectionem tuam ab Alexandrini Petri, Acaciique deinceps recitatione futuram modis omnibus alienam; illi nihil sibi tale mandatum fuisse perhibentes, oblate salubriter gratiæ nostræ consentire noluerunt. Quæ eorum cunctatione permoti, cum litteræ venientes, vel ipsa rerum dispositio aliud promittere videretur, et relatio prædicatorum longe aliter quam sperabatur efferret, communionem quidem nostram contristati distulimus, quam remotis dubietatibus optabamus plenam catholicæ fidei, et hoc, quod circa orthodoxam fidem consensum nobiscum se habere promisit, arbitramur esse venturam. Alioqui nihil nobis poterit imputari, si complectentibus fœdera caritatis beati apostoli Petri consortio Alexandrini Petri societas præferatur. Erit enim apud Deum hominesque manifestum, talia perpetrantes non nostro vitio, sed suo prorsus arbitrio separari, idemque ante tribunal Christi modis omnibus terribiliter judicandum. Non sumus pertinaces, sed dogmata paterna defendimus: quemadmo-

Æ Codex Viridunensis hanc tribuit Gelasio: at Gelasius hoc tempore pontifex non erat, sed Felix. Liberatus Breviarii cap. 18: *Moritur, inquit, Acacius, et ordinatur post eum Flavitas presbyter, qui fuit a sancta Thecla; qui non consensit sine Romano ponti-*

fice inthronizari, sed transmisit synodicam papæ Romano Felici. Qui modico vivens tempore moritur non accipiens epistolam ipsius. Vide Nicephorum lib. xvi, cap. 19. JAC. SIMONDS.

dum etiam tuæ dilectionis pagina designavit, zelum pro orthodoxis ostendere nos debere. Chalcedonensi concilio, quod universalis sanxit et custodit Ecclesia, Eutyche et Dioscorus non probantur esse damnati? An eorum complices Timotheus atque Petrus instructionibus plurimis convenientibus non docentur, sicut hi quoque quos misit tua dilectio perviderunt? An eorum communionem, frequenter et regulariter interdicens nobis, non est secutus Acacius, quos ipse suis epistolis hæreticos dixerat, olimque damnatos, et male rursus ædificans, quod bene ante ipse destruxerat, secundum Apostolum (Galat. II, 18), prævaricator apparuit? Ideoque juxta præfatæ synodi tramitem, merito illic damnatæ perfidiæ parem cuncti subire vindictam, qui hujus maluerunt esse participes: quemadmodum contra unamquamque hæresim synodus constituta, cunctos etiam dejectæ similis pravitatis astringit: ne in successoribus omnino reparandum esset, quod in auctoribus joste monstratur esse prostratum. Absolvi autem Petrus nulla ratione potuit sine apostolicæ sedis assensu, qua fuerat mandante seclusus, sicut de recipiendis talibus forma veterum testatur antistitum. Qui etiam Petrus, si de legitima fuisset curatione sanatus, ad indulgentiam suscipi deberet, non ad sacerdotii dignitatem: qui a damnatis atque hæreticis institutus, catholicis plebilus nulla posset ratione præponi. Perspexisti et ipse nobiscum salutaria esse quæ dicimus. Unde etiam in tuis litteris, cum de beati Petri fide loqueris, quod cum tota gratulatione legimus, catholica mente posuisti: *Et qui cum eo sicut vos credunt consona voce gloriantes dispersa colligere valeamus.* Quæro igitur quænam illa sint, vel qua rerum perturbatione dispersa. Nec alia nunc prorsus occurrunt, nisi quæ per Eutychianæ pestis ejusdem sequacium sunt excogitata vesaniam. Dilectio vero tua operam det nobiscum, quatenus possit quæ te quoque fatentē dispersa sunt colligi. Voce utor Apostoli: *Obsecro vos, nihil me læsistis* (Galat. IV, 12). Non hoc velut imperiosus impono, sed ut conscientiam meam convenienter expediā. Ne commissæ vobis divinitus rationabiles oves, non sine vestro discrimine, quod absit, perire sinantur, exhortor. Cogitate simul omnes qui dignitate pastoralis censemini, pro Christiana fide, quæ tunc est Christi si vera est, et vivendum nobis, et si oportuerit sacrosanctæ religionis amore moriendum. Perpendite igitur ipsius vitæ semper tempus incertum: ne repente rapti ad cognitionis illius formidandæ trahamur examen. Unde propensius tanquam præsentem dilectionem tuam jure caritatis vehementer astringimus, ut sortem infelicis Acacii perhorrescens, qui sicut scriptum est, ut iret in locum suum, etiam nobis conantibus, non est permissus absolvi, quo vales tenere contendas, ut catholicorum illius urbis antistitum magis monstreris esse imitator, et dominam filium nostrum gloriosissimum principem

* Sequenti epistolæ titulus in veteri codice præfixus est hujusmodi: *Exemplum epistolæ quam pertulerunt in legationem directi monachi ad Rufinum, Hi-*

A conjugemque ejus, adjuncta tecum mea præce, non desinas suppliciter exorare, ut sicut devoti Ecclesiæ filii, et obsecrationes nostras clementer admittant, et pro sui regni salutisque perpetuæ perfici consideratione discernant. Nec dilatae communionis apostolicæ tua causetur dilectio tarditatem. Nollemus qualicunque difficultate suspendi, nisi respectus catholicæ veritatis obsisteret, cui dilectionem quoque tuam summis viribus inhærere vel opto, vel moneo. Nomen igitur Petri et Acacii tollatur e medio, nec apocrisiaris damnati Petri misceamur aut litteris. Et sicut ait Apostolus: *Abscindantur qui nos conturbant* (Galat. V, 12). Iterumque ut ipse pronuntiat: *Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio* (I Cor. V, 7), cum nominibus personisque suis præterita causa deleatur. Nobis Deo inspirante provisuris rationabiliter, ut scripsimus, si cuncta convenerint, ut eorum quos ordinavit vel baptizavit Acacius, salva confessione catholica, pro caritatis Ecclesiæ redintegratione nihil pereat: quatenus pax illa proveniat, quæ fecit utraque unum (Ephes. II): non illa quam propheta condemnat: *Pax, pax, et non erat pax* (Ezech. XIII, 10), et caritas, quam tua dilectio sui. sæpe litteris postulavit, pura succedat, de qua dicitur: *Caritas de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta* (I Tim. I, 5). Nihil sit commune luci cum tenebris: quia non possumus nec debemus mensæ Domini participare et mensæ dæmoniorum (I Cor. X): ut tibi creditis oculibus præteritorum congregatione munditis, fiat unus grex, et unus pastor (Joan. X). Scriptum esse meministi: *Si recte offeras, et recte non divides, peccasti* (Gen. IV, 7); et propheta clamat: *Inter mundum et immundum non discernebatis* (Ezech. XXII, 26). Quæ universa summam illa circumspeditione perstringimus, ut cordibus salubriter expiatis, tam firmam sine dubitatione quam veram, tam perpetuam quam unitam possimus tenere concordiam. Quæntocius ergo super his tua nos reddat dilectio certiores, ut Deo nostro perficiente quod cæpit, in commage corporis Christi plena valeamus reconciliatione consentire.

• EPISTOLA XIV.

FELICIS III PAPE AD THALASIVM ARCHIMANDRITAM
CONSTANTINOPOLITANVM.

Ne cum Ecclesiâ Constantinopolitana vel illius episcopo. ipse aut monachi ejus ante communicent quam a sede apostolica jussum fuerit.

Felix Thalasio [Thalasio].

Post factas litteras, quas per filios nostros religiosi propositi viros dilectioni tuæ misimus contradendas, ne quid minus pro catholicæ fidei custodia diligentior cura prospiceret, caritatem tuam duximus admonendam ut etiamsi, præstante Deo nostro, nomina damnatorum, id est Alexandrini, Petri et infelicis Acacii, fuerint de ecclesiastica recitatione sublata, ut similes perditionis eorum, sacerdotii non permittantur præsumere dignitatem, non prius tua

lurum et Thalassium, archimandritas Constantinopoli.
JAC. SIMONVS.

dilectio vel congregatio quam gubernas, Constanti- A nopolitanae Ecclesiae, vel quicunque ejus futurus est pontifex, communicandum esse decernat, quam ad notitiam sedis apostolicæ cuncta referantur, vel ipsius litteris qui fuerit creatus episcopus, vel tuæ dilectionis alloquiis. Quia sicut per professionem catholicam sedis apostolicæ formam secutus es ut te a damnata communione suspenderes, ita beati Petri sequi debetis exemplum, ut quando ejus auctoritate fuerit relata communio, tunc eis etiam tuum noveris miscendum esse consortium. Nec quisquam dilectioni tuæ omnino persuadeat jam nostram communionem illis partibus fuisse commissam, cum videas adhuc res in dubio constitutas, et apud nos de illic creato pontifice omnia haberi prorsus incerta. Neque posset cum eo sociari communio, cujus adhuc a nobis nec honor probatur esse susceptus, nec fides atque intentio comprobata. Expectet ergo dilectio tua sedis apostolicæ jussionem, et sic Ecclesiae Constantinopolitanae sacra se communionem conjungat, si in participatione beati Petri et catholice veritatis desiderata permanere. Data calendis Maias, * Probo et Fausto VV. CC. indictione XIII.

EPISTOLA XV.

FELICIS III PAPÆ AD VETRANIONEM EPISCOPUM.

Disidii Ecclesiae Constantinopolitanae causas exponens, hortatur ut Zenonem ad unionem cum Romana instaurandam permoveat.

Felix Vetraniōni episcopo.

Quod unitatis Ecclesiae plena cupimus redintegratione firmari, multorum relatione comperimus dilectionem tuam, et egregiis moribus divina gratia tribuente pollere, et domini filii nostri Christianissimi principis familiaritate subnixam; paratamque fraternitatem tuam catholicæ fidei causam, si manifestius panderetur, libere et prudenter astruere. Quibus de tua mente sumptis indicis, talem te veritatis auctorem [*Legæ actorem*] esse perpendimus, qualem illic desideravimus invenire. Gratamur igitur quod hæreditatem suam non usquequaque Dominus repulisset, sed in eorum cordibus flammam rectæ confessionis servaret absconditam, qui sive se a communionem confusa penitus abstinerent, sive in eam per ignorantiam recidissent, mallent tamen et declarari quæ recta sunt, et secundum traditionem veterum comprobata sectari. Atque ideo alloqui caritatem tuam nostro modis omnibus sermone curavimus, et de his quæ Ecclesiam Christi fecerint dissidere competenter instruere. In Chalcedonensi itaque synodo, quæ de concilii Nicæni tenore procedens, pro Christianæ confessionis integritate servanda, tam auctoritate sedis apostolicæ quam universalis Ecclesiae est celebrata consensu, Eutychem atque Dioscorum constat fuisse damnatos. Quorum Timotheus et Petrus exstitisse docentur procul dubio sectatores, eorumque se communioni nefariæ miscuisse, etiam cum a nobis

* Scribendum *Longino et Fausto*, an. 490.

prohibitus est (an. 483) Acacius : atque ob hoc, ex forma synodi memoratæ, similem cunctos, quæ præfixa fuerat pravitati, damnationis incidisse sententiam, cujus se elegerunt esse consortes. Unde merito prædictus Acacius apostolicæ sedis, quæ nunc executrix utique sæpe dicti Chalcedonensis concilii pro fide catholica tunc probati non deficit, iterata [die Julii 28 an. 484] excommunicatione depulsus est, ne per eum, quod absit, nos quoque reddamur complices perditorum. Neque Petrum quisquam legitime credat esse purgatum, qui non a beati Petri apostoli sede receptus est, qua fuit mandante dejectus. Bene enim dilectionem tuam nosse non ambigo, quod personam hujusmodi, cum ita ratio postularet, non nisi ecclesiasticæ legis ordine competenti, sicut B divinitus constitutum est, vel possint, vel debeant convenienter absolvere. Quod cum factum non sit, manifestum est Petrum in ea qua pridem fuerat perversitate ac damnatione detineri. Qui etiamsi legitime corrigi voluisset, indulgentiam consequi debuit, non ecclesiasticam dignitatem : quia ab hæreticis damnatisque falsi sacerdotii nomen assumens, Ecclesiae catholice nullis regulis potuit præsidere. Hæc autem quæ de prædictis gesta narravimus, documentis inde venientibus approbantur, sicut Constantinopolitani clerici qui directi sunt, agnoverunt; palamque monstratum est Acacium se eorum fecisse participem quos suis litteris hæreticos, et retulerat ipse damnatos. Perceptis ergo summam dilectio tua quæ videntur Ecclesiarum fecisse dissidium, nosque C perpendens non immerito pro fide catholica exstitisse sollicitos, non solum deinceps se a communionem damnatorum studeat custodire : sed Christi gregem qua valet industria retrahere non quiescit, et domino filio nostro Christianæ mentis Augusto incessabiliter suggerere non omittit, ut operis sui memor, quod fide catholica, inspirante Domino nostro, clementer dicitur executus, plenam temporibus suis pacem, et Christi veritatem sinceram, ut præcipuus sacræ religionis filius, et pia devotione conspicuus, tranquilla dispositione restauret, et de Ecclesia Constantinopolitana Petri Alexandrini nomine Acacique sublato, pro quo tempestas omnis exorta est, intemperatam paternæ traditionis fidei post Dominum benignam efficiat unitatem. Quæ nunquam fuisset utique D tenerata, si hæc imperatori Christianissimo fideliter Acacius insinuare voluisset. Sed dum terminos transferre molitur, et ambitionibus suis prævaricationis aditum impudenter exquirat, nec venerabilia dubitavit decreta calcare, et inter curas publicas occupato principi venerando dissimulavit quæ noverat vera suggerere : talem se conscientiam circa salutem regiam potestatemque gestare demonstrans, qualem in negotio ipsius religionis exhibuit. Unde, quod non sine divini iudicii terrore dicendum est, etiam nobis si requisisset optantibus, non est permissus absolvi. Quomodo autem dominus filius noster venerabilis imperator non hoc sibi judicare

posset faciendum, quod cerneret sacerdotem vel facere vel docere? Quapropter adjuncta secum mea prece, dilectio tua sæpe dictum domnum filium nostrum supplicatione qua potest, et lacrymarum professione deprecetur ut patienter permittat abscondi qui nos conturbant, ne in successoribus hæreticorum reparasse videamur quod in auctoribus eorum certum est fuisse damnatum; priorumque consimiles opprimere non sinat ecclesiasticam dignitatem, quatenus apostolica voce dicamus: *Si qua igitur in Christo nova creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova* (I Cor. v, 17). Ecclesiam Constantinopolitanam nobis, sicut semper, unitam sua post Deum placiditate concedat. Quoniam et hoc præsentis felicitatis ejus incrementa desiderant, et consequendæ fructus æternitatis exposcit. Dilectionem vero tuam specialiter commoneo atque contestor in illo nostri Salvatoris examine formidando rationem mihi modis omnibus reddituram, si quæ pro integritate salutis humanæ, pro orthodoxa atque regulari constitutione majorum, et veraci atque sincera totius Ecclesiæ pace reparanda delegavi, quod de tua mente non credimus segnus exsequaris.

(Ex codice Virdunensi.)

Felix Andræe episcopo Thessalonicensi.

Quod plene catholicæ fidei cupimus redintegratione firmari, sollicitudinem dilectionis tuæ, qua ad sedis beati Petri communionem venire desideras, libenter amplectimur; sed eam vellemus, sicut orthodoxæ veritatis cautela deposcit, ex omni fieri parte constantem.

DECRETUM

FELICIS PAPÆ III.

(Ex Gratiano desumptum.)

In ecclesiasticis causis regia voluntas sacerdotibus est postponenda.

Certum est hoc rebus vestris esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, juxta ipsius constitutionem, regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeatis subdere non præferre; et sacrosancta per eorum præsules potius discere quam docere; ecclesiasticam formam sequi, non huic, humanitus obsequendo, jura præfigere; neque in ejus sanctionibus velle dominari, a cujus clementiæ Deus voluit tuæ piæ devotionis colla submittere: ne, dum mensura cælesti dispensationis exceditur, eatur in contumeliam disponentis.

^a Cui Deus voluit clementiam tuam piæ devotionis colla submittere. Vide supra epl. t. 9, unde hoc decretum a Gratiano aliove decerptum. LABB.

LIBELLUS

A FELICE PAPA DECRETO CONCILII AD ZENONEM IMPERATOREM TRANSMISSUS.

Cum sibi redditam pacem, compressis per vos hæreticis, qui sentiebantur attolli, universalis gauderet Ecclesia, et vestræ pietatis imperium etiam de inimicis suis victoriam reportasset, et per universum orbem pro salute vestræ serenitatis oratio cunctorum oraret ad Dominum sacerdotum; et vestra pietas fidei custos et defensor orthodoxiæ, sub æterni Regis propitiatione regnaret: quando venerandi apices vestri, et Deo proxima currens de sacro pectore frequenter auctoritas, inter gaudia recepti imperii, Petrum conversatum cum hæreticis, et parricidæ illi Timotheo coherentem, a profanis (quia nec ab alijs fieri poterat) Alexandrinæ Ecclesiæ episcopum, quantum sibi existimaverat, ordinatum, acceptissima Deo præceptione dejecerat; et tyranni litteras, quas in eversionem contra fas et sacrosancti Chalcedonensis concilii definitiones mens insana dictaverat, pro regni sui commendatione, evacuavit. Ita deinde illicitas ordinationes ejus, vel etiam Timothei, ut pote hæreticorum, irritas fecit; atque eos, quantum extra Ecclesiam fuerint, judicavit [*Lege* indicavit].

Sed nunc eum, mutatis omnium gaudiis in mœrorem, Ecclesiæ Alexandrinæ cognovimus præsidere. Quod si verum est (ut Christianissimo principi coram Deo fiducialiter est faciendum), divino judicio suggerimus non leviter esse pensandum, nisi certis remediis, quod in contumeliam Dei factum dicitur, fuerit expiatum. Et quia (sicut scriptum est) *unius membri totum corpus patitur passiones* (II Cor. iii), in persona ejus Orientis concutiuntur Ecclesiæ. Quod fratrem et coepiscopum meum Constantinopolitanum respicit sacerdotem, adversus quem in conventu mihi ab eo, cujus sedem præfatus fertur tenere, libellus oblatu est, quem deplorationibus meæ humilitatis annexui; ut idem frater et coepiscopus meus Acarius (sicut ecclesiasticis necesse est, et vestris legibus fieri decet) ad hæc quæ de se pervidet intimari, apud beatissimum Petrum apostolum diluere obedienter procuret, nec ullo modo existimet differendum. Qui si (quemadmodum confidimus) bene conscius est, apostolicum non debet judicium cum consacerdotibus suis et moderationem abjicere; ut sacerdotalibus actibus et comprobatione fidei comprobatus primum Christi Domini nostri, atque omnium sacerdotum, ac deinde pietatis vestræ gratia gloriosus perfruatur.

